

Lappeenranta Kauskila Kappelinmäki

Ruumiskalmiston kaivaus

2.8. - 5.9. 1999

Ville Laakso

Etelä-Karjalan museo
Lappeen kotiseutuyhdistys

Arkistotiedot

Kunta: Lappeenrannan kaupunki; kylä: Kauskila; kohde: Kappelinmäki

Tila: 1:143 Heikkilä (405-428-0001:0143)

Maanomistaja: Toivo Myllynen, Snellmaninkatu 25 A 30, 53100 Lappeenranta

Peruskarttalehti: 3133 09 Hanhijärvi; painovuosi 1995

Peruskarttakoordinaatit kohteen keskeltä: x=6763 64; y=3562 94; z=n. 72,5 (N60)

Aikaisemmat tutkimukset: inv. Björn Cederhvarf 1896

tark. Helmer Salmo 1953

kaiv. Unto Salo 1953

inv. Timo Miettinen 1974

koekaiv. Minna Kähtävä-Marttinen 1997

inv. Timo Jussila 1998

Aikaisemmat löydöt: KM 13098:1-18, KM 13365:1-207, KM 19474, KM 30670:1-35

Vuoden 1999 löydöt: KM 31928 (diar. 3.1.2000); KM rahakammio 99043 (diar. 21.11.1999).

Kaivauksilla otetut näytteet: ks. liite 1.

Kertomuksen alkuperäiskappale: Museovirasto, arkeologian osaston arkisto

Kertomukseen liittyvät diapositiivit: Etelä-Karjalan museo EKM 4124:1-114, ks. liite 2.

Kertomukseen liittyvät mustavalkonegatiivit: Etelä-Karjalan museo EKM 1283:1-101, ks. liite 3.

Kertomukseen liittyvät alkuperäiset kartat Museoviraston arkeologian osaston arkistossa:

1. Yleiskartta	1:200
2. Alue I laajennukset 1999 ja niiden vaaitusluvut pinnalla sekä 1. ja 3. tasossa	1:50
3. Alue I tasot 4-5	1:50
4. Alue I välitaso 5. kerroksessa ja 6. taso	1:50
5. Alue I tasot 7 ja 8	1:50
6. Alue I ojan profiilileikkaukset	1:10
7. Alue I haudat 11 ja 12, löytötaso (ylempi)	1:10
8. Alue I hauta 11, yksityiskohtakartta löytötasosta	1:1
9. Alue I haudat 11 ja 12, löytötaso (alempi)	1:10
10. Alue I hauta 15	1:10
11. Alue II laajennus v. 1999, 3. taso ja vaaitusluvut pinnalla, 1. ja 3. tasossa	1:50
12. Alue II tasot 4-7	1:50
13. Alue II tasot 8-10	1:50
14. Alue II taso 11 sekä haudat 16-27 ja 29-30 ja 32-35	1:10
15. Alue II hauta 6	1:10
16. Alue II hauta 22	1:10
17. Alue II hauta 23	1:10
18. Alue II haudat 24 ja 25	1:10
19. Alue II haudat 28, 31 ja 32	1:10
20. Alue II haudat 29 ja 32	1:10
21. Alue II haudat 30 ja 33	1:10
22. Alue II hauta 31 ja paikoilleen jätettyjä haudan osia pohjoisprofiilin vieressä	1:10
23. Alue II haudat 33 ja 35	1:10
24. Alue II hauta 34	1:10
25. Alue II haudat 36 ja 37	1:10
26. Alue II hauta 38	1:10
27. Alue II hauta 39	1:10

Sisällys:

1. Tutkimusten taustaa	4
2. Kaivausalueet ja mittaukset	4
3. Kaivaustekniikka ja dokumentointi	5
4. Kaivaushavainnot	5
4.1. Yleiset havainnot	5
4.2. Haudat	8
4.2.1. Yleistä	8
4.2.2. Hautakuvaukset	9
4.3. Kappelinmäkeä ympäröivä oja	21
4.4. Vuoden 1953 kaivausalueen sijoittuminen	21
5. Yhteenveto kaivauksen tuloksista	22

- Liitteet:** Liite 1: luettelo kaivauksella otetuista hiili- ja maanäytteistä
- Liite 2: luettelo kaivauksella otetuista diakuvista
- Liite 3: luettelo kaivauksella kuvatuista mustavalkonegatiiveista
- Liite 4: vedoksia kertomukseen liittyvistä mustavalkonegatiiveista
- Liite 5: kopiot kertomukseen liittyvistä alkuperäiskartoista

1. Tutkimusten taustaa

Arkeologisten tutkimusten jatkumisen Lappeen Kauskilan Kappelinmäen ruumiskalmistossa kesällä 1999 teki mahdolliseksi Lappeen kotiseutuyhdistyksen hankkima rahoitus. Kaivausten käytännön järjestelyistä vastasi Etelä-Karjalan museo. Materiaali- ym. apua saatiin myös Turun yliopiston arkeologian oppiaineelta.

Tutkimusten valvojana toimi dos. Jukka Luoto Etelä-Karjalan museosta ja kaivausjohtajana allekirjoittanut. Piirtämisestä kentällä vastasi HuK Antti Bilund, joka on piirtänyt myös arkistokartat. Palkattuina kaivajina olivat opiskelijat Anna-Maija Hytti, Hanna-Mari Nieminen, Juha Ruohonen ja Stefan Wessman. Vapaaehtoisina kaivajina olivat Arja Astikainen, Hilikka Harmaala, Marja Oikkonen ja Sade Rantanen. Kenttätöihin käytettiin kaikkiaan noin 174 henkilötyöpäivää. Luuaineiston on luetteloinut Eija Ojanlatva.

Vuonna 1997 Minna Kähtävä-Marttisen johdolla suoritettu koekaivaus yleiskartoituksineen muodosti uusille tutkimuksille erittäin hyvän perustan. Vuoden 1999 kaivauksen tavoitteena oli kaksi vuotta aiemmin kesken jääneiden alueiden I ja II tutkiminen loppuun. Alueelta II vuonna 1997 löytynyt ruumishauta oli luonnollisesti ensisijainen yksittäinen tutkimuskohde. Samalla haluttiin selvittää, oliko alueilla vielä muita, ennen havaitsemattomia hautoja. Koska luumateriaalia ei Kappelinmäeltä ollut aiemmin juurikaan talletettu, nähtiin tärkeäksi myös sen talteen ottaminen erilaisia analyysejä varten.

Olosuhteet olivat suotuisat, sillä sää oli lähes koko kenttätöiden ajan sateetonta. Kuivuus tosin hankaloitti jonkin verran hienon hiekkamaan kaivamista, etenkin yli metrin syvyydelle kaivetulla alueella II, jonka profiilit olivat arkoja sortumille. Jatkuva pöly oli epämukavaa, mutta toisaalta kuivat olot yksinkertaistivat dokumentointia sekä löytöjen talteenottoa ja säilytystä. Sadetta saatiin vain muutamina päivinä, ja silloinkin melko vähäisiä kuuroja. Pieniä käytännön ongelmia aiheutti se, että alueella II oli syvemmälle ehdittyä yhtä aikaa esillä niin paljon luita, että liikkuminen oli ajoittain hankalaa, eikä alueelle mahtunut kaivajia kuin 2-3 kerrallaan.

Lappeen kotiseutuyhdistys järjesti 26.8. Hytin vpk:n talolla yleisötilaisuuden, jossa Kauskilan tutkimuksia esitelleen puheenvuoron käyttivät Jukka Luoto ja allekirjoittanut. Tilaisuuden jälkeen tutustuttiin myös kaivauspaikkaan ja tutkimuksista kiinnostunutta yleisöä oli runsaasti. Mainittakoon myös, että maanomistaja Toivo Myllynen kävi useamman kerran kaivauspaikalla ja suhtautui tutkimuksiin erittäin myönteisesti.

Kappelinmäen sijainnista, maastosta ja tutkimushistoriasta ks. tarkemmin aiemmat inventointi- ja kaivauskertomukset Museoviraston arkeologian osaston arkistossa.

2. Kaivausalueet ja mittaukset

Museoviraston tutkimusluvan mukaisesti jatkettiin kaivauksia ainoastaan vuoden 1997 tutkimuksissa kesken jääneillä alueilla I ja II. Alueen I sijainti vuonna 1997 luodussa kaivauskoordinaatistossa oli $x=508-510$; $y=458-461$. Alueen II koordinaatit olivat $x=492-505$; $y=466-468$. Alueet oli kaivauksen alussa helppo tunnistaa maastosta, eikä epäselvyyksiä tullut. Koordinaattijärjestelmä säilytettiin tutkimusten jatkuessa luonnollisesti samana.

Molemmille alueille tehtiin Museovirastosta (Pirjo Uino) saadun suullisen luvan perusteella kaivauksen kuluessa pieniä laajennuksia (ks. tarkemmin alla). Museovirastoon oltiin kaivausluvan edellyttämällä tavalla yhteydessä myös esineellisten hautausten tutkimusta koskien.

Korkeusmittauksia varten käytössä oli, kuten myös vuonna 1997, latta jossa numerointi alkoi latan yläosasta. Tämän vuoksi on huomioitava, että karttojen ym. vaaitusluvuissa lukemat poikkeuksellisesti pienenevät syvemmälle mentäessä. Lattaa jouduttiin käyttämään neljän metrin pituisena, mikä oli ajoittain varsin epäkäytännöllistä.

Korkeusmittausten yhdistäminen vuoden 1997 mittauksiin aiheutti jonkin verran hankaluuksia, sillä vuoden 1997 kaivauksen vaaituskoneen taakselukema puuttuu ao. kaivauskertomuksesta, eikä sitä saatu selville muualtakaan. Koska nyt käytettiin samaa kiintopistettä, voitiin taakselukema mitata ja päätellä vuoden 1997 tasokarttojen avulla. Vaaituskoneen taakselukema

kiintopisteelle oli koko kaivauksen ajan 248 ja se on siis ollut sama myös vuonna 1997. Kiintopisteen absoluuttinen korkeus on 72,89 m mpy (ks. Kähtävä-Marttinen 1997:6).

Toisin kuin vuonna 1997, käytettiin molemmilla kaivausalueilla ajan säästämiseksi nyt samaa kiintopistettä. Tämän vuoksi alueen II korkeuslukemat ovat vuoden 1999 osalta 9 cm pienempiä kuin vuoden 1997 lukemat samalta korkeudelta.

3. Kaivaustekniikka ja dokumentointi

Alueilla I ja II oli vuonna 1997 kaivettu 1-8 cm:n vahvuinen turve- ja humuskerros sekä sen alta kaksi 5 cm:n vahvuista kerrosta (kerrokset 1 ja 2); niiden alla oli saavutettu taso 3. Lisäksi oli kaivettu syvemmälle kaksi pienempää osaa molemmilla alueilla (ks. Kähtävä-Marttinen 1997:7).

Vuoden 1999 tutkimuksissa aloitettiin siis suurimmalla osalla alueista kaivaus 3. tasosta alaspäin, toisin sanoen 3. kerroksesta. Sen jälkeen jatkettiin samaa numerointijärjestelmää; 3. kerroksen alla oli 4. taso ja sen alla 4. kerros jne. Kerrosten vahvuus oli 10 cm, paitsi alueen II alimmissa kerroksissa (ks. tarkemmin luku 4.1.).

Alueella I, josta ei vuoden 1997 kaivauksessa ollut hautoja vielä tavattu, kaivettiin ylimpien kerrosten sekoittunutta pintamaata pääasiassa lapiolla varovasti kuorimalla. Menetelmä osoittautui hyväksi, sillä se nopeutti työtä ratkaisevasti eikä ikäviä yllätyksiä tullut.

Kivikkoisemmat ja hankalammat kohdat kaivettiin alusta asti lastalla. Tasot siistittiin 10 cm:n välein lastalla ja dokumentoitiin. Kaikki maa seulottiin.

Aluetta II kaivettiin aluksi 5 cm:n apukerroksissa dokumentoiden piirtämällä ja valokuvaamalla 10 cm:n välein, ellei 5 cm:n väleissä näkynyt erityistä dokumentoitavaa. Koska tältä alueelta oli tiedossa ainakin yksi ehjältä vaikuttanut hautaus, kaivettiin koko ajan lastalla. Kaikki maa seulottiin.

Kun hautakuviot tai haudat, joissa luita oli säilynyt alkoivat erottua, kaivettiin lastalla ja tarvittaessa puuveitsillä. Kun haulaläikät oli tutkittu pohjaan, kaivettiin niiden kohdalle vielä lapiolla varmistuskuopat. Varmistuskuoppia kaivettiin kaikkiin muihinkin loppuun tutkittuihin ruutuihin.

Suurimmassa osassa tasokarttoja käytettiin samaa 1:50 -mittakaavaa kuin aiemmissakin tutkimuksissa. Alueen II taso 11, jossa oli yhtä aikaa näkyvissä useita hautauksia, piirrettiin kokonaisuudessaan mittakaavaan 1:10. Samaan mittakaavaan piirrettiin myös muut esille tulleet haudat. Lisäksi haudasta 11 piirrettiin yksityiskohtakartta mittakaavaan 1:1. Valokuvaamisesta vastasi kaivausjohtaja.

Alueelta II tuli esille erittäin runsaasti hyvin säilynyttä palamatonta luumateriaalia, joka otettiin kaikki talteen. Hiilinäytteitä otettiin ainoastaan selkeistä yhteyksistä. Koska arkuista tai muista selkeästi tiettyihin hautauksiin liittyneistä rakenteista oli säilynyt jäänteitä vain harvoin, jäi hiilinäytteidenkin määrä melko pieneksi. Maanäytteitä otettiin järjestelmällisesti niistä haudoista, joissa luut eivät olleet säilyneet, mutta joissa haulaläikkä erottui. Lisäksi pyrittiin ottamaan maanäytteitä ehjempinä säilyneiden hautojen vatsalaukkujen kohdalta.

4. Kaivaushavainnot

4.1. Yleiset havainnot

Kaivaus aloitettiin 2.8. poistamalla parissa vuodessa muodostunut ohut turve sekä täyttömaa molemmilta kaivausalueilta.

Alue I

Aluetta suojanneen muovin poistamisen jälkeen alueella I puhdistettiin pinnasta aivan ohuesti irtain pintamaa, jotta saatiin havaittua pinnassa näkyvät värierot. Vuoden 1997 ao. tasokartoista

poikkeavaa ei todettu.

Koska ruudut 492-496/466-468 oli kaivettu 4. tasoon saakka jo vuonna 1997, kaivettiin 3. kerros vain alueen pohjoispäästä (ruudut 496-505/466-468). Täällä todettiin sekoittunutta hiekkaa, joka oli paikoin vaaleata, paikoin selvästi tummempaa. Rakenteita värierioista ei voinut havaita. Löytöinä kerroksesta tuli seulasta vain yksi hyvin pieni ja hauras luunmuru, jota ei otettu talteen. Ruudussa 502-503/467-468 todettiin pieni palanut kivi ja ruuduissa 496-498/466-468 tuli esille rykelmä isoja kiviä, jotka myöhemmin osoittautuivat hautaan 11 kuuluvaksi rakenteeksi. Näiden pohjoispuolella oli koko alueen leveydeltä nyrkinkokoisten ja pienempienkin kivien keskittymä, joka kuitenkin lienee luonnollinen.

Kun 3. kerros oli kaivettu, saavutettiin varsin tarkasti sama taso 4, joka eteläpäässä oli saavutettu 1997, vaikka eri vuosina kaivetuilla kerroksilla oli periaatteessa 5 cm:n paksuusero (vrt. korkeusluvut vuoden 1997 kartasta 9 ja vuoden 1999 ao. kartasta). Tässä tasossa oli ruuduissa 499-504/466-468 havaittavissa 3-4 muodoltaan ja rajoiltaan epämääräistä, pitkänomaista ja lähinnä itä - länsi -suuntaista, tummaa läikkää. Selkeitä hautakuvioita niissä ei vielä ollut erotettavissa. Em. pienien kivien keskittymä oli jo osittain hävinnyt.

Tasosta 4 alaspäin, 4. kerroksesta alkaen, kaivettiin aluetta I siis yhtenäisesti koko alalta. Myös tämä kerros kaivettiin osittain lapiolla, osittain lastalla. Ruuduissa 494-496/466-468 erottuvan ja Kappelinmäkeä ympäröivän ojan eteläpuolelta tuli 4. kerroksessa pieniä hiilenmuruja, jotka osoittivat kerroksen edelleen olevan sekoittunut. Maa oli 20-25 cm:n syvyydelle asti lähinnä tummanharmaata.

Viidennessä tasossa em. pitkänomaiset läikät näkyivät jo melko selkeästi. Niitä erottui vaalean kellertävässä ja ilmeisen koskemattomassa hiekassa tummempina varmasti kahdeksan, mahdollisesti jopa 15 (ks. ao. tasokartta). Kaikki jatkuivat kaivausalueen ulkopuolelle. Selkeimmin erottuivat alueen eteläosassa olleet haudat, etenkin pienikokoiset haudat 7 ja 8, jotka osuivat alueelle lähes kokonaisuudessaan.

Lisäksi tasossa näkyi useassa kohdassa, usein hautaläikkään liittyen, erikoisia punertavia laikkuja ja niiden yhteydessä harmaata, palaneelta vaikuttanutta hiekkaa (ks. kartta 3). Tässä yhteydessä on huomioitava myös em. 3. kerroksesta tullut palanut kivi sekä vuoden 1997 kaivauksessa todettu (ks. Kähtävä-Marttinen 1997:9) melko suurikokoinen palanut kivi, joka nyt osoittautui hautaan 11 liittyväksi (ks. ao. hautakuvaus). Em. ilmiöissä saattaa olla kyse hautoihin liittyvästä tulenpidosta.

Selvinä erottuvien hautaläikkien vuoksi oli 5. tasosta alaspäin mahdollista tutkia jokainen hauta erikseen. Käytettävissä olleen ajan puitteissa valittiin tutkittaviksi haudat 7-14 alueen eteläosassa sekä hauta 15 alueen pohjoispäässä ruuduissa 504-505/466-468 (ks. ao. hautakuvaus). Ruutuja 497-504/466-468 ei enää kaivettu 5. tasosta alaspäin.

Aluetta I laajennettiin 9.8. kohtaan 492-494/468-469 haudan 7 kokonaan esille saamiseksi, 11.8. kohtaan 493-493,50/465,50-466 haudan 8 kokonaan esille saamiseksi ja 12.8. kohtiin 496-498/465,50-466 ja 495,50-497/468-468,50 haudan 11 kokonaan esille saamiseksi. Laajennukset pidettiin mahdollisimman pieninä, jottei niihin osunut osia enemmistä haudoista. Laajennusten yhteisala oli siis 4 m². Niiden kohdalla ei ollut maanpinnalle näkyviä rakenteita. Ne kaivettiin kuten muukin alue ja dokumentoitiin alkaen 5. tasosta, jossa hautaläikät alkoivat erottua, paitsi ensin mainittu ja suurin laajennus, joka dokumentoitiin 1. tasosta alkaen.

Yksikkönä kaivettua ojaa (ks. luku 4.3.) lukuunottamatta kaivettiin alueen eteläosassa (kohdasta 497/466-488 etelään) yhtenäisesti vielä 5. kerros. Siinä hautaläikät erottuivat edelleen hyvin ja muu alue oli puhdasta kellertävää hiekkaa.

Tasosta 6 alaspäin haudat 7-8 kaivettiin hieman hautaläikkiä suurempina kokonaisuuksina pohjaan asti. Koska haudat 9-14 sijaitsivat hyvin lähellä toisiaan, kaivettiin niiden kohdalla olleita ruutuja edelleen kerroksittain pohjaan saakka. Itse hautaläikät kaivettiin ja seulottiin erikseen.

Alueen eteläosa, eli ruudut 492-497/466-468 sekä laajennukset kohdissa 492-494/468-469, 493-493,50/465,50-466, 496-498/465,50-466 ja 495,50-497/468-468,50 tutkittiin vuonna 1999 loppuun. Pohjaan kaivettu ala alueella I oli siis yhteensä 14 m².

Alueen pohjoisosaa, eli ruutuja 497-505/466-468, joissa erottui selviä hautakuvioita 5. tasossa, ei kaivettu tästä alaspäin. Poikkeuksen muodostavat pohjoisimmat ruudut 504-505/466-468, jotka

hautaa 15 tutkittaessa kaivettiin n. 65 cm:n syvyyteen. Tuossa tasossa oli vielä näkyvissä harmaata sekoittunutta maata ja on ilmeistä, että sen alla on vielä hautaus. Koska aikaa uusien hautojen tutkimiseen ei enää ollut, peitettiin ruudut 497-505/466-468 mansikkaharsolla ja maalla normaalin maanpinnan tasolle asti. Profiileihin laitettiin muovisuikaleet, jotta kaivauksia mahdollisesti jatkettaessa olisi helpompaa erottaa tutkitut alueet tutkimattomista. Näin peitetyn alueen laajuus on siis yhteensä 16 m².

Kaivauksen loppuvaiheessa todettiin länsiprofiilissa lähes kokonaan alueen ulkopuolelle jääneen ilmeisen hautaläikän reuna kohdassa 495,30-495,70/466,00-466,05 (ks. dia 4124:45). Läikkä osui niin alueelle niin pieneltä osin, ettei se erottunut kaivaustasoissa. Kyseessä voi olla itä - länsi - suuntaisen haudan itäreuna.

Alue II

Alue oli ruutua 509-510/460-461 lukuunottamatta kaivettu vuonna 1997 tasoon 3, joten kaivausta jatkettiin nyt 3. kerroksesta alaspäin. Mainittu poikkeuksellinen ruutu oli 3. tasosta alaspäin kaivettu 10 cm:n kerroksissa tasoon 7.

Kolmannessa kerroksessa tuli esille jo melko runsaasti irrallisia luita ja luunpaloja, mm. paikalleen rikkoutunut kallo. Luut keskittyivät tässä vaiheessa alueen länsipuoliskolle. Hiekka oli vaaleanharmaata ja melko puhtaan näköistä, mutta selvästi siis täysin sekoittunutta; värieroja ei voinut havaita. Pari myyränkoloa kertoivat entisen kalmistoalueen uudemmassa toiminnasta.

Tasossa 4 erottui alueen kaakkoisnurkassa ruudussa 508-509/460-461 yhtenäinen ja selvästi ihmistekoinen kiveys. Siitä osui kaivausalueelle vain n. 0,5 x 0,5 m ja se jatkui alueen kaakkoispuolelle. Koska oli syytä olettaa, että kiveyksen alla saattoi olla ehjä ruumishauta, jätettiin ao. ruutu kaivamatta tasosta 4 alaspäin, jotta mahdollinen hauta olisi ollut tulevaisuudessa tutkittavissa kokonaisuudessaan. Ruudussa 508-509/461-462 tuli n. 35 cm:n syvyydellä esille kaksi vierekkäistä, osittain säilynyttä sääriluuta, jotka saattoivat olla ainakin likimain *in situ* (ks. ao. tasokartta). Varma niiden kuulumisesta samaan hautaan ei kuitenkaan voinut olla.

9.8. avattiin alueella II laajennus kohtiin 510-511/459-462 ja 509-510/461-462. Laajennuksen tarkoituksena oli saada hauta 6 mahtumaan kokonaan kaivausalueelle. Maanpinnalle näkyviä rakenteita ei tälläkään kohdalla ollut. Laajennus kaivettiin ja dokumentoitiin kuten muukin alue. Koska hauta 16 osui jatkui itäpäästään ruutuun 508-509/460-461, jatkettiin 25.8. myös kyseisen ruudun kaivausta, vaikka se oli kiveyksen takia aiemmin jätetty kaivamatta.

Maaperä alueella II oli liki metrin syvyyteen asti kauttaaltaan täysin sekoittunutta harmaata hiekkaa, josta tuli hajanaisia esinelöytöjä, hyvin runsaasti irrallisia luita ja syvällä vihdoin enemmän tai vähemmän ehjiä hautoja. Maaperä oli lähes kivetöntä, mikä varmistaa ruudun 508-509/460-461 mainitun kiveyksen ihmisen tekemäksi. Ainakin viidenteen tasoon asti esiintyi hiekan seassa myös sormenpään kokoisia hiilenpaloja. Ensimmäisiä hautauksia alkoi tulla esille 7. ja 8. kerroksissa eli aikaisintaan puolen metrin syvyydessä.

Alueelle uusia hautoja kaivettaessa on jatkuvasti rikottu aiempia hautoja ja esille on tullut runsaasti luita. Näitä on heitetty - ja joskus nähtävästi huolellisemminkin kasattu - uuden haudan täytymään. Irrallisissa luissa oli useampia tapauksia, joissa kallon viereen oli ilmeisen tahallisesti asetettu ristiin sääri- tai reisiluut.

Kerros 10 kaivettiin normaalia paksummaksi, sillä 11. tasoon haluttiin saada esille mahdollisimman paljon hautojen ehjinä paikallaan säilyneitä osia. Samasta syystä 10. kerroksen paksuus vaihteli alueen eri osissa. Koska muutamia hautauksia tuli vielä 11. tason altakin, kaivettiin myös 11. kerros vaihtelevan paksuisena. Vielä esille tulleet haudat piirrettiin jokainen erikseen. Huomattakoon myös, että noin metrin korkuisen profiilin vähittäisestä vinoutumisesta johtuen oli todellinen kaivausala tällä syvyydellä jo hieman suppeampi kuin kaivauksen alussa (ks. tason 11 kartta).

Hautaläikkiä alkoi erottua vasta aivan alimmaisten hautausten yhteydessä; ne oli kaivettu koskemattomaan tai melko koskemattomaan vaaleaan maahan, kun ylemmät oli kaivettu jo täysin

sekoittuneeseen maahan.

Ruuduissa 509-510/459-461 todettiin 11. kerroksessa vaalessa hiekassa kolme ruskeaa pyöreää läikkää, joiden halkaisija oli 45-55 mm. Läikät olivat 20- 30 cm:n päässä toisistaan, luode - kaakko -suuntaisessa melko suorassa jonossa (ks. diat 4124:99 ja :104 sekä kartta 19). Profiiliin kaivettaessa todettiin yhden alaosassa pyöreä laajentuma, halkaisijaltaan n. 10 cm. Kyse lienee myyränkoloista.

Luuaineisto alueella II oli huomattavan hyvin säilynyttä, kun se alueella I oli joko täysin tai melko pitkälle maatonut. Eron voisi ehkä selittää se, että alueelle II oli tehty hautauksia hyvin runsaasti, säilyneistä pääkalloista laskien n. 2,5 hautausta neliometrille. Mahdollisesti maa on lopulta ollut siinä määrin luista aiheutuvan kalkin kyllästämää, että luuaines on säilynyt poikkeuksellisen hyvin. Mielenkiintoista on myös palaneen luun suhteellisen runsas esiintyminen. Ilmiötä ei ole kuitenkaan syytä yrittää tarkemmin tulkita, ennen kuin luuaineisto tulee analysoiduksi.

Alue II, yhteensä 10 m², tuli kokonaisuudessaan loppuun tutkituksi 5.9. Ennen peittämistä pohjalle tehtiin löydöttömyyden varmistamiseksi vielä runsaasti lapionpistoja. Huomattakoon, että alueen profiileihin jäi monissa kohdissa luita, jotka jatkuivat suurimmaksi osaksi kaivamattomalle alueelle ja jätettiin siksi paikoilleen. Samoin aivan kaivausalueen pohjoisprofiilin viereen, pohjan tuntumaan, jätettiin talteen ottamatta joitakin jalan ja varpaiden luita, jotka kuuluvat ilmeisesti kahteen lähes kokonaan kaivausalueen ulkopuolelle jäävään hautaan (dia 4124:112).

Todettakoon, että kaivausten aikana maanomistaja Toivo Myllynen kertoi (suullisia tietoja 2.8.1999) löytäneensä luita myös tien länsipuolelta noin 10 vuotta aiemmin hiekkaa ottaessaan. Kaivamisen hän kertoi lopettaneensa heti luut havaittuaan. Paikka sijaitsee välittömästi vuoden 1997 kaivausalueen III eteläpuolella, missä on edelleen näkyvissä tienleikkauksessa hiekanoton aiheuttama syvennys (ks. myös Kähtävä-Marttinen 1997:6 ja vuoden 1997 yleiskartta). Tähän liittyen on mielestäni ehdottomasti pidettävä edelleen myös tien länsipuolta kalmistoalueena. Koska vuonna 1999 alueelta II todettiin paksu ja harvalöytöinen sekoittuneen vaaleanharmaan hiekan kerros ja vasta sen alla hautauksia, ei ole syytä pitää myöskään vuoden 1997 kaivausaluetta III loppuun tutkittuna ja löydöttömänä, onhan sitä kaivettu vasta n. 10-15 cm:n syvyyteen (ks. Kähtävä-Marttinen 1997:7,9).

4.2. Haudat

4.2.1. Yleistä

Numeroiduiksi ja tässä tarkemmin kuvattaviksi haudoiksi määriteltiin hautaukset, joissa oli säilynyt selvä hautakuvio tai luita alkuperäisillä paikoillaan. Hautojen numerointia jatkettiin aikaisempien kaivausten numeroinnista siten, että numerot 1-5 on jätetty viidelle Salon vuoden 1953 kaivauksilla dokumentoidulle haudalle. Hauta 6 on vuonna 1997 löytynyt ja nyt tutkittu hauta, haudat 7-39 ovat vuoden 1999 tutkimuksissa todettuja ja tutkittuja. Haudat numeroitiin juoksevasti siinä järjestyksessä kuin ne todettiin. Vain tutkitut haudat numeroitiin.

Hautojen suunnat määritettiin kompassilla ja ilmoitetaan asteina. On huomattava, että mittaustarkkuus ei todellisuudessa ole asteen luokkaa, sillä hautakuopan muoto saattoi olla epämääräinen ja vaihdella hieman eri syvyyksillä, joten suunnassakin esiintyi pientä vaihtelua riippuen siitä, mistä syvyydestä sitä mitattiin. Haudoissa, joissa oli säilynyt luita, jouduttiin suunta mittaamaan jäljellä olleista, joskus hyvinkin vähäisistä luista, esim. sääristä. Asteluvut ilmoittamalla kuitenkin saavutettaneen esim. tilastollisia analyysejä varten suurempi tarkkuus kuin haudan suunta vain ilmansuuntina ilmoittaen.

Annettu luku tarkoittaa pään suuntaa. Haudoissa, joissa ei ollut mahdollista erottaa, kumpi on pääpuoli, on alla ilmoitettu kaksi astelukua.

Hautakuopan koko on ilmoitettu niistä haudoista, joissa kuopan rajat olivat erotettavissa.

Alueella II näin ei juuri ollut, mutta päätelmiä mm. vainajien koosta voidaan siltä osin tehdä hyvin säilyneen luumateriaalin perusteella. Hautakuopan koko on mitattu oletetusta hautauksen tasosta, joka yleensä oli tummimpana erottuva kohta.

Haudoissa, joissa luut eivät olleet säilyneet, on syvyys ilmoitettu oletetusta hautauksen tasosta. Niissä haudoissa, joissa selkäranka oli säilynyt, syvyys ilmoitetaan sen päältä, muissa haudoissa säilyneiden luiden päältä. Syvyys on mitattu turpeen yläpinnasta. Käsien asennon ym. säilyneistä luista pääteltävien yksityiskohtien suhteen paras dokumentti ovat hautakartat; niissä selvästi näkyvää tietoa ei ole tässä sanallisesti toistettu.

Erikseen numeroituina kalloina (ks. löytöluettelo) otettiin talteen ne kallot, joista kentällä arvioitiin säilyneen vähintään puolet. Näistä osa kuuluu numeroituihin hautoihin.

4.2.2. Hautakuvaukset

Hauta 6

Sijainti: alue II, 509-510/460-461

Suunta: 284°

Koko: -

Syvyys: n. 55 cm

Kartta 15

Kuvat: dia 4124:59, 61, mv 1283:51, 53

Esinelöydöt: -

Näytteet: -

Hauta oli löytynyt vuoden 1997 tutkimusten loppuvaiheessa ja jätetty sitten uudestaan peitettynä sijalleen (ks. Kähtävä-Marttinen 1997:9). Hauta arvioitiin tuolloin kokonaiseksi, mutta tutkimusta jatkettaessa 1999 kävi ilmi, että vain yläruumiin luut olivat säilyneet: myöhemmät hautaukset olivat tuhonneet loppuosan. Hautakuopan rajoja tai muita hautaukseen liittyviä rakenteita ei ollut erotettavissa.

Hauta 7

Sijainti: alue I, 492-494/467-468

Suunta: 282°/102°

Koko: 81 x 36 cm

Syvyys: n. 65 cm

Kartta 4

Kuvat: dia 4124:26, mv 1283:23

Esinelöydöt: -

Näytteet: maanäyte 2/1999

Hautakuvio oli erottunut jo vuoden 1997 kaivauksen tasossa 4. Vuoden 1999 kaivauksessa todettiin, että hautakuvio erottui 5. tasosta (n. 30 cm turpeen alapinnasta) alkaen selvästi ympäristöään tummempana, joskin rajoiltaan osin epämääräisenä. Läikkä oli muodoltaan lähinnä suorakaide, kulmat hieman pyöristyneet. Viidennestä tasosta alaspäin se kaivettiin lastalla 5 cm:n kerroksin ja dokumentoitiin tarvittaessa. Läikkä oli tummimmillaan n. 65 cm:n syvyydessä, mikä siis lienee alkuperäisen hautauksen syvyys; pian tämän jälkeen maa muuttui puhtaaksi hiekaksi. Jälkiä vainajasta tai rakenteista ei ollut erotettavissa. Korkeusluvut pohjasta: itäpää z=138; länsipää z=139.

Hauta 8

Sijainti: alue I, 493-494/465-467
 Suunta: 277°
 Koko: 36 x 18 cm
 Syvyys: n. 65 cm
 Kartta 4
 Kuvat: dia 4124:27-28, mv 1283:24-25
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: maanäytteet 1/1999 ja 3/1999

Hautakuvio oli erottunut jo vuoden 1997 kaivauksen tasossa 4. Vuonna 1999 todettiin, että puhtaassa vaaleassa hiekassa tummempana erottuvan hautaläikän muoto oli n. 40 cm:n syvyydessä suorakaide, jonka kulmat lievästi pyöristyneet. Läikän rajat olivat selvät. Kuoppa kapeni koko ajan alaspäin kaivettaessa; hauta on aikanaan kaivettu ilmeisesti vain lapionterän levyiseksi. Syvemmillä kuopan länsipää oli pyöreä, itäpää suorakaiteen muotoinen ja kapeampi; kuopan koosta ja muodosta päätellen vainajan pää on ollut lännessä. Läikkä hävisi noin 70 cm:n syvyydessä; korkeusluku pohjasta: z=150. Vainajasta oli säilynyt vain joitain luun muruja. Jälkiä rakenteista ei ollut havaittavissa.

Hauta 9

Sijainti: alue I, 495-496/466-467
 Suunta: 360°/180°
 Koko: 53 x 38 cm
 Syvyys: n. 60 cm
 Kartat 4-5
 Kuvat: dia 4124:34, 44, 62, 67, mv 1283:29, 38, 54, 58
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: maanäyte 6/1999

Kappelinmäkeä ympäröineen ojan alta esille tullut hauta, joka oli säilynyt koko pituudeltaan vasta n. 60 cm:n syvyydellä; pohjoispää oli erottunut ojan penkassa jo aiemmin. Läikän muoto oli lähes pyöreä. Koska hautaläikkä ei värinsä tai rakenteensa puolesta erottunut ojan maasta, on mahdotonta sanoa, onko hauta tehty ojan läpi vai onko se sitä vanhempi. Keskellä säilynyttä pohjoisosaa oli 6. tasossa näkyvissä lattea, noin 25 x 20 cm:n kokoinen kivi. Läikkä hävisi n. 70 cm:n syvyydessä (pohjan korkeusluku: z=126).

Hauta 10

Sijainti: alue I, 495-496/466-468
 Suunta: 265°/85°
 Koko: 30-45 x 26 cm
 Syvyys: n. 45 cm
 Kartat 4-5
 Kuvat: dia 4124:34, 40, 43, 62, mv 1283:29, 34, 37, 54
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: maanäyte 4/1999

Vielä 5. kerroksessa hautaläikkä oli suurelta osin päällekkäinen haudan 14 läikän kanssa; pienet hautakuopat oli yleensäkin kaivettu yläosastaan laajemmiksi ja ne pienenevät voimakkaasti kohti

pohjaa. Hautakuopan muoto oletetussa hautauksen tasossa (taso 6) oli lähes pyöreä, rajat epävarmat, etenkin länsipäässä. Noin 45 cm:n syvyydestä erottui, että tämä hauta on tehty osittain hauta 14:n päälle. Jälkiä vainajasta tai rakenteista ei ollut havaittavissa. Hautaläikkä hävisi n. 50 cm:n syvyydessä.

Hauta 11

Sijainti: alue I, 496-497/466-468

Suunta: 278°

Koko: 183 x 56 cm

Syvyys: n. 50 cm

Kartat 7-9

Kuvat: dia 4124:33, 36-37, 42, 46-50, 52-54, 56, 60, 63, 67, mv 1283:28, 36, 39-42, 44-46, 48, 52, 54, 58

Esinelöydöt: KM 31928:1-12, KM rahakammio 99043:1

Näytteet: hiilinäytteet 2-4/1999, maanäytteet 7/1999 ja 10/1999

Haudan päällä oli selvä ja tarkoituksella laadittu kiveys, joka oli osaksi tullut esille jo 3. tasossa ja näkyi selvimmin 4. tasossa. Kivet olivat melko suuria, halkaisijaltaan 30-75 cm. Näistä haudan länsipäässä ollut laakea kivi (496,70/466,40) oli niin palanut, että poistettaessa se mureni soraksi. Viidennestä tasosta alaspäin ei suurempia kiviä enää esiintynyt.

Hautaläikkä oli kulmistaan pyörityneen suorakaiteen muotoinen. Sen eteläpuolella oli läikässä kiinni toinen, pienempi ja hieman eri suuntainen läikkä (hauta 12). Maa molemmissa läikissä oli samanlaista, eikä niiden rajaa voinut kaivauksen kuluessa erottaa. Todennäköisesti kuitenkin on kyse kahdesta eri aikaisesta hautauksesta. Mahdollisesti hauta 12 on näistä vanhempi ja hauta 11 sen osittain tuhonnut, mutta varmuudella asiaa ei voitu todeta. Ainakaan hauta 12 ei näyttänyt sekoittaneen haudan 11 löytöjä.

Löytötaso tuli esille n. 50 cm:n syvyydessä. Itse vainajasta oli säilynyt vain hammaskiillettä (:12), josta voitiin päätellä pään olleen haudan länsiosassa. Vainajan vasemmalla kyljellä oli suurehko puukko (:1), jonka terä osoitti länteen. Haudan keskivaiheilla, oletettavasti vyötärön kohdalla, oli kaksi yksinkertaista (pronssista?) metallirengasta (:2 ja :4) noin 15 cm:n päässä toisistaan ja niiden välissä huonosti säilynyt rautainen vyönsolki (:7). Molempien metallirenkaiden yhteydessä oli säilynyt hieman orgaanista ainetta, mahdollisesti nahkaa (:3 ja :5). Pohjoisemman metallirenkaan ja puukon välissä oli pala pronssispiraalia (:6). Eteläisemmästä metallirenkaasta 10-15 cm:n päässä, vainajan oikealla kyljellä, oli tulusrauta (:8) ja välittömästi sen itäpuolella neljä tuluspiin palaa (:9). Tuluspiiden joukossa oli pieniä muruja kirkkaan keltaista ainetta (:10, rikkiä?) sekä hopearaha (KM rahakammio 99043:1).

Raha oli säilyttänyt lyhyttä tummaa karvaa (:11) sen päällä ja alla. Karva on alun perin saattanut olla pitempää, sitä oli säilynyt vain rahan kokoisella alalla. Rahaa on selvästi säilytetty samassa yhteydessä kuin piinpaloja ja mahdollista rikkiä, ilmeisesti nahkaisessa (tulus)kukkarossa. Metallirenkaat liittyvät vyöhön; mahdollisesti toisesta on roikkunut puukko ja toisesta tulukset. Vyöhön, tai puukon siihen kiinnittämiseen, on saattanut liittyä myös pronssispiraali.

Pari cm löytötason alapuolella erottui heikosti vainajan hahmoa sekä 4-5 cm leveä tumma raita hautakuopan reunassa sen itäpäässä (dia 4124:56). Vainajan hahmon perusteella saattoi tämän pituudeksi arvioida 160-170 cm. Tumma raita jalkopäässä oli varsin paksu ollakseen peräisin lauta-arkusta, eikä arkunnaulojakaan haudasta löytynyt. Paremmiin jälki sopisi ruuhi-arkkuun, joka tällöin olisi kuitenkin ollut varsin leveä, yli 50 cm. Koska jälki säilyneeltä osiltaan myötäili tarkasti hautakuopan reunaa, parhaiten se voisi selittyä kuoppaa vainajan alla vuoranneella orgaanisella aineella, paksulla taljalla tms.

Korkeusluku pohjasta keskeltä hautaa: z=150. Parista syvemmälle ulottuneesta läikästä, jotka lienevät hautakuoppaa kaivettaessa poistettujen kivien aiheuttamia, mitattiin korkeusluvut z= 141 ja z=135. Hautauksen pohja oli siis n. 60 cm:n syvyydellä.

Hauta 12

Sijainti: alue I, 496-497/466-467

Suunta: 345°/165°

Koko: 76 x 39 cm (ensinmainittu on haudan säilynyt pituus suunnassa luode - kaakko)

Syvyys: n. 50 cm

Kartat 7-9

Kuvat: dia 4124:33, 42, 56, 63, 67, mv 1283:28, 36, 48, 54, 58

Esinelöydöt: -

Näytteet: maanäyte 8/1999

Osittain haudan 11 kanssa päällekkäinen, pienempi ja eri suuntainen hautakuvio. Maa molemmissa hautakuvioissa oli samanlaista, eikä niiden rajaa voinut kaivauksen kuluessa erottaa. Todennäköisesti kuitenkin on kyse kahdesta eri aikaisesta hautauksesta. Mahdollisesti hauta 12 on näistä vanhempi ja hauta 11 sen osittain tuhonnut, mutta varmuudella asiaa ei voitu todeta. Kuopan muoto oli päistä pyörästynyt suorakaide. Haudan suurin mahdollinen alkuperäinen pituus on ollut n. 120 cm. Korkeusluku pohjasta: z=136.

Hauta 13

Sijainti: alue I, 494-496/466-468

Suunta: 283°/103°

Koko: 48 x 25 cm

Syvyys: 70 cm

Kartat 4-5

Kuvat: dia 4124:34, 67, mv 1283:29, 58

Esinelöydöt: -

Näytteet: maanäyte 11/1999

Kappelinmäkeä ympäröivän ojan alta paljastunut hauta. Hautakuopan muoto hautauksen tasossa soikea. Tämäkin läikkä pienei voimakkaasti alaspäin mentessä. Hautaläikkä oli tummempi ja hiilipitoisempi kuin haudoissa 10 ja 14. Varmuudella ei voitu todeta, oliko hauta ojaa vanhempi vai sen läpi kaivettu. Hautaläikän runsas hiili saattaa viitata siihen, että hauta on kaivettu ojan hiilikerrosten (ks. luku 4.3.) läpi. Korkeusluku haudan pohjasta (n. 80 cm): z=110.

Hauta 14

Sijainti: alue I, 495-496/466-468

Suunta: 265°

Koko: 30 x 24 cm

Syvyys: n. 50 cm

Kartat 4-5

Kuvat: dia 4124:34, 40, 43, 62, mv 1283:29, 34, 37, 54

Esinelöydöt: -

Näytteet: maanäyte 5/1999

Vielä 5. kerroksessa hautaläikkä oli suurelta osin päällekkäinen haudan 10 läikän kanssa. Tämän jälkeen hautakuoppa pienei nopeasti. Sen muoto oli oletetussa hautauksen tasossa (taso 6) lähes pyöreä, rajat osin epämääräiset, etenkin länsipäässä. Hauta 10 oli osittain kaivettu tämän haudan päälle. Jälkiä vainajasta tai rakenteista ei ollut havaittavissa.

Noin 50 cm:n syvyydellä läikkä alkoi muuttua epämääräisemmäksi ja heikommin erottuvaksi.

Sen pituudeksi mitattiin nyt n. 58 cm ja leveydeksi 24 cm, suunta oli 270°. On mahdollista, että kyseessä on aivan hautojen 10 ja 14 kohdalla ja niiden alla ollut vanhempi, lähes kokonaan tuhoutunut haudaus (dia 4124:62). Tämä läikkä hävisi n. 60 cm:n syvyydessä.

Hauta 15

Sijainti: alue I, 504-505/466-468

Suunta: 270°

Koko: -

Syvyys: n. 50 cm

Kartta 10

Kuvat: dia 4124:35, 51, 71, mv 1283:30, 43, 62

Esinelöydöt: KM 31928:13-19, ilmeisesti myös :33

Näytteet: maanäyte 9/1999

Alueen I pohjoispäässä sijainnut hauta jouduttiin tutkimaan, koska vainajan kallo tuli esille jo hyvin matalalla, 4. kerroksessa. Hautakuopan raja oli näkyvissä vain vainajan eteläpuolella: muualla maa oli yhtenäistä, tummanharmaaksi sekoittunutta. Luiden säilymisaste ei ollut läheskään niin hyvä kuin alueen II haudoissa. Haudasta osui kaivausalueelle ylä- ja keskiruumiin osa; sen jatkuminen itään kaivausalueen ulkopuolelle on kuitenkin hyvin epätodennäköistä: kohdalla on vuoden 1997 tutkimuksissa (Kähtävä-Marttinen 1997:8) hyvin nuoreksi todettu laakea kuoppa, joka näyttää tuhoneen jalkopään. Tämän vuoksi kaivausaluetta ei siihen suuntaan laajennettu. Haudan kohdalla löytyneiden irtoluiden, mm. hampaiden vuoksi ei hauta ole ollut ainakaan pintaosiltaan muuallakaan täysin koskematon.

Esinelöydöt tulivat sellaisista paikoista, että ne voivat hyvin kuulua samaan hautaukseen kuin talteen otetut luut. Haudan osittaisen tuhoutuneisuuden vuoksi tästä ei kuitenkaan voi olla varma. Helmet tulivat kohdasta, josta voi arvella tulusraudan roikkuneen vyössä. Erikoiselta vaikutti pahkaa muistuttanut orgaanisen aineen kimpale (:17). Haudan kohdalla olleet ruudut 504-505/466-468 kaivettiin n. 65 cm:n syvyyteen. Tällöin oli vielä näkyvissä harmaata sekoittunutta maata ja on ilmeistä, että tämän tason alla on vielä haudaus. Ajan puutteen vuoksi tätä ei enää tutkittu, vaan alue peitettiin mansikkaharsolla, kuten muukin osa alueesta (ks. luku 4.1.).

Hauta 16

Sijainti: alue II, 508-509/459-461

Suunta: 80°

Koko: -

Syvyys: n. 75 cm

Kartta 14

Kuvat: dia 4124:78-80, 90, mv 1283:69-71, 81

Esinelöydöt: KM 31928:20-24, KM rahakammio 99043:6

Näytteet: hiilinäytteet 5/1999 ja 7/1999

Luut olivat säilyneet polvesta ylöspäin. Haudassa on ollut rautanauloin koottu arkku; arkun kansi oli painautunut luiden päälle, sen suurin säilynyt paksuus oli, kallon päällä, n. 8 mm. Arkunnaulojen lisäksi löytöjä olivat pronssisormus (:20), joka oli säilyttänyt palan kangasta, sekä raha (KM rahakammio 99043:6). Raha löytyi oikean käden sormen luiden alta. Se on varmuudella ollut vainajan kädessä, sillä siihen oli vielä kiinnittyneenä sormen nahkaa niin, että sormenjälki oli selvästi erotettavissa. Reisiluun pituus oli n. 35 cm.

Koska haudan suunta oli poikkeuksellinen, ja sen vieressä samalla tasolla on toinen saman suuntainen (hauta 19), on mahdollista, että nämä kaksi ovat saman ikäisiä.

Hauta 17

Sijainti: alue II, 509-510/460-461

Suunta: n. 250°

Koko: -

Syvyys: n. 75 cm

Kartta 14

Kuvat: dia 4124:88, 92, mv 1283:79, 83

Esinelöydöt: (mahdollisesti KM rahakammio 99043:4)

Näytteet: -

Yläruumiin vasen puoli säilynyt. Vasen käsi oli oikean kyynärvarren päällä. Vainaja oli hieman kyljellään, vasen puoli ylempänä; suuntaa oli vaikea määrittää tarkasti. On mahdollista, että tähän hautaan liittyy vainajan keskiruumiin kohdalta löytynyt tuppo tummaa karvaa, jonka sisällä oli raha (KM rahakammio 99043:4, löydön koordinaatit x=509, 05; y=460,60; z=206). Haudan osittaisen rikkoutuneisuuden vuoksi tätä ei kuitenkaan voitu varmuudella todeta. Rahan yhteydessä otettiin talteen pala sormen (?) luuta, johon oli kiinnittyneenä samaa karvaa.

Hauta 18

Sijainti: alue II, 509-510/460-462

Suunta: 280°

Koko: -

Syvyys: n. 85 cm

Kartta 14

Kuvat: dia 4124:86, mv 1283:77

Esinelöydöt: -

Näytteet: maanäyte 12/1999

Vainajasta oli säilynyt yläruumis kyynärpään tasalle. Maa rintakehän sisällä oli poikkeuksellisen tummaa, minkä vuoksi siitä otettiin näyte.

Hauta 19

Sijainti: alue II, 508-510/459-461

Suunta: 90°

Koko: -

Syvyys: n. 72 cm

Kartta 14

Kuvat: dia 4124:89, mv 1283:80

Esinelöydöt: -

Näytteet: -

Vasen olkavarsi, selkärangan alaosa ja jalat nilkan yläpuolelle asti säilyneet. Näyttää rikkoutuneen hautaa 17 kaivettaessa; ovat kuitenkin samassa tasossa. Reisiluun pituus n. 38 cm. Koska haudan suunta on poikkeuksellinen ja sen vieressä samalla tasolla on toinen saman suuntainen (hauta 16), on mahdollista, että nämä kaksi ovat saman ikäisiä.

Hauta 20

Sijainti: alue II, 510-511/461-462
 Suunta: 270°
 Koko: -
 Syvyys: n. 95 cm
 Kartta 14
 Kuvat: dia 4124:81, mv 1283:72
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: -

Vainajasta oli säilynyt vain pienehkö pääkallo, selkärankaa n. 25 cm:n matkalta sekä muutamia muita yläruumiin luita.

Hauta 21

Sijainti: alue II, 510-511/460-462
 Suunta: 303°
 Koko: -
 Syvyys: n. 75 cm
 Kartta 14
 Kuvat: dia 4124:87, mv 1283:78
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: -

Vain polvilumpiot ja sääriluut säilyneet. Sääriluun pituus oli 36 cm.

Hauta 22

Sijainti: alue II, 509-511/460-462
 Suunta: 290°
 Koko: -
 Syvyys: n. 85 cm
 Kartat 14 ja 16
 Kuvat: dia 4124:93, mv 1283:84
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: maanäyte 13/1999

Ehjimpänä säilynyt luuranko. Kentällä tehdyn mittauksen mukaan vainajan pituus on ollut n. 160 cm. Sääriluun pituus oli n. 32 cm, reisiluun n. 40,5 cm. Vasemman käden sormet menivät pystysuorassa asennossa oikean puolen kylkiluiden ja oikean olkavarren väliin.

Koska vainajan vatsalaukun kohdalla näkyi paljain silmin huomattava määrä siemeniä, otettiin siitä maanäyte. Aivan kaikkia siemeniä ei saatu talteen, ehkä noin 80 prosenttia. Kentällä tehtyjen havaintojen perusteella ei ole epäilystäkään siitä, etteivätkö siemenet olisi peräisin vainajan vatsasta.

Hauta 23

Sijainti: alue II, 509-510/459-461
 Suunta: 275°

Koko: -
 Syvyys: n. 85 cm
 Kartat 14 ja 17
 Kuvat: dia 4124:94, mv 1283:85
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: -

Yläruumiista oli säilynyt selkärankaa ja kylkiluita sekä oikea käsi, joka oli vatsan päällä, alaruumiista lantiota ja oikea reisiluu. Jalkopää on osaksi rikottu hautaa 22 kaivettaessa. Reisiluun pituus 43 cm. Kun haudan luita puhdistettiin talteen ottoa varten, saatiin seuralöytönä talteen pronssinen vyönsolki (KM 31928:59), joka oli peräisin olkavarren oikealta puolelta tai aivan pään viereltä. Se ei siis ole tämän haudan vainajan vyöstä, vaan todennäköisesti tämän haudan alla osittain olleen haudan 31 täytemaasta ja siten mahdollisesti alun perin haudasta 28 (ks. ao. hautakuvaukset).

Hauta 24

Sijainti: alue II, 508-509/459-461
 Suunta: 295°
 Koko: -
 Syvyys: n. 80 cm
 Kartat 14 ja 18
 Kuvat: dia 4124:90, 96, mv 1283:81, 86
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: -

Selkärangan alaosa, lantio ja jalat säilyneet. Osittain hauta 16:n alla. Vainaja oli mahdollisesti haudattu samaan kuoppaan kuin haudan 25 vainaja: haudat olivat aivan vierekkäin, samansuuntaiset ja -tasoiset. Vainajien etäisyys oli sääriluiden kohdalla 6 cm, jalkapäydän luiden kohdalla vähimmillään vain 2 cm. Hautakuoppien rajoja ei täysin sekoittuneen hiekan vuoksi voinut erottaa. Reisiluun pituus n. 41 cm.

Hauta 25

Sijainti: alue II, 508-509/459-461
 Suunta: 280°
 Koko: -
 Syvyys: n. 85 cm
 Kartat 14 ja 18
 Kuvat: dia 4124:90, 96, mv 1283:81, 86
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: -

Luut olivat säilyneet polvesta alaspäin; lisäksi oli jäljellä näistä erillään vasen kyynärvarsi. Vainaja on mahdollisesti haudattu samaan kuoppaan kuin haudan 24 vainaja: haudat ovat aivan vierekkäin, samansuuntaiset ja -tasoiset. Vainajien etäisyys on sääriluiden kohdalla 6 cm, jalkapäydän luiden kohdalla vähimmillään vain 2 cm. Hautakuoppien rajoja ei täysin sekoittuneen hiekan vuoksi voinut erottaa. Sääriluun pituus n. 34 cm.

Hauta 26

Sijainti: alue II, 509-510/458-460
 Suunta: 231°
 Koko: -
 Syvyys: n. 85 cm
 Kartta 14
 Kuvat: dia 4124:91, 95, mv 1283:82
 Esinelöydöt: KM 31928:25-28
 Näytteet: hiilinäyte 9/1999

Luut säilyneet vain polvesta alaspäin. Jalkapöydän luut näyttivät olleen kaikki tai melkein kaikki tallella, mutta epäjärjestyksessä; niiden välistä otettiin talteen lähes jauhoksi murentunutta tunnistamatonta orgaanista ainetta (:28). Ainakin vasemman sääriluun päällä ja jalkapöydän luiden joukossa oli sääriluun suuntaisia puujäänteitä: ohuita, n. 15 cm pitkiä, 4-5 cm leveitä ja 2-3 mm paksuja kaistaleita (hiilinäyte 9/1999). Osa jalkapöydän luista oli näiden jäänteiden päällä. Sääriluun pituus 37,5 cm.

Hauta 27

Sijainti: alue II, 509-510/459-460
 Suunta: 280°
 Koko: -
 Syvyys: n. 95 cm
 Kartta 14
 Kuvat: dia 4124:91, mv 1283:82
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: -

Vain hyvin pienikokoiset säären ja jalkapöydän luut säilyneet.

Hauta 28

Sijainti: alue II, 510-511/459-460
 Suunta: 280°
 Koko: -
 Syvyys: n. 95 cm
 Kartta 19
 Kuvat: dia 4124:97, mv 1283:87
 Esinelöydöt: KM 31928:29-30, mahdollisesti myös KM 31928:31, 59
 Näytteet: -

Syvällä ollut hauta, josta oli jäljellä vain keskiruumiin vasenta puolta. Löytöinä haudasta tuli puukko (:29) ja rautarengas (:30). Rengas oli vasemman reisiluun yläpään päällä ja puukko sen vasemmalla puolella. Viereisen haudan 31 täyttemaasta löytynyt tulusrauta (:31) sopisi hyvin tästä hautauksesta peräisin olevaksi, sillä hauta 31 oli selvästi rikkonut tästä haudasta keskiosan oikean kyljen kohdalta. Myös haudan 23 luiden yhteydestä löytynyt pronssinen vyönsolki (:59) lienee haudan 31 täyttemaasta ja saattaa siten olla alun perin tästä haudasta. Reisiluun pituus 45 cm.

Hauta 29

Sijainti: alue II, 510-511/460-461
 Suunta: 280°
 Koko: -
 Syvyys: n. 98 cm
 Kartat 14 ja 20
 Kuvat: dia 4124:100, mv 1283:89
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: maanäyte 14/1999

Luut olivat säilyneet melkein kokonaisuudessaan, vain oikean jalkaterän luut puuttuivat. Vainajan pituus oli n. 132 cm, reisiluun pituus n. 33 cm.

Hauta 30

Sijainti: alue II, 508-509/459-460
 Suunta: 260°
 Koko: -
 Syvyys: n. 105 cm
 Kartat 14 ja 21
 Kuvat: dia 4124:98, mv 1283:88
 Esinelöydöt: -
 Näytteet: -

Vainajasta oli säilynyt vasemman kyynärvarren luita, osa lantiota ja suurin osa jaloista. Haudat 16 ja 24 olivat tämän haudan päällä.

Hauta 31

Sijainti: alue II, 509-511/459-460
 Suunta: 275°
 Koko: -
 Syvyys: n 100 cm
 Kartat 19 ja 22
 Kuvat: dia 4124:111, mv 1283:99
 Esinelöydöt: (KM 31928:31)
 Näytteet: -

Haudan luista oli jäljellä jalkopää. Lisäksi erottui selvästi harmaa, hiilensekainen hautaläikkä, joka tuli esiin n. 95 cm:n syvyydessä. Haudan yläpää jäi kaivausalueen ulkopuolelle. Tulusrauta (:31) löytyi täyttemaasta, eikä siksi ole alun perin tähän hautaan kuuluva, vaan mahdollisesti peräisin haudasta 28.

Hauta 32

Sijainti: alue II, 510-511/459-460
 Suunta: n. 304°
 Koko: -
 Syvyys: n. 100 cm

Kartat 14 ja 19
Kuvat: dia 4124:100, mv 1283:89
Esinelöydöt: -
Näytteet: -

Kallo, oikeaa olkaa ja selkärangan yläosaa säilyneet. Hauta on tehty osittain haudan 28 päälle. Hauta 29 on melkein koko pituudeltaan tämän haudan päällä. Ilmoitettu suunta on säilymisasteen vuoksi epätarkka.

Hauta 33

Sijainti: alue II, 508-509/458-460
Suunta: 280°
Koko: -
Syvyys: n. 105 cm
Kartat 14, 21 ja 23
Kuvat: dia 4124:102, mv 1283:91
Esinelöydöt: -
Näytteet: -

Reisluit ja jalat siitä alaspäin säilyneet, ei kuitenkaan oikea jalkaterä. Koska luut eivät olleet säilyneet koko pituudeltaan, ei niitä mitattu kentällä.

Hauta 34

Sijainti: alue II, 508-509/460-461
Suunta: 250°
Koko: -
Syvyys: n. 100 cm
Kartat 14 ja 24
Kuvat: dia 4124:101, 103, mv 1283:90, 92
Esinelöydöt: -
Näytteet: hiilinäyte 8/1999

Yläruumiin luut säilyneet vyötäröstä asti. Hauta on ilmeisesti katkaistu kaivettaessa sen itäpuolelle toista hautaa. Luiden päällä jäänteitä arkun kannesta; puun syyt pitkittäin kanteen nähden, suurin säilynyt paksuus 5 mm. Kannen päällä kaulan kohdalla oli kolme pientä palaneen luun sirua. Olkavarren pituus 32 cm.

Hauta 35

Sijainti: alue II, 508-509/458-459
Suunta: 313°
Koko: -
Syvyys: n. 115 cm
Kartat 14 ja 23
Kuvat: dia 4124:102, mv 1283:91
Esinelöydöt: -
Näytteet: -

Vähän lantiota, reisiluut ja osa sääriluista säilyneet; yläruumis jäi kaivausalueen länsipuolelle. Hautakuoppa erottui osittain luiden tasossa ympäristöään tummempana, harmaana. Kuvio oli kapea, se ulottui vain n. 4 cm reislusta ulospäin, mikä saattaa viitata ei-arkulliseen hautaan (dia 4124:102).

Hauta 36

Sijainti: alue II, 510-511/460-462

Suunta: 280°

Koko: -

Syvyys: n. 110 cm

Kartta 25

Kuvat: dia 4124:105, mv 1283:93

Esinelöydöt: -

Näytteet: -

Yläruumiin luita säilynyt: kallo, solisluut, kylkiluita ja selkärankaa n. 25 cm:n matkalta. Kädet eivät olleet säilyneet. Haudan itäpuolella oli tumma soikea läikkä, josta löytyi vain kallon pala (ks. kartta 25). Haudaksi tätä ei voitu varmuudella todeta.

Hauta 37

Sijainti: alue II, 510-511/461-462

Suunta: 255°

Koko: -

Syvyys: n. 120 cm

Kartta 25

Kuvat: dia 4124:105, mv 1283:93

Esinelöydöt: KM 31928:32

Näytteet: maanäyte 15/1999

Haudasta noin puolet jäi kaivausalueen pohjoispuolelle; kaivausalueelle osui yläruumiin oikea puoli: kallo, oikea puoli lantiosta, oikea käsi, selkärankaa ja kylkiluita. Haudasta otettiin löytönä talteen tummaa orgaanista ainetta, jonka sisällä on tunnistamaton metalliesine (:32). Löytö tehtiin vainajan sormen luiden seasta, joten se lienee ollut sijoitettuna vainajan käteen. Tähän viittaa myös se, että osa luista oli ilmeisesti pronssihomeen viherryttämiä. Käden luut olivat melko sekaisin, mutta löytö on todennäköisesti oikeasta kädestä.

Hauta 38

Sijainti: alue II

Suunta: 238°

Koko: -

Syvyys: n. 120 cm

Kartta 26

Kuvat: dia 4124:113, mv 1283:100

Esinelöydöt: -

Näytteet: maanäyte 16/1999

Vasen olkavarsi, vasemman puolen kylkiluita ja selkärangan yläosaa säilynyt, pää jäi profiiliin

suurimmaksi osaksi kaivausalueen ulkopuolelle.

Hauta 39

Sijainti: alue II, 509-510/461-462

Suunta: 272°

Koko: 90 x 39 cm (ensin mainittu on kaivausalueella olleen osan pituus)

Syvyys: n. 125 cm

Kartta 27

Kuvat: dia 4124:114, mv 1283:101

Esinelöydöt: -

Näytteet: -

Hautaläikkä tuli esille n. 115 cm:n syvyydessä ja se jatkui itään kaivausalueen ulkopuolelle. Hautakuvio erottui karkeassa hiekassa harmaana ja osin epämääräisenä läiskänä. Sen muoto oli lähinnä soikea. Täytemaassa oli palasiksi hajonnut ja pitkälle lahonnut kallo, jota ei otettu talteen. Myös haudan 39 luut olivat erittäin huonosti säilyneet. Talteen saatiin paloja kallosta, mm. hampaita.

4.3. Kappelinmäkeä ympäröivä oja

Kappelinmäkeä ympäröivä oja kulki kaivausalueen I eteläpään poikki itä - länsi -suuntaisena (ks. Kähtävä-Marttinen 1997:8-9). Kaivausalueelle osunut kohta oli vuonna 1997 kaivettu 4. tasoon, josta tutkimusta nyt jatkettiin.

Oja erottui edelleen selvästi 5. tasossa, ympäristöään tummempana, väriltään hautakuvioita muistuttavana raitana, jonka leveys oli noin metri. Tästä tasosta alaspäin ojakuviota kaivettiin yksikkönä pohjaan asti. Tumma maa jatkui kaventuena alaspäin; se sisälsi runsaasti kiviä, joiden koko vaihteli nyrkinkokoisesta aina noin 70 x 50 cm:n kokoiseen (ks. ojan profiilikartat sekä diat 4124:15 ja 72-73).

Kävi ilmi, että 20-30 cm:n syvyydessä olevan hiiliraidan (josta vuoden 1997 tutkimusten yhteydessä teetettiin radiohiiliajoitus Su-2854) alla oli kerros vaaleata ja melko puhtaalta vaikuttavaa hiekkaa ja sen alla toinen ja siten vanhempi hiiliraita. Alempi hiiliraita oli n. 40-50 cm:n syvyydellä ojan nykyisestä pohjasta mitattuna. Siitä otettiin ajoitusta varten hiilinäytteet 1/1999 ja 6/1999. Sen alla oli vielä kerros harmaata sekoittunutta hiekkaa. Ojan alkuperäinen syvyys tällä kohdalla näyttäisi olleen, mittaustavasta ja -kohdasta riippuen, 60-75 cm. Kaivaus ojan kohdalla ulotettiin kallioon saakka, jotta se saatiin varmasti kokonaisuudessaan dokumentoitua.

Ojasta havaitut vaaleamman hiekan kerrokset voivat ainakin osittain selittyä sillä, että läheisyyteen hautoja kaivettaessa on ojaan kasattu maata, jota hautaa täytettäessä ei ole kokonaan siirretty takaisin.

Lisänä ojan löytöhistoriaan todettakoon, että maanomistaja Toivo Myllynen kertoi 6.8. havainneensa ojan ensimmäisen kerran noin 10 vuotta sitten kerätessään alueelta puita harvennushakkuun jälkeen.

4.4. Vuoden 1953 kaivausalueen sijoittuminen

Alueen II länsiprofiilissa kohdassa 509,35/458,00 tulivat kaivauksen kuluessa esille pystysuoran, alapäästään teroitettun paalun osittain lahonneet jäännökset. Paalun yläpinta oli n. 8 cm turpeen yläpinnan alapuolella. Sen säilynyt pituus oli kaikkiaan n. 28 cm ja paksuus n. 5 cm. Alapää oli terotettu neljältä sivulta ja muistutti heinäseipään terävämpää päätä. Tasan kahden metrin päässä itään tulivat myöhemmin n. 30 cm:n syvyydessä esille toisen vastaavan, hieman huonommin

säilyneen paalun jäänteet. Kyseessä ovat kaikesta päätellen Unto Salon vuoden 1953 kaivauksen paalut.

Saman alueen pohjoisprofiilin itäosassa sekä itäprofiilissa oli todettavissa heti turpeen alla 5-15 cm paksu vaalean hiekan kerros, jonka alla oli toinen, alkuperäinen turvekerros (diat 4124:108-109). Hiekkakerros lienee jäännös Salon kaivauksen maakasasta, joka on sijainnut tuolloisen kaivausalueen itäpuolella.

Eteläprofiilin kohdassa 509/461,60 alkuperäinen turvekerros katkeaa ja toisaalta turvekerrosten välinen hiekkakerros loppuu (dia 4124:110). Nähtävästi tässä on ollut Salon kaivausalueen itäreuna. Tästä Salon kaivaman alueen raja on laskenut viistosti alueen II länsiprofiilin kohtaan 508-510/458, jossa erottui noin 65 cm:n syvyydessä Salon kaivauksen pohjaksi tulkittu vaakasuora raja. Sen alapuolella alueen lounaiskulmassa oli luita (hauta 35), joita Salo ei ole liikuttanut. Alueen II pohjoisprofiilissa kaksinkertainen turvekerros, ja samalla siis vuonna 1953 koskematon alue, ulottui kuitenkin yli kahta metriä lännemmäs, kohtaan 510,75/459.

Kaikesta päätellen Salon kaivausalueen itäreuna ei siis ole ollut pystysuora, vaan loivasti viisto, ja alueen muoto muutenkin epämääräinen. Tähän viittaa myös Salon kaivauskertomus. Siinä mainittu 66 neliömetrin kaivausala tarkoittanee vain pohjaan kaivettua aluetta. Tämän itäpuolella on ilmeisesti ollut alue (Salon ruudut III:1-9 ja puolikkaat ruuduista II:7-9), josta on kaivettu vain pintaa vaihtelevalle syvyydelle asti. Osittain kaivetuista ruuduista on tullut myös löytöjä, mm. hopeinen ristiriipus (KM 13365:157).

Vuoden 1999 kaivaushavaintoja tulkittaessa on siis huomattava, että alue II on yläosiltaan, enimmillään 65 cm:n syvyyteen asti, osittain päällekkäinen Salon kaivausalueen kanssa. Siten myös tuon osan luulöydöt ovat Salon jo kertaalleen kaivamia. Syvemmällä olleita ja nyt alkuperäiseltä paikaltaan tavattuja hautoja Salon kaivaus ei luonnollisestikaan ole näillä kohdin koskettanut.

Vuoden 1953 kaivausalueen itäreunan epämääräiseksi todettu muoto hankaloittaa entisestään alueen tarkkaa sijoittamista nykyiseen kaivauskoordinaatistoon.

5. Yhteenveto kaivauksen tuloksista

Kappelinmäellä tutkittiin kesän 1999 kaivauksissa pohjaan asti yhteensä 24 neliömetrin laajuinen ala. Vuoden 1997 kokeikaivauksen tuloksena tiedettiin kaivausalueella olevan ainakin yhden ruumishaudan, jonka tutkiminen oli nyt ensisijainen tavoite. Tutkimuksissa löytyi kuitenkin yllättävän runsaasti ennen havaitsemattomia hautoja; niitä todettiin kahdelta kaivausalueelta kaikkiaan 34, joista tosin vain pieni osa oli koskemattomina säilyneitä.

Varsinkin kaivausalueen II haudoista melkein kaikki olivat joutuneet myöhempien hautausten tai muun toiminnan vaurioitettaviksi; alueella oli liki metrin paksuinen kerros täysin sekoittunutta maata ja irrallisia luita ja vasta lähellä pohjaa myös ehjempiä hautoja. Paikalle on haudattu ilmeisen pitkän ajan kuluessa uusia vainajia edellisten sekaan. Havaittujen pääkallojen perusteella hautauksia on neliometriä kohden ollut kaikkiaan noin 2,5. Sekoittumista alueella II näyttää aiheuttaneen myös Salon vuoden 1953 kaivaus, mutta tuolloin löytyneiden luiden uudelleenhautauksen paikasta ei ole kysymys. Alueella I hautauksia oli harvemmassa ja ne olivat säilyneet varsin koskemattomina.

Selkeästi esineellisiä hautoja todettiin kolme (haudat 11, 15 ja 28). Näistä vain hauta 11 oli ehjä. Lisäksi haudassa 16 oli kantasormus ja raha. Kaikissa tapauksissa löydöt voidaan tulkita lähinnä vainajan asustukseen kuuluneiksi.

Alueelta II löytyi myös useita irrallisia esineitä (pronssispiraaleja, kaksi lasihelmeä, pronssihelmi, neljä vyönsolkea, rautarengas, rahoja, lisäksi runsaasti arkunnauloja ym.). Paikalla on siis ollut myös useampia täysin rikkoutuneita esineellisiä hautoja. Huomattakoon, että näidenkin kaivausten jälkeen Kappelinmäen löytöaineistosta puuttuu keramiikka tyystin.

Alueen I eteläpäässä on ainakin kuusi hautaa, joihin koosta päätellen on haudattu lapsia (haudat 7-10 ja 13-14, todennäköisesti myös hauta 12). Ne muodostavat erillisen ryhmänsä, joka lienee aikanaan sijainnut hautausmaan reunalla. Näistä haudat 7 ja 8 olivat Kappelinmäkeä ympäröineen

ojan ulkopuolella; kyse saattaa näiden kohdalla olla kastamattomina kuolleista lapsista, jotka on haudattu siunatun maan ulkopuolelle.

Uutta tietoa saatiin myös Kappelinmäen haudatun alueen laajuudesta. Koska hautauksia on myös ojalla rajatun alueen, ilmeisen kirkkomaan, ulkopuolella, voi Kappelinmäellä varovastikin arvioida olevan useita satoja hautoja. Näistä vain pieni osa on tähän mennessä tutkittu. Vuoden 1999 kaivausten valossa ei myöskään tien toisella puolella sijaitsevaa vuoden 1997 kaivausaluetta III ole syytä pitää vielä loppuun tutkittuna (ks. luku 4.1).

Myös esineellisiä hautoja Kappelinmäellä näyttää olevan melko laajalla alueella: nyt tutkitun haudan 11 ja Salon vuoden 1953 kaivauksen löytöryhmien I-II välillä on matkaa parikymmentä metriä. Tällä perusteella Kappelinmäellä on mitä ilmeisimmin edelleen tutkimatta myös esineellisiä hautoja.

Tutkittuja hautoja, jotka voidaan ajoittaa tarkasti rahojen tai radiohiilimenetelmän avulla, kertyi kaivauksella useita. Kaivaukset tuovatkin uutta tietoa hautaustapojen muuttumisesta ja siten varsinkin mielenkiintoisesta kristinuskon omaksumisen ajasta Etelä-Karjalassa.

Myös luuaineistoa saatiin runsaasti talteen tulevien yksityiskohtaisten analyysien materiaaliksi. Alueella II luu oli poikkeuksellisen hyvin säilynyttä, alueen I eteläpäässä puolestaan kokonaan maatunutta. Hauta 15 alueen I pohjoispäässä edustaa säilyneisyysasteeltaan näiden puoltaväliä.

Salon kaivausalueen täsmällinen sijoittaminen uuteen koordinaatistoon ei edelleenkään ollut mahdollista. Kaivauksessa löytyi kaksi vuoden 1953 kaivauksesta peräisin olevaa paalua, joiden perusteella voitiin todeta, että vuonna 1997 tehtyyn yleiskarttaan on alue merkitty kohtuullisella tarkkuudella oikein. Koska on mahdotonta sanoa, minkä koordinaatiston kohdan paalut ovat kyseessä, ei Salon aluetta kuitenkaan voi toistaiseksi tarkasti sijoittaa. Tulevien kaivausten yhteydessä tämäkin todennäköisesti onnistuisi.

Koska kyseessä on erittäin merkittävä ja mielenkiintoinen tutkimuskohde, olisi Kappelinmäen kaivausten jatkumiseen pyrittävä kaikin voimin.

Turussa 30.3.2000

Ville Laakso
kaivausjohtaja

Lappeenranta Kauskila Kappelinmäki 1999

Liite 1

Lettelo kaivauksella otetuista hiili- ja maanäytteistä

Hiilinäytteet

- 1/1999 Alue I
Kappelinmäkeä ympäröivästä ojasta, alemmasta hiilijuonteesta, n. 35 cm:n syvyydeltä turpeen alapinnasta mitattuna.
x=494,55 y=467,00 z=150
- 2/1999 Alue I
Haudan 11 täytemaasta.
x=496,40 y=467,25 z=167
- 3/1999 Alue I
Haudan 11 löytötasosta.
x=495,78 y=466,46 z=162
- 4/1999 Alue I
Hauta 11. Löytötasosta, puukon vierestä, noin 3 cm sen alapuolelta, hiiltä ruskeasta hiekasta.
x=496,68 y=466,84 z=158
- 5/1999 Alue II
Hauta 16. Arkun kantta välittömästi kallon päältä.
x=508,60 y=460,15 z=224
- 6/1999 Alue I
Kappelinmäkeä ympäröivän ojan länsiprofiilista, alemmasta hiilijuonteesta.
x=494,70-494,75 y=466,00 z=147-150
- 7/1999 Alue II
Hauta 16. Arkun kantta välittömästi selkärangan päältä.
x=508,50 y=459,85 z=210
- 8/1999 Alue II
Hauta 34. Arkun kantta välittömästi selkärangan päältä, n. 25 cm leuankärjestä alaspäin (z=188). Koordinaateista ks. kartta 24.
- 9/1999 Alue II
Hauta 26; vasemman sääriluun päältä. Koordinaateista ks. kartta 14.

Maanäytteet

- 1/1999 Hauta 8. Näyte otettu koko haudan alalta tummasta hautaläikästä tason 6 alapuolelta n. 55 cm:n syvyydeltä turpeen yläpinnasta mitattuna (z=159). Noin 1 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 2/1999 Hauta 7. Näyte otettu koko haudan alalta tummasta hautaläikästä, oletetusta hautauksen tasosta ja sen tuntumasta, tason 6 alapuolelta n. 65 cm turpeen

yläpinnasta mitattuna (z=142). Noin 1 ltr vaaleanruskeaa hiekkaa.

- 3/1999 Hauta 8. Näyte otettu koko haudan alalta, oletetusta hautauksen tasosta, n. 65 cm turpeen yläpinnasta (z=152). Noin 0,5 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 4/1999 Hauta 10. Tason 6 yläpuolelta ja pari cm sen alapuolelta (z=153 yläpinnan kohdalla), hautaläikän koilliskulmasta, oletetusta hautauksen tasosta (haudan rajat epäselvät, ks. kertomus). Noin 0,5 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 5/1999 Hauta 14. Hautaläikän lounaisosasta, pari cm 6. tason ylä- ja alapuolelta (z=153), oletetusta hautauksen tasosta. Noin 0,5 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 6/1999 Hauta 9. Koko säilyneeltä alalta tasosta 6 ja pari cm sen alapuolelta (z=151). Noin 1 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 7/1999 Hauta 11. Löytötasosta keskiruumiin kohdalta ja vasemmalta kyljeltä (z=158). Noin 0,5 ltr ruskeaa hiekkaa. Koordinaateista ks. kartta 7.
- 8/1999 Hauta 12. Oletetusta hautauksen tasosta. Noin 0,5 ltr ruskeaa hiekkaa.
x=496,00-496,30   y=466,70-466,90   z=152
- 9/1999 Hauta 15. Luiden tasosta rinnan korkeudelta. Noin 0,5 ltr tummaa harmaata hiekkaa.
x=504,50-504,77   y=467,50-467,65   z=194
- 10/1999 Hauta 11. Keskiruumiin kohdalta tummasta läikästä, joka oli oletettavasti vainajan jäännös (z=155). Noin 0,5 ltr ruskeaa hiekkaa. Koordinaateista ks. kartta 9.
- 11/1999 Hauta 13. Koko hautaläikän alalta oletetusta hautauksen tasosta ja sen alta (z=129). Noin 1 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 12/1999 Hauta 18. Vainajan rintakehän sisältä kylkiluiden takaosan ja selkärangan päältä. Noin 1 ltr tummanruskeaa hiekkaa.
x=509,55-509,75   y=461,05-461,20   z=212-218
- 13/1999 Hauta 22. Näyte otettu silmin havaittujen siementen talteen saamiseksi niiltä kohdista, joissa siemeniä esiintyi: erityisesti vasemman lantioluun päältä, selkärangan vasemmalta puolelta vyötärön kohdalla ja vasemmanpuoleisten kylkiluiden sisältä; vähemmän myös selkärangan oikealta puolelta. Kaikkia siemeniä ei saatu talteen. Näytteenottokohdan ja samalla siementen esiintymisen raja yläruumiin suunnassa on selkärangan alapäästä mitaten noin 2/3 selkärangan mitasta. Z=203-205. Noin 1 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 14/1999 Hauta 29. Selkärangan molemmilta puolilta (z=196). Noin 0,5 ltr harmaata hiekkaa.
- 15/1999 Hauta 37. Selkärangan oikealta puolelta (z=188). Noin 0,5 ltr ruskeaa hiekkaa.
- 16/1999 Hauta 38. Selkärangan säilyneen osan molemmilta puolilta (z=171). Noin 1 ltr tummaa hiekkaa.

Lappeenranta Kauskila Kappelinmäki 1999

Liite 2

Luettelo kaivauksella otetuista diakuvista

EKM 4124

Kuvannut Ville Laakso, paitsi nro 50: Hanna-Mari Nieminen.

1. Alue I, ruudut 496-500/466-468 tasossa 4 (n. 20 cm:n syv.) Etelästä. 4.8.
2. Alue I, ruudut 500-505/466-468 tasossa 4 (n. 20 cm:n syv.) Etelästä. 4.8.
3. Alue II, taso 4. Pohjoisesta. 4.8.
4. Alue I, kolme mahdollista hautakuviota 4. tasossa ruuduissa 500-504/466-468. Idästä. 5.8.
5. Alue II, paikalleen rikkoutunut kallo ruudussa 508-509/459-460 tasossa 4. Pohjoisesta. 5.8.
6. Alue II, kiveys ruudussa 508-509/460-461 tasossa 4. Pohjoisesta. 5.8.
7. Alue I, ruudut 492-496/466-468 tasossa 5. Pohjoisesta. 6.8.
8. Alue I, ruudut 496-500/466-468 tasossa 5. Etelästä. 6.8.
9. Alue I, ruudut 500-505/466-468 tasossa 5. Pohjoisesta. 6.8.
10. Alue I, hautakuvioita ruuduissa 497-501/466-468 tasossa 5. Idästä. 6.8.
11. Alue I, hautakuvioita ruuduissa 498-502/466-468 tasossa 5. Idästä. 6.8.
12. Alue II, ruudut 508-510/458-460 tasossa 5. Pohjoisesta. 6.8.
13. Alue II, vuoden 1953 kaivauksen paalu v:n 1999 kaivausalueen länsiprofilissa. Idästä. 6.8.
14. Alue II, laajennus ruuduissa 510-511/459-462 ja 509-510/461-462 tasossa 1. Lännestä. 9.8.
15. Alue I, Kappelinmäkeä ympäröivä oja 5. tasosta alaspäin yksikkönä kaivettaessa. Idästä. 9.8.
16. Alue I, laajennus ruuduissa 492-494/468-469 tasossa 1. Etelästä. 9.8.
17. Alue I, laajennus ruuduissa 492-494/468-469 tasossa 3. Lännestä. 9.8.
18. Alue II, laajennus ruuduissa 510-511/459-462 ja 509-510/461-462 tasossa 3. Lännestä. 10.8.
19. Alue I, laajennus ruuduissa 492-494/468-469 tasossa 4. Lännestä. 10.8.
20. Alue I, ruudut 492-494/467-469 tasossa 5. Pohjoisesta. 10.8.
21. Alue II, laajennus ruuduissa 510-511/459-462 ja 509-510/461-462 tasossa 4. Lännestä. 10.8.
22. Alue I, ruudut 492-494/466-467 tasossa 6. Idästä. 11.8.
23. Alue I, haudan 8 kohdalle tehty laajennus paalutettuna, etuosa tasossa 6. Idästä. 11.8.
24. Alue II, ruudut 509-511/460-462 ja 510-511/459-460 tasossa 5. Lännestä. 11.8.
25. Alue I, ojan eteläpuolinen alue tasossa 6. Idästä. 11.8.
26. Alue I, hauta 7 (etualalla, takana hauta 8) tasossa 6. Idästä. 11.8.
27. Alue I, hauta 8 tasossa 6. Idästä. 12.8.
28. Alue I, hauta 8 noin 65 cm:n syvyydessä. Idästä. 12.8.
29. Alue I, laajennus kohdassa 495,50-497/468-468,50 ennen turpeen poistoa. Lännestä. 12.8.
30. Alue I, laajennus kohdassa 496-498/465,50-466 ennen turpeen poistoa. Idästä. 12.8.
31. Alue II, alueen itäosa laajennuksen jälkeen tasossa 6. Pohjoisesta. 13.8.
32. Alue II, alueen länsiosa laajennuksen jälkeen tasossa 6. Pohjoisesta. 13.8.
33. Alue I, haudat 11 ja 12 puolivälissä 5. kerrosta. Idästä. 13.8.
34. Alue I, hautojen 9, 10, 13 ja 14 osittain säilyneitä läikkiä ruuduissa 495-496/466-468 ojan pohjassa, profilissa ja vieressä, 5. kerroksen puolivälissä. Kaakosta. 13.8.
35. Alue I, hauta 15 ennen kallon talteen ottoa, 5. kerroksessa. Idästä. 13.8.
36. Alue I, työkuva. Stefan Wessman kaivaa haudan 11 jalkopäätä. 16.8.
37. Alue I, työkuva. Hanna-Mari Nieminen kaivaa haudan 11 pääpuolta. 16.8.
38. Alue II, länsiosa tasossa 7. Pohjoisesta. 16.8.
39. Alue II, itäosa tasossa 7. Pohjoisesta. 16.8.
40. Alue I, haudat 10 ja 14 pari cm tason 6 yläpuolella (z=153). Idästä. 16.8.
41. Alue I, ruudut 495-497/465,50-468,50 tasossa 6. Lännestä. 16.8.
42. Alue I, haudat 11 ja 12 tasossa 6. Lännestä. 16.8.
43. Alue I, haudat 10 ja 14 tasossa 6. Lännestä. 16.8.
44. Alue I, haudan 9 säilynyt osa tasossa 6. Etelästä. 18.8.
45. Alue I, mahdollinen hautaläikkä alueen länsiprofilissa haudan 9 länsipuolella. Idästä. 18.8.

46. Alue I, hauta 11 löytötasossa. Idästä. 18.8.
47. Alue I, hauta 11, metallirengas (KM 31928:2), tulusrauta (:8), -piit (:9) ja rikkiä (:10) *in situ*. Kaakosta. 18.8.
48. Alue I, hauta 11, puukko (KM 31928:1) *in situ*. Etelästä. 18.8.
49. Alue I, hauta 11, tulukset. Raha (KM rahak. 99043:1) näkyvissä *in situ*. Koillisesta. 18.8.
50. Alue I, työkuva. V. Laakso tutkii haudan 11 tuluksia. 18.8. Kuvannut Hanna-Mari Nieminen.
51. Alue I, hauta 15 40-50 cm:n syvyydessä ja kallon poistamisen jälkeen. Idästä. 18.8.
52. Alue I, hauta 11, vyönsolki (KM 31928:7) *in situ*. 19.8.
53. Alue I, hauta 11, pronssispiraali (KM 31928:6) *in situ*. 19.8.
54. Alue I, hauta 11, hammaskiillettä (KM 31928:12) *in situ*. 19.8.
55. Alue II, työkuva. Anna-Maija Hytti puhdistaa esille hautaa 6. 19.8.
56. Alue I, haudat 11 ja 12 2-3 cm löytötason alapuolella. Haudassa 11 erottuu tummempia läikkiä. Idästä. 20.8.
57. Alue II, itäosa tasossa 8. Pohjoisesta. 20.8.
58. Alue II, länsiosa tasossa 8. Pohjoisesta. 20.8.
59. Alue II, hauta 6 esille otettuna. Idästä. 20.8.
60. Alue I, hauta 11, toinen metallirengas (KM 31928:4) *in situ*. 23.8.
61. Alue II, hauta 6 kallo poistettuna ja yläruumiin luut esille puhdistettuina. Idästä. 23.8.
62. Alue I, haudat 9, 10 ja 14 tasossa 7. Etelästä. 24.8.
63. Alue I, haudat 11 ja 12 tasossa 7. Lännestä. 24.8.
64. Alue II, itäosa tasossa 9. Idästä. 24.8.
65. Alue II, länsiosa tasossa 9. Lännestä. 24.8.
66. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 5. Idästä. 25.8.
67. Alue I, haudat 11 ja 12 n. 50 cm:n ja haudat 9 ja 13 n. 55 cm:n syvyydessä. Idästä. 25.8.
68. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 6. Kiveystä näkyvissä profiilissa. Pohjoisesta. 25.8.
69. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 7. Idästä. 25.8.
70. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 8. Huomaa profiilissa näkyvä kallo. Lännestä. 26.8.
71. Alue I, hauta 15 löytötasossa. Helmet poistettu, tulusrauta näkyvissä. Idästä. 26.8.
72. Alue I, Kappelinmäkeä ympäröivän ojan itäprofiili linjalla 494-496/468. Lännestä. 27.8.
73. Alue I, Kappelinmäkeä ympäröivän oja länsiprofiili linjalla 494-496/466. Idästä. 27.8.
74. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 9. Huomaa arkunnaulat *in situ*. Lännestä. 27.8.
75. Alue II, itäosa 10. tasossa. Pohjoisesta. 30.8.
76. Alue II, länsiosa 10. tasossa. Pohjoisesta. 30.8.
77. Alue II, työkuva. Antti Bilund piirtää 10. taso. 30.8.
78. Alue II, hauta 16 arkun kansi esiin puhdistettuna. Lännestä. 30.8.
79. Alue II, haudan 16 käsi ennen sormien luiden poistamista. Lännestä. 31.8.
80. Alue II, haudan 16 käsi sormien luiden poiston jälkeen, raha (KM rahakammio 99043:6) näkyvissä *in situ*. Lännestä. 31.8.
81. Alue II, hauta 20. Idästä. 31.8.
82. Alue II, itäosa 11. tasossa. Idästä. 31.8.
83. Alue II, keskiosa 11. tasossa. Pohjoisesta. 31.8.
84. Alue II, länsiosa 11. tasossa. Lännestä. 31.8.
85. Alue II, 11. taso, yleiskuva. Koillisesta. 31.8.
86. Alue II, hauta 18. Idästä. 1.9.
87. Alue II, hauta 21:n säilynyt osa. Kaakosta. 1.9.
88. Alue II, hauta 17. Idästä. 1.9.
89. Alue II, hauta 19. Lännestä. 1.9.
90. Alue II, haudat 16, 24 ja 25. Lännestä. 1.9.
91. Alue II, haudat 26 ja 27. Lounaasta. 1.9.
92. Alue II, hauta 17:n kädet esille puhdistettuina, kallo poistettu. Idästä. 1.9.
93. Alue II, hauta 22. Idästä. 1.9.
94. Alue II, hauta 23. Idästä. 1.9.
95. Alue II, puujäänteitä hauta 26:n jalan luiden yhteydessä. 1.9.

96. Alue II, haudat 24 ja 25 kokonaan esillä. Idästä. 2.9.
97. Alue II, haudan 28 jäänteet. Puukko (KM 31928:29) ja rautarengas (:30) *in situ*. Idästä. 2.9.
98. Alue II, hauta 30. Idästä. 2.9.
99. Alue II, pyöreitä läikkiä 11. kerroksessa. Pohjoisesta. 2.9.
100. Alue II, haudat 29 ja 32. Idästä. 4.9.
101. Alue II, hauta 34 ennen arkun kannen jäänteiden poistoa. Idästä. 4.9.
102. Alue II, haudat 33 ja 35. Lännestä. 4.9.
103. Alue II, hauta 34 arkun kannen jäänteiden poistamisen jälkeen. Idästä. 4.9.
104. Alue II, kuvassa 99 mainittuja läikkiä profiiliin kaivettuina. Koillisesta. 4.9.
105. Alue II, haudat 36 ja 37. Idästä. 4.9.
106. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 510-511/459. Idästä. 4.9.
107. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 511/459-460,50. Etelästä. 4.9.
108. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 511/460,50-462. Etelästä. 4.9.
109. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 509-511/462. Lännestä. 4.9.
110. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 509/461-462. Pohjoisesta. 4.9.
111. Alue II, hauta 31. Idästä. 4.9.
112. Alue II, alueen pohjoisreunaan kaivauksen jälkeen jäävät luut. Kaakosta. 4.9.
113. Alue II, hauta 38. Huomaa kallo profiilissa. Idästä. 4.9.
114. Alue II, hauta 39. Lännestä. 5.9.

Lappeenranta Kauskila Kappelinmäki 1999

Liite 3

Luettelo kaivauksella kuvatuista mustavalkonegatiiveista

EKM 1283

Kuvannut Ville Laakso

1. Alue I, ruudut 496-500/466-468 tasossa 4 (n. 20 cm:n syv.) Etelästä. 4.8.
2. Alue I, ruudut 500-505/466-468 tasossa 4 (n. 20 cm:n syv.) Etelästä. 4.8.
3. Alue II, taso 4. Pohjoisesta. 4.8.
4. Alue I, kolme mahdollista hautakuviota 4. tasossa ruuduissa 500-504/466-468. Idästä. 5.8.
5. Alue II, kiveys ruudussa 508-509/460-461 tasossa 4. Pohjoisesta. 5.8.
6. Alue I, ruudut 492-496/466-468 tasossa 5. Pohjoisesta. 6.8.
7. Alue I, ruudut 496-500/466-468 tasossa 5. Etelästä. 6.8.
8. Alue I, ruudut 500-505/466-468 tasossa 5. Pohjoisesta. 6.8.
9. Alue I, hautakuvioita ruuduissa 497-501/466-468 tasossa 5. Idästä. 6.8.
10. Alue II, ruudut 508-510/458-460 tasossa 5. Pohjoisesta. 6.8.
11. Alue II, laajennus ruuduissa 510-511/459-462 ja 509-510/461-462 tasossa 1. Lännestä. 9.8.
12. Alue I, Kappelinmäkeä ympäröivä oja 5. tasosta alaspäin yksikkönä kaivettaessa. Idästä. 9.8.
13. Alue I, laajennus ruuduissa 492-494/468-469 tasossa 1. Etelästä. 9.8.
14. Alue I, laajennus ruuduissa 492-494/468-469 tasossa 3. Lännestä. 9.8.
15. Alue II, laajennus ruuduissa 510-511/459-462 ja 509-510/461-462 tasossa 3. Lännestä. 10.8.
16. Alue I, laajennus ruuduissa 492-494/468-469 tasossa 4. Lännestä. 10.8.
17. Alue I, ruudut 492-494/467-469 tasossa 5. Pohjoisesta. 10.8.
18. Alue II, laajennus ruuduissa 510-511/459-462 ja 509-510/461-462 tasossa 4. Lännestä. 10.8.
19. Alue I, ruudut 492-494/466-467 tasossa 6. Idästä. 11.8.
20. Alue I, haudan 8 kohdalle tehty laajennus paalutettuna, etuosa tasossa 6. Idästä. 11.8.
21. Alue II, ruudut 509-511/460-462 ja 510-511/459-460 tasossa 5. Lännestä. 11.8.
22. Alue I, ojan eteläpuolinen alue tasossa 6. Idästä. 11.8.
23. Alue I, hauta 7 (etualalla, takana hauta 8) tasossa 6. Idästä. 11.8.
24. Alue I, hauta 8 tasossa 6. Idästä. 12.8.
25. Alue I, hauta 8 noin 65 cm:n syvyydessä. Idästä. 12.8.
26. Alue II, alueen itäosa laajennuksen jälkeen tasossa 6. Pohjoisesta. 13.8.
27. Alue II, alueen länsiosa laajennuksen jälkeen tasossa 6. Pohjoisesta. 13.8.
28. Alue I, haudat 11 ja 12 puolivälissä 5. kerrosta. Idästä. 13.8.
29. Alue I, hautojen 9, 10, 13 ja 14 osittain säilyneitä läikkiä ruuduissa 495-496/466-468 ojan pohjassa, profiilissa ja vieressä, 5. kerroksen puolivälissä. Kaakosta. 13.8.
30. Alue I, hauta 15 ennen kallon talteen ottoa, 5. kerroksessa. Idästä. 13.8.
31. Alue I, työkuva. Stefan Wessman ja Hanna-Mari Nieminen kaivavat hautaa 11. 16.8.
32. Alue II, länsiosa tasossa 7. Pohjoisesta. 16.8.
33. Alue II, itäosa tasossa 7. Pohjoisesta. 16.8.
34. Alue I, haudat 10 ja 14 pari cm tason 6 yläpuolella (z=153). Idästä. 16.8.
35. Alue I, ruudut 495-497/465,50-468,50 tasossa 6. Lännestä. 16.8.
36. Alue I, haudat 11 ja 12 tasossa 6. Lännestä. 16.8.
37. Alue I, haudat 10 ja 14 tasossa 6. Lännestä. 16.8.
38. Alue I, haudan 9 säilynyt osa tasossa 6. Etelästä. 18.8.
39. Alue I, hauta 11 löytötasossa. Idästä. 18.8.
40. Alue I, hauta 11, metallirengas (KM 31928:2), tulusrauta (:8), -piit (:9) ja rikkiä (:10) *in situ*. Kaakosta. 18.8.
41. Alue I, hauta 11, em. löytöjen lisäksi puukko (KM 31928:1) *in situ*. Etelästä. 18.8.
42. Alue I, hauta 11, tulukset. Raha (KM rahak. 99043:1) näkyvissä *in situ*. Koillisesta. 18.8.
43. Alue I, hauta 15 40-50 cm:n syvyydessä ja kallon poistamisen jälkeen. Idästä. 18.8.
44. Alue I, hauta 11, vyönsolki (KM 31928:7) *in situ*. 19.8.

45. Alue I, hauta 11, pronssispiraali (KM 31928:6) *in situ*. 19.8.
46. Alue I, hauta 11, hammaskiillettä (KM 31928:12) *in situ*. 19.8.
47. Alue II, työkuva. Anna-Maija Hytti puhdistaa esille hautaa 6. 19.8.
48. Alue I, haudat 11 ja 12 2-3 cm löytötason alapuolella. Haudassa 11 erottuu tummempia läikkiä. Idästä. 20.8.
49. Alue II, itäosa tasossa 8. Pohjoisesta. 20.8.
50. Alue II, länsiosa tasossa 8. Pohjoisesta. 20.8.
51. Alue II, hauta 6 esille otettuna. Idästä. 20.8.
52. Alue I, hauta 11, toinen metallirengas (KM 31928:4) *in situ*. 23.8.
53. Alue II, hauta 6 kallo poistettuna ja yläruumiin luut esille puhdistettuina. Idästä. 23.8.
54. Alue I, haudat 9, 10-12 ja 14 tasossa 7. Idästä. 24.8.
55. Alue II, itäosa tasossa 9. Idästä. 24.8.
56. Alue II, länsiosa tasossa 9. Lännestä. 24.8.
57. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 5. Idästä. 25.8.
58. Alue I, haudat 11 ja 12 n. 50 cm:n ja haudat 9 ja 13 n. 55 cm:n syvyydessä. Idästä. 25.8.
59. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 6. Kiveystä näkyvissä profiilissa. Pohjoisesta. 25.8.
60. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 7. Idästä. 25.8.
61. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 8. Huomaa profiilissa näkyvä kallo. Lännestä. 26.8.
62. Alue I, hauta 15 löytötasossa. Helmet poistettu, tulusrauta näkyvissä. Idästä. 26.8.
63. Alue I, Kappelinmäkeä ympäröivän ojan itäprofiili linjalla 494-496/468. Lännestä. 27.8.
64. Alue I, Kappelinmäkeä ympäröivän oja länsiprofiili linjalla 494-496/466. Idästä. 27.8.
65. Alue II, ruutu 508-509/460-461 tasossa 9. Huomaa arkunnaulat *in situ*. Lännestä. 27.8.
66. Alue II, itäosa 10. tasossa. Pohjoisesta. 30.8.
67. Alue II, länsiosa 10. tasossa. Pohjoisesta. 30.8.
68. Alue II, työkuva. Antti Bilund piirtää 10. tasoa. 30.8.
69. Alue II, hauta 16 arkun kansi esiin puhdistettuna. Lännestä. 30.8.
70. Alue II, haudan 16 käsi ennen sormien luiden poistamista. Lännestä. 31.8.
71. Alue II, haudan 16 käsi sormien luiden poiston jälkeen, raha (KM rahakammio 99043:6) näkyvissä *in situ*. Lännestä. 31.8.
72. Alue II, hauta 20. Idästä. 31.8.
73. Alue II, itäosa 11. tasossa. Idästä. 31.8.
74. Alue II, keskiosa 11. tasossa. Pohjoisesta. 31.8.
75. Alue II, länsiosa 11. tasossa. Lännestä. 31.8.
76. Alue II, 11. taso, yleiskuva. Koillisesta. 31.8.
77. Alue II, hauta 18. Idästä. 1.9.
78. Alue II, hauta 21:n säilynyt osa. Kaakosta. 1.9.
79. Alue II, hauta 17. Idästä. 1.9.
80. Alue II, hauta 19. Lännestä. 1.9.
81. Alue II, haudat 16, 24 ja 25. Lännestä. 1.9.
82. Alue II, haudat 26 ja 27. Lounaasta. 1.9.
83. Alue II, hauta 17:n kädet esille puhdistettuina, kallo poistettu. Idästä. 1.9.
84. Alue II, hauta 22. Idästä. 1.9.
85. Alue II, hauta 23. Idästä. 1.9.
86. Alue II, haudat 24 ja 25 kokonaan esillä. Idästä. 2.9.
87. Alue II, haudan 28 jäänteet. Puukko (KM 31928:29) ja rautarengas (:30) *in situ*. Idästä. 2.9.
88. Alue II, hauta 30. Idästä. 2.9.
89. Alue II, haudat 29 ja 32. Idästä. 4.9.
90. Alue II, hauta 34 ennen arkun kannen jäänteiden poistoa. Idästä. 4.9.
91. Alue II, haudat 33 ja 35. Lännestä. 4.9.
92. Alue II, hauta 34 arkun kannen jäänteiden poistamisen jälkeen. Idästä. 4.9.
93. Alue II, haudat 36 ja 37. Idästä. 4.9.
94. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 510-511/459. Idästä. 4.9.
95. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 511/459-460,50. Etelästä. 4.9.

96. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 511/460,50-462. Etelästä. 4.9.
97. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 509-511/462. Lännestä. 4.9.
98. Alue II, kaivausalueen profiili kohdassa 509/461-462. Pohjoisesta. 4.9.
99. Alue II, hauta 31. Idästä. 4.9.
100. Alue II, hauta 38. Huomaa kallo profiilissa. Idästä. 5.9.
101. Alue II, hauta 39. Lännestä. 5.9.

EKM 1283:22

EKM 1283:31

EKM 1283:39

EKM 1283:41

EKM 1283:40

EKM 1283:42

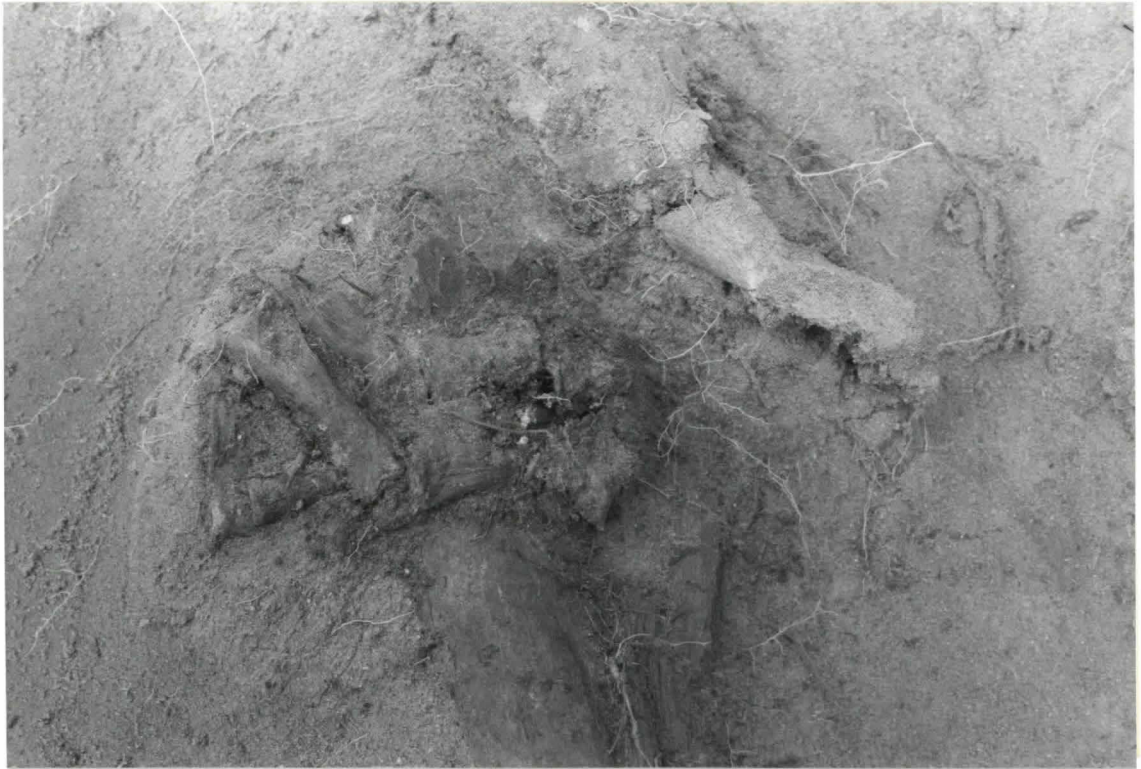

EKM 1283:63

EKM 1283:64

EKM 1283:70

EKM 1283:71

EKM 1283:68

EKM 1283:76

EKM 1283:84

EKM 1283:87

LAPPEENRANTA

Kauskila

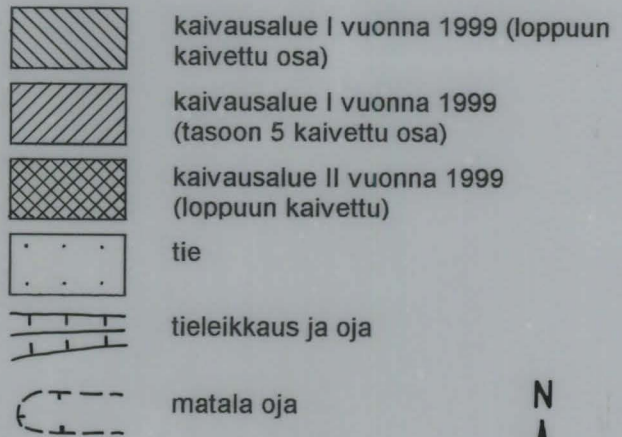
Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

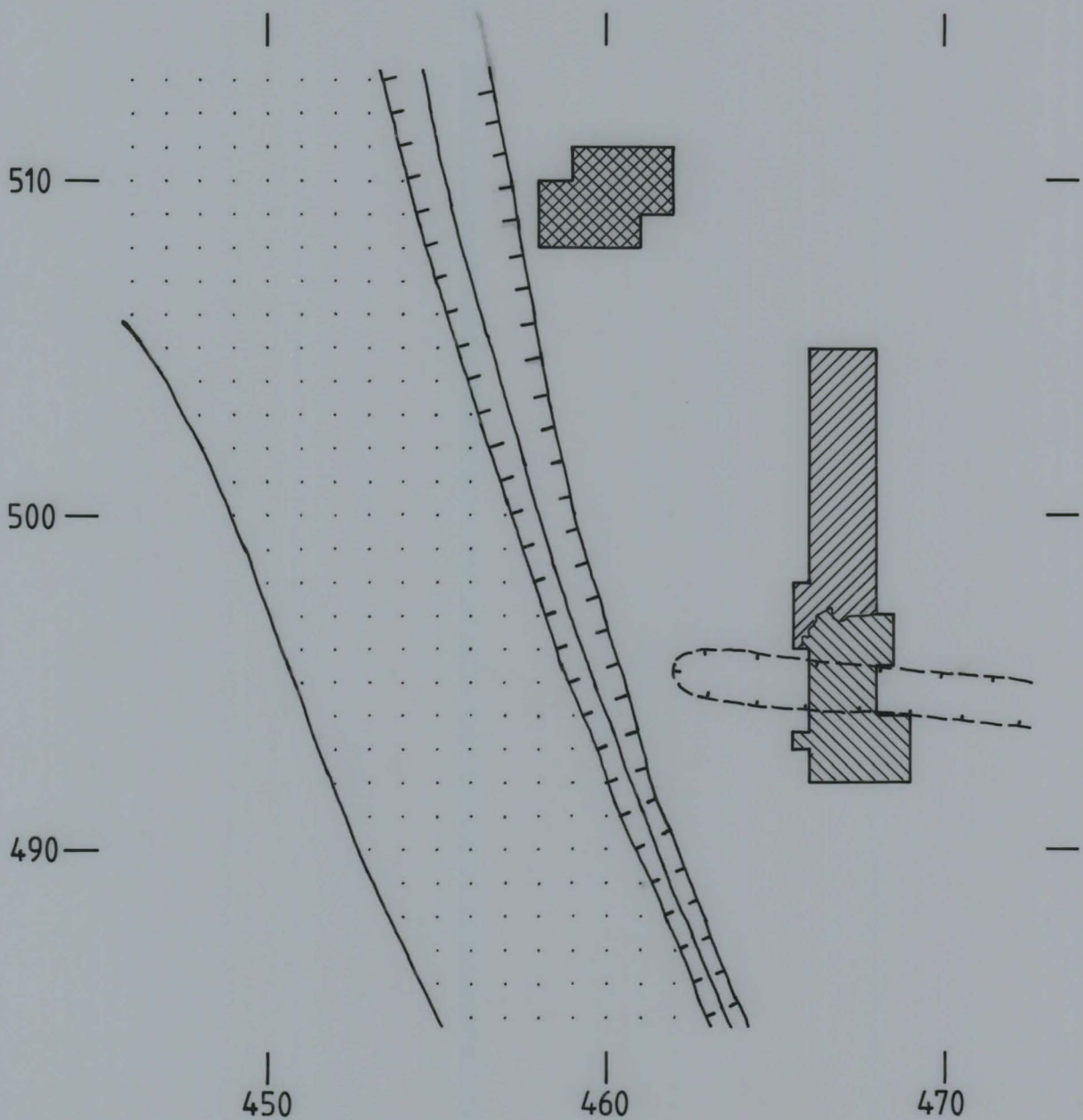
Yleiskartta

Mittakaava 1:200

Piirtänyt Antti Bilund

10 m

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

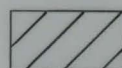
Alue I

Laajennukset vuonna 1999 ja niiden vaaitusluvut pinnalla sekä 1. ja 3. tasossa

Mittakaava 1:50

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

vuonna 1997 3. tasoon kaihettu alue

vuonna 1997 4. tasoon kaihettu alue

laajennus vuonna 1999

kaivausalueen reuna 1999

kaivausalueen reuna 1997

+ 123

korkeusluku, pinta

145

korkeusluvut, pinta / 1. taso /

134

3. taso

+ 123

3 m

499 —

498 —

497 —

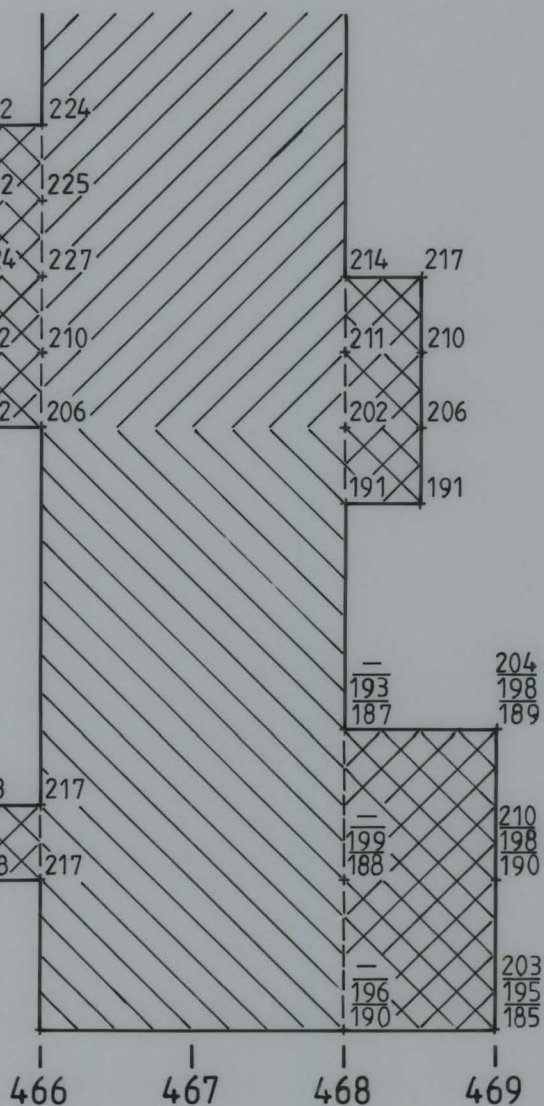
496 —

495 —

494 —

493 —

492 —

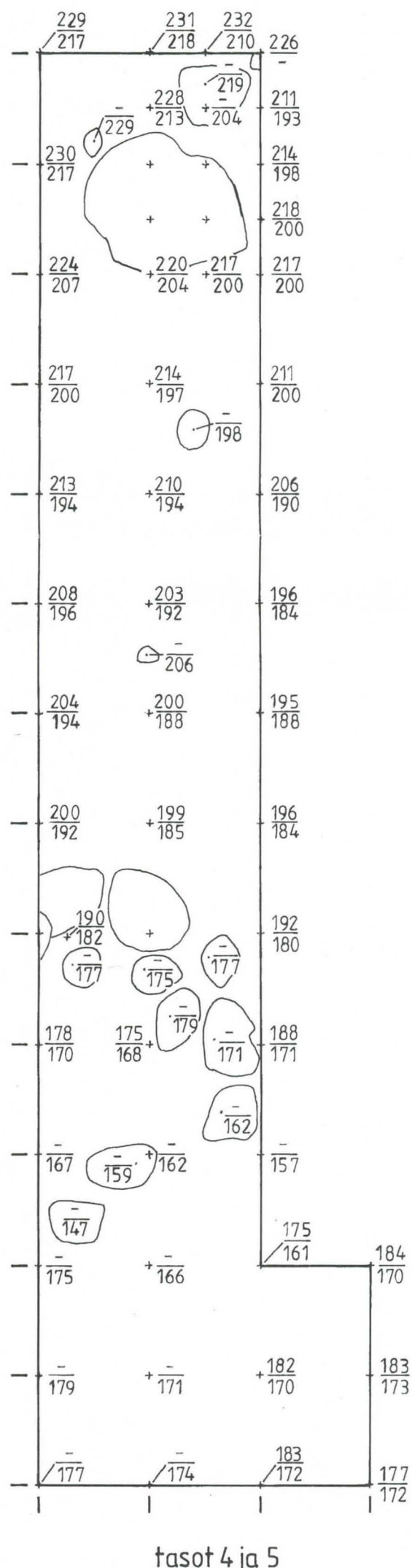
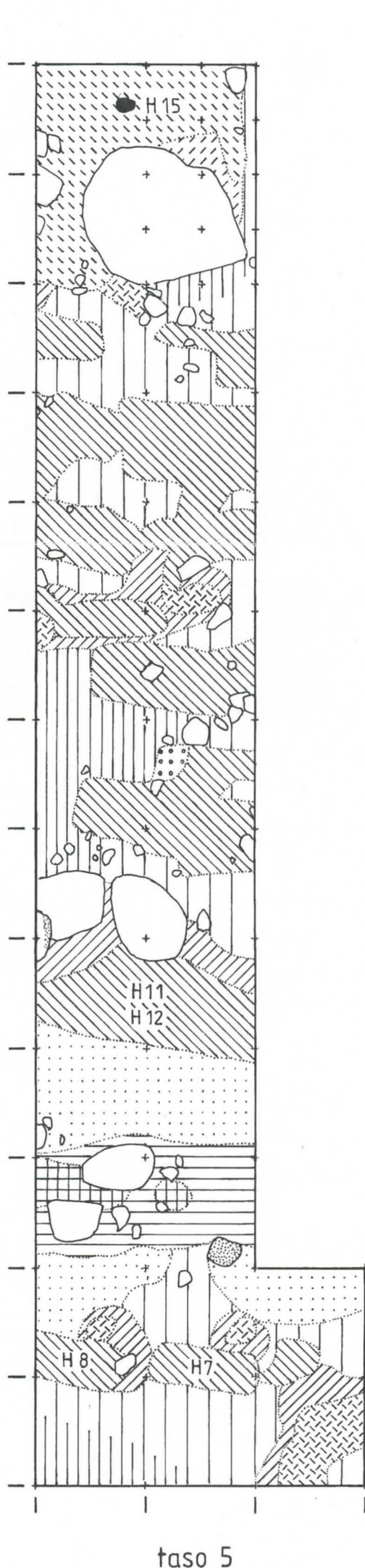
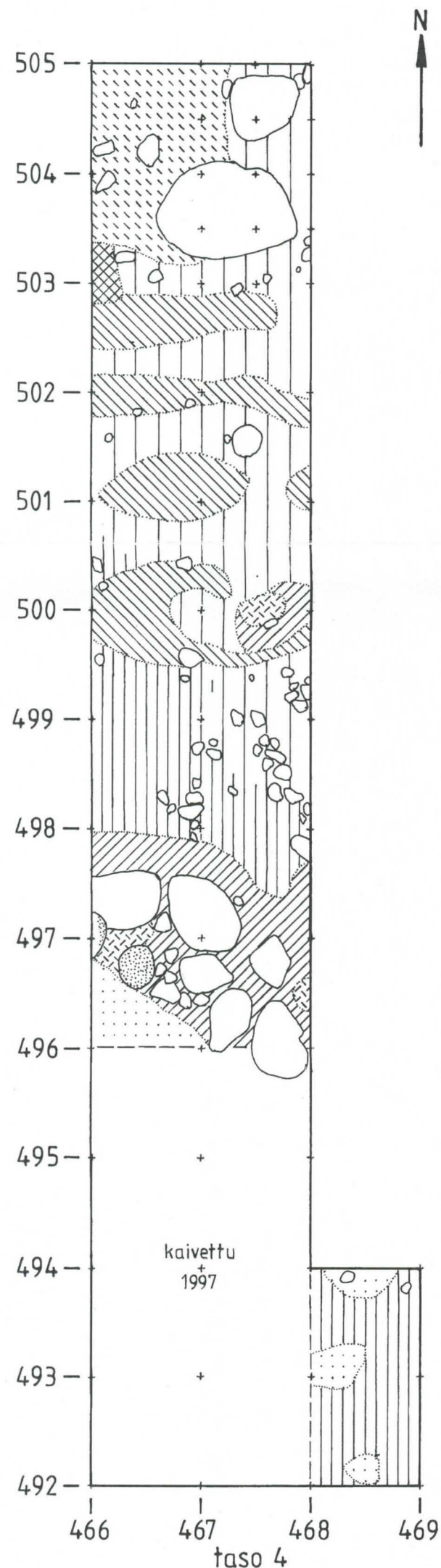

LAPPEENRANTA
Kauskila
Kappelinmäki
 Ville Laakso 1999
 Alue I
 Tasot 4 ja 5
 Mittakaava 1:50
 Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy
 Piirtänyt Antti Bilund

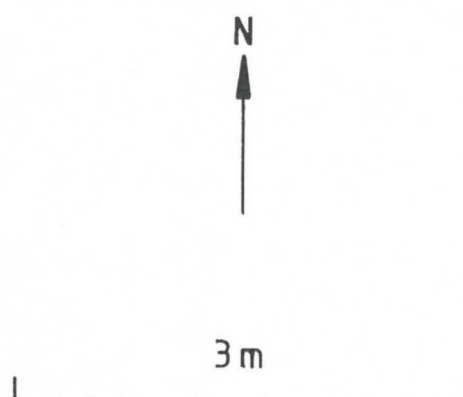
	vaalea, kellertävä hiekka		punertavan ruskea kirjava likamaa (hiilen muruja)
	vaalea harmaanruskea hiekka		vaalean harmaa (palanut ?) hiekka
	punainen (ruosteinen) hiekka		musta hiilipitoinen maa
	ruskea kirjava likamaa		noensekainen kirjava likamaa
	tummanruskea kirjava likamaa		maalajien raja
	tumma humuksen sekainen maa (juuren jäänteitä)		kivi
	harmaanruskea tasavärinen likamaa		rikkoutunut (palanut ?) kivi
	sorainen harmaa maa		kallo
		$\frac{+134}{-123}$	korkeusluvut, 4. taso / 5. taso
		$\frac{134}{-123}$	korkeusluvut, yläpinta / pohja
		H 12	haudan numero

3m

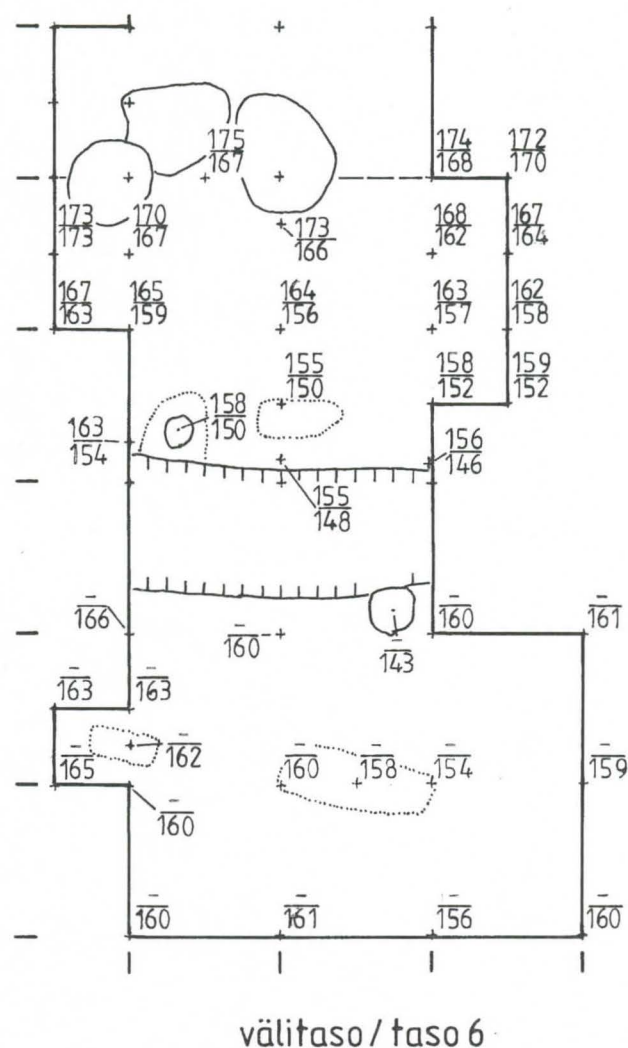
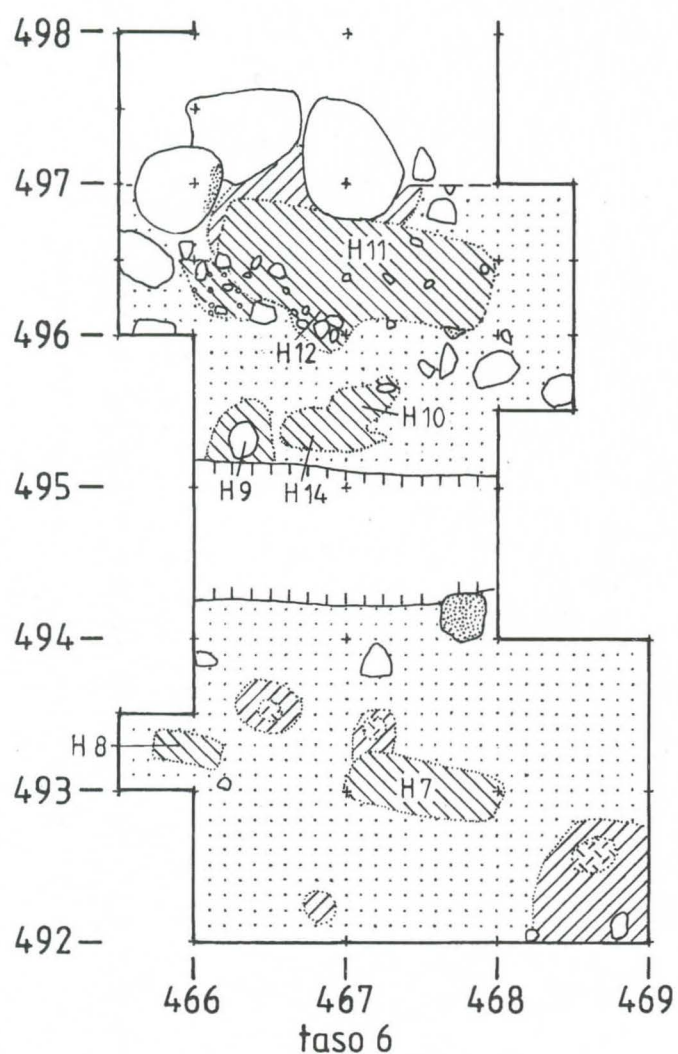
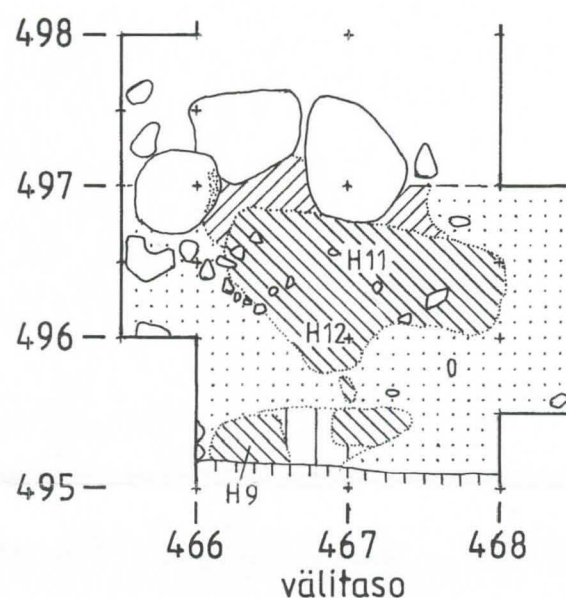

LAPPEENRANTA
Kauskila
Kappelinmäki
 Ville Laakso 1999
 Alue I
 Välitaso 5. kerroksessa ja
 6. taso
 Mittakaava 1:50
 Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy
 Piirtänyt Antti Bilund

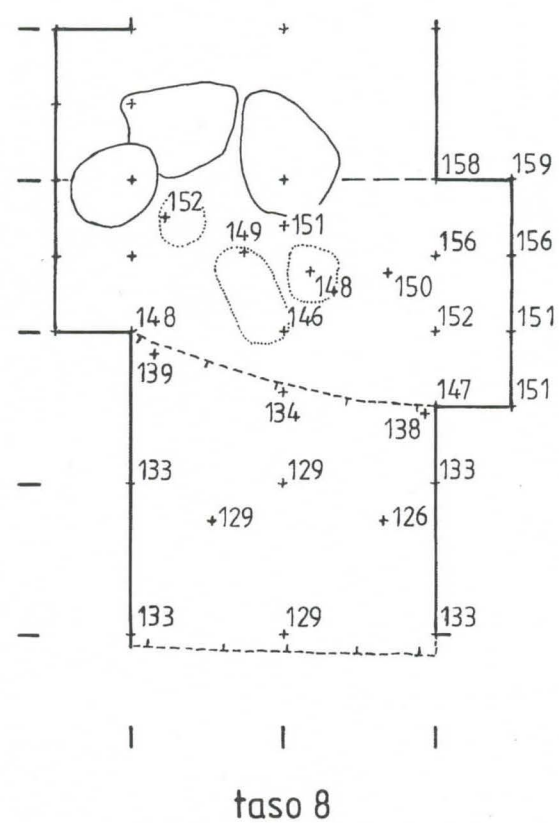
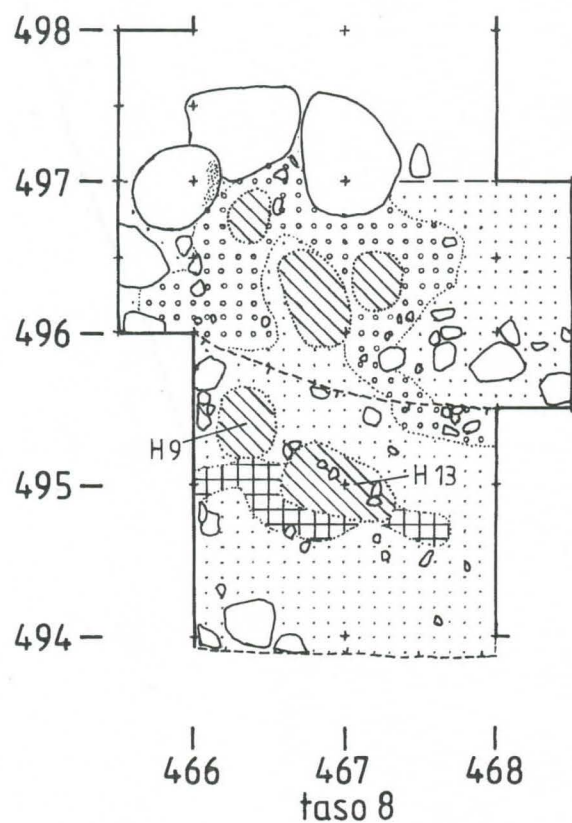
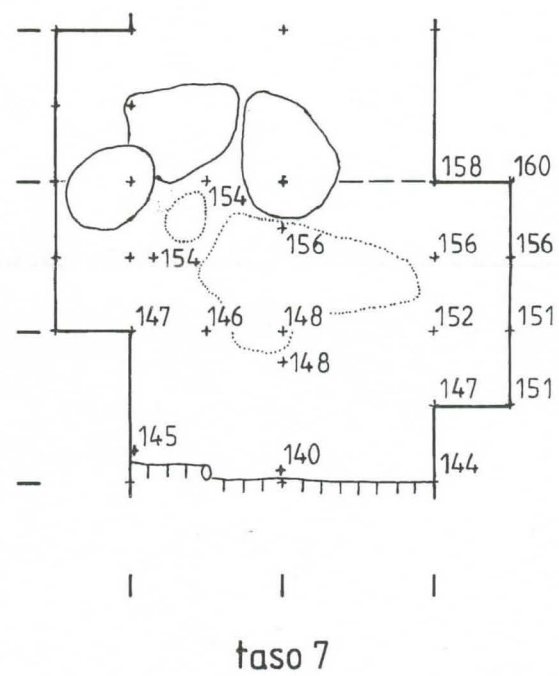
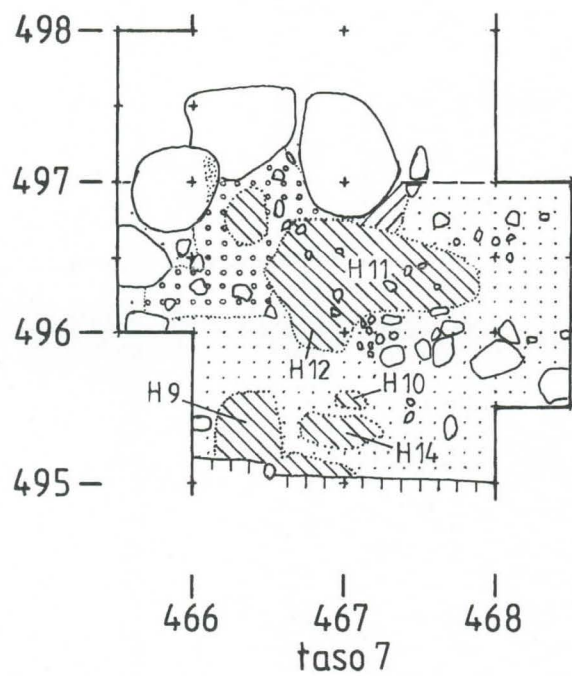
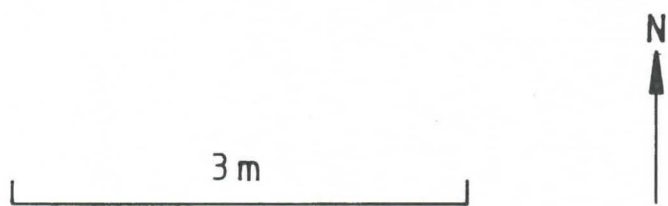

- vaalea keltainen hiekka
- ruskea kirjava likamaa
- harmaanruskea tasavärinen likamaa
- harmaa soransekainen likamaa
- punertavan ruskea kirjava likamaa (hiilen muruja)
- vaalean harmaa (palanut ?) hiekka
- maalajien raja
- oja (ei kaivettu tasoina)
- kaivetun alueen reuna
- kaivausalueen reuna
- kivi
- rikkoutunut (palanut ?) kivi
- $\frac{134}{123}$ korkeusluvut, välitaso / 6. taso
- $\frac{134}{123}$ korkeusluvut, yläpinta / pohja
- H 12 haudan numero

LAPPEENRANTA
Kauskila
Kappelinmäki
 Ville Laakso 1999
 Alue I
 Tasot 7 ja 8
 Mittakaava 1:50
 Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy
 Piirtänyt Antti Bilund

- vaalea keltainen hiekka
- soransekainen hiekka
- harmaanruskea tasavärinen likamaa
- punertavan ruskea kirjava likamaa (hiilen muruja)
- noensekainen kirjava likamaa
- maalajien raja
- jyrkkä reuna, laskusuunta
- oja (ei kaivettu tasoina)
- kaivetun alueen reuna
- kaivausalueen reuna
- kivi
- rikkoutunut (palanut ?) kivi
- +123 korkeusluku
- H 12 haudan numero

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

Alue I

Ojan profiilileikkaukset

Mittakaava 1:10

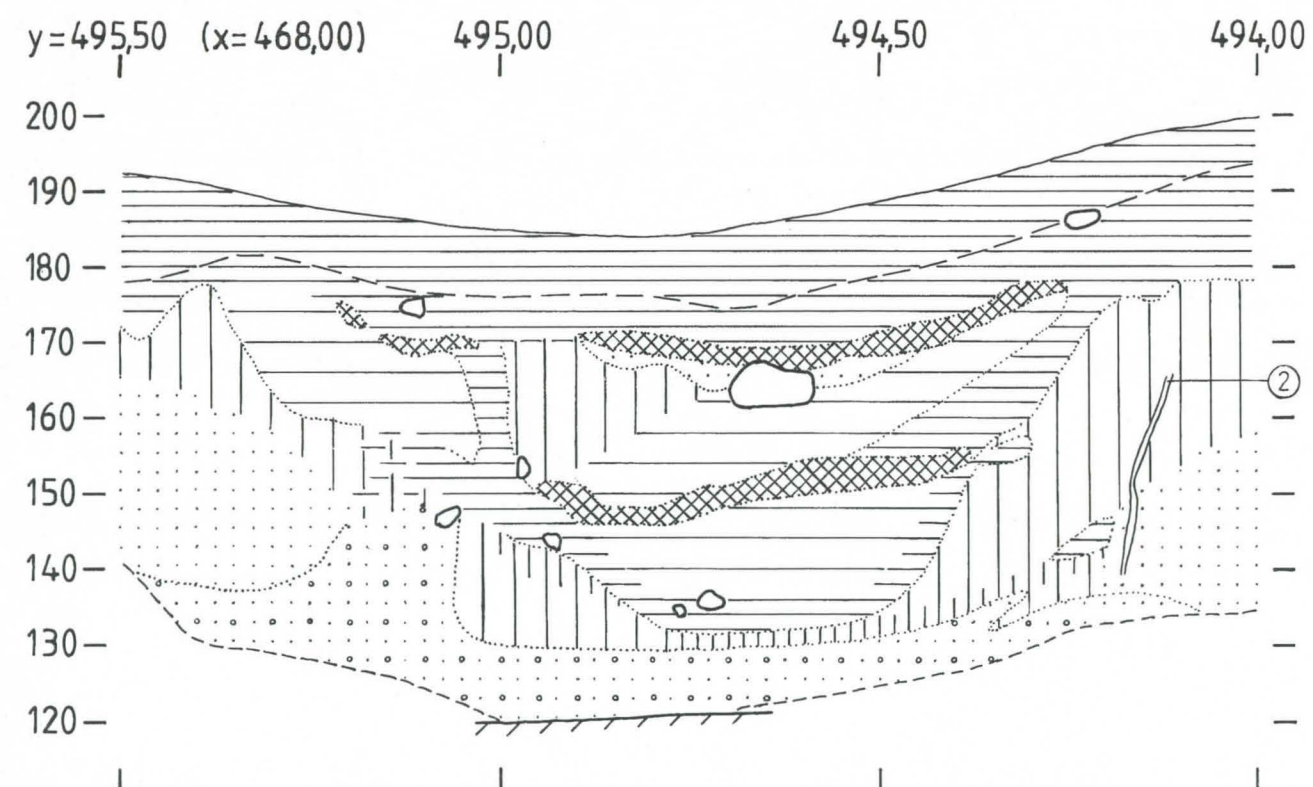
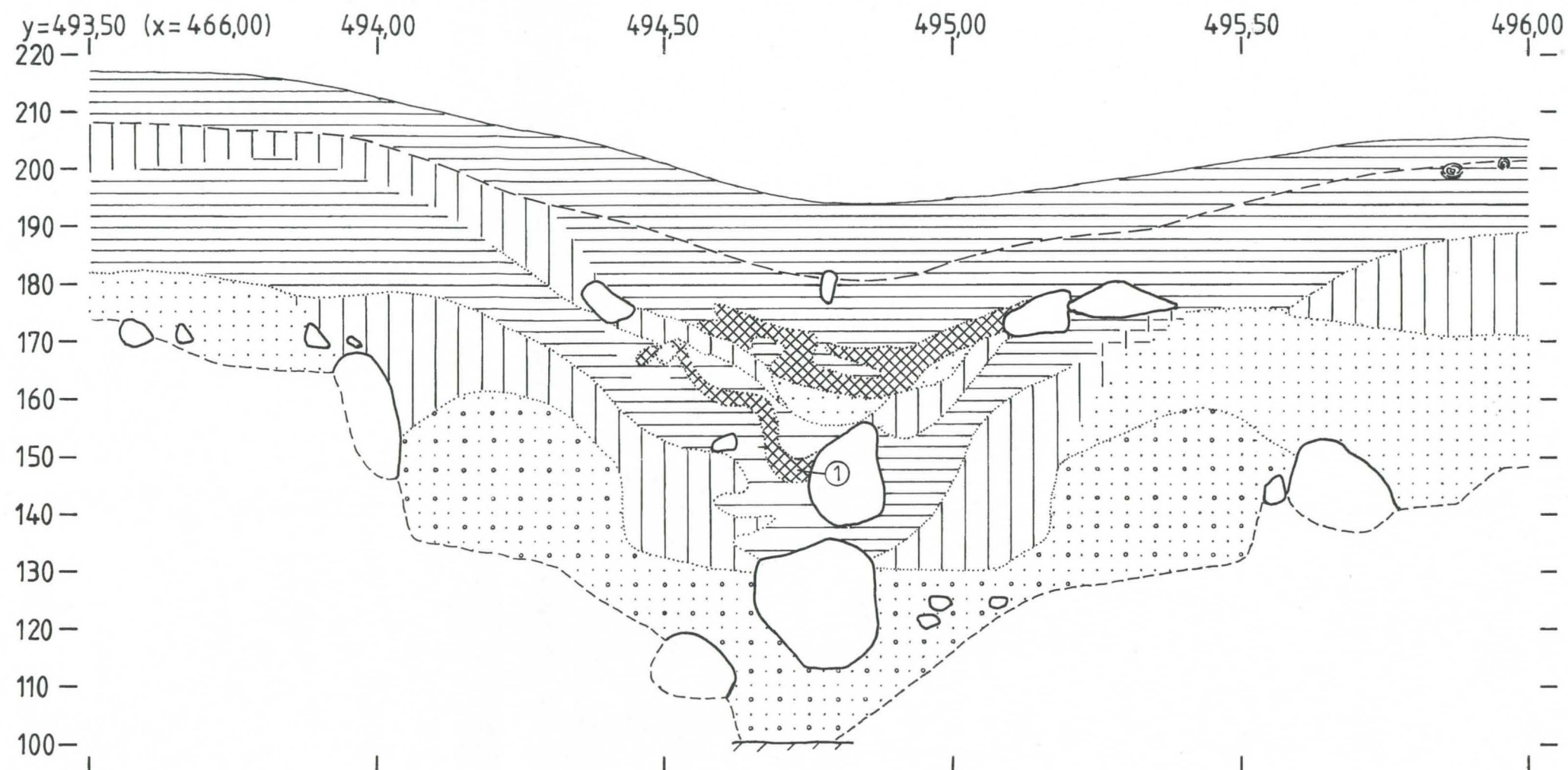
Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

Huomautuksia:

- 1 hiilinäyte 1/1999
2 juuren jäänne

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

Alue I

Haudat 11 ja 12, löytötaso
(ylempi)

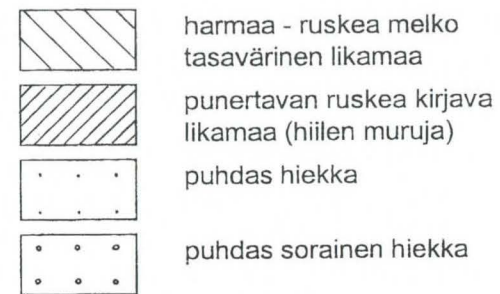
Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

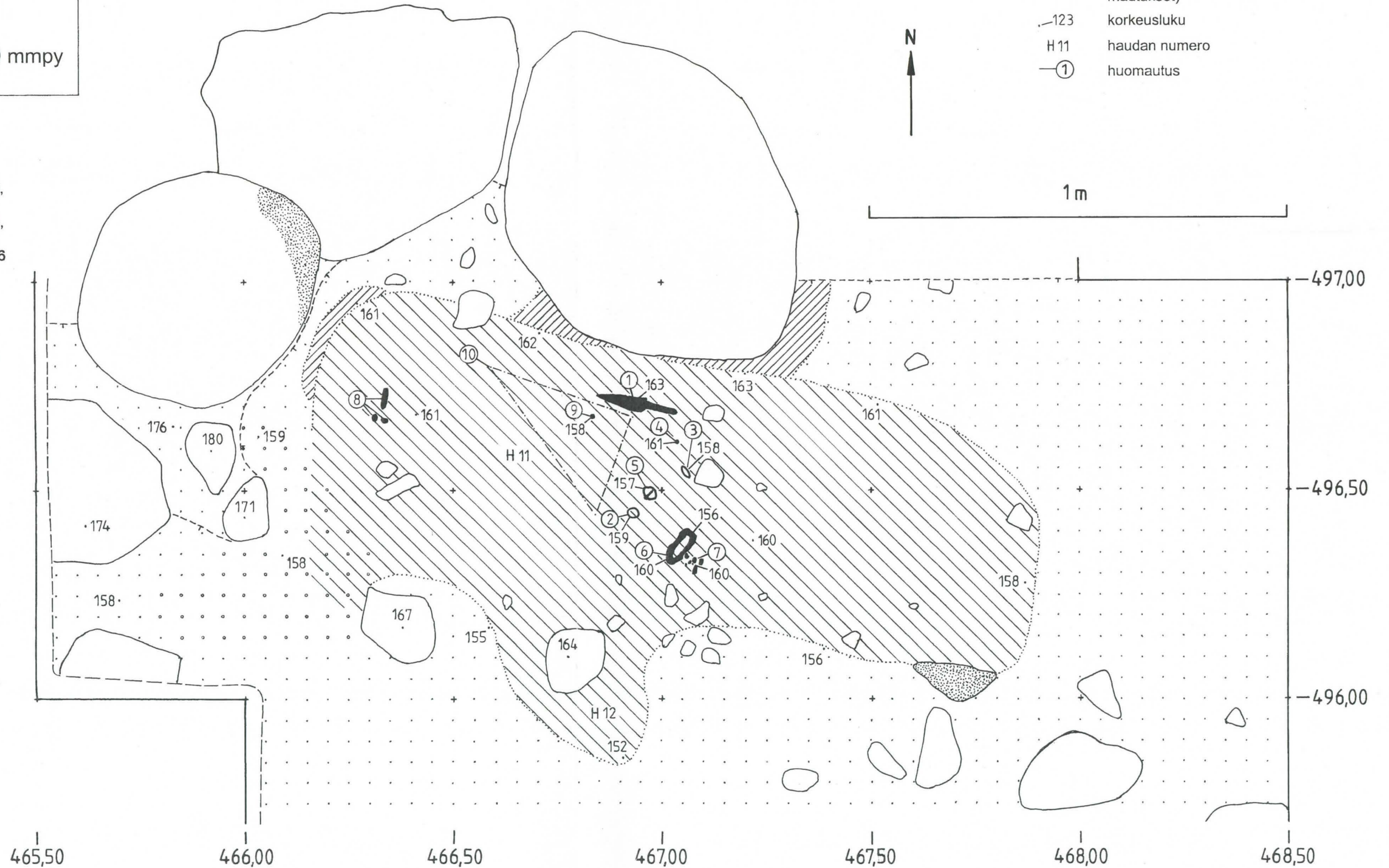
Piirtänyt Antti Bilund

Huomautuksia:

- 1 veitsi KM 31928:1
- 2 metallirengas KM 31928:2,
nahkaa KM 31928:3
- 3 metallirengas KM 31928:4,
nahkaa KM 31928:5
- 4 pronssispiraali KM 31928:6
- 5 vyönsolki KM 31928:7
- 6 tulusrauta KM 31928:8
- 7 piitä KM 31928:9, rikkiä
KM 31928:10, karvaa
KM 31928:11, hopearaha
KM Rahakammio 99043:1
- 8 hammaskiillettä
KM 31928:1
- 9 hiilinäyte 4/1999
- 10 maanäyte 7/1999

KARTTA 7

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

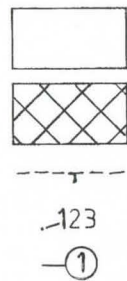
Alue I

Hauta 11, yksityiskohtakartta
löytötasosta

Mittakaava 1:1

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

-
 harmaa - ruskea melko
tasavärinen likamaa
 tumma orgaaninen aines
 jyrkkä reuna, laskusuunta
 123 korkeusluku
 ① huomautus

Huomautuksia:

- 1 metallirengas KM 31928:2
- 2 nahkaa KM 31928:3
- 3 vyönsolki KM 31928:7
- 4 tulusrauta KM 31928:8
- 5 piitä KM 31928:9
- 6 rikkiä KM 31928:10
- 7 hopearaha KM Rahakammio 99043:1 ja
karvaa KM 31928:11 sen alla ja päällä
- 8 kivi

10 cm

466,90

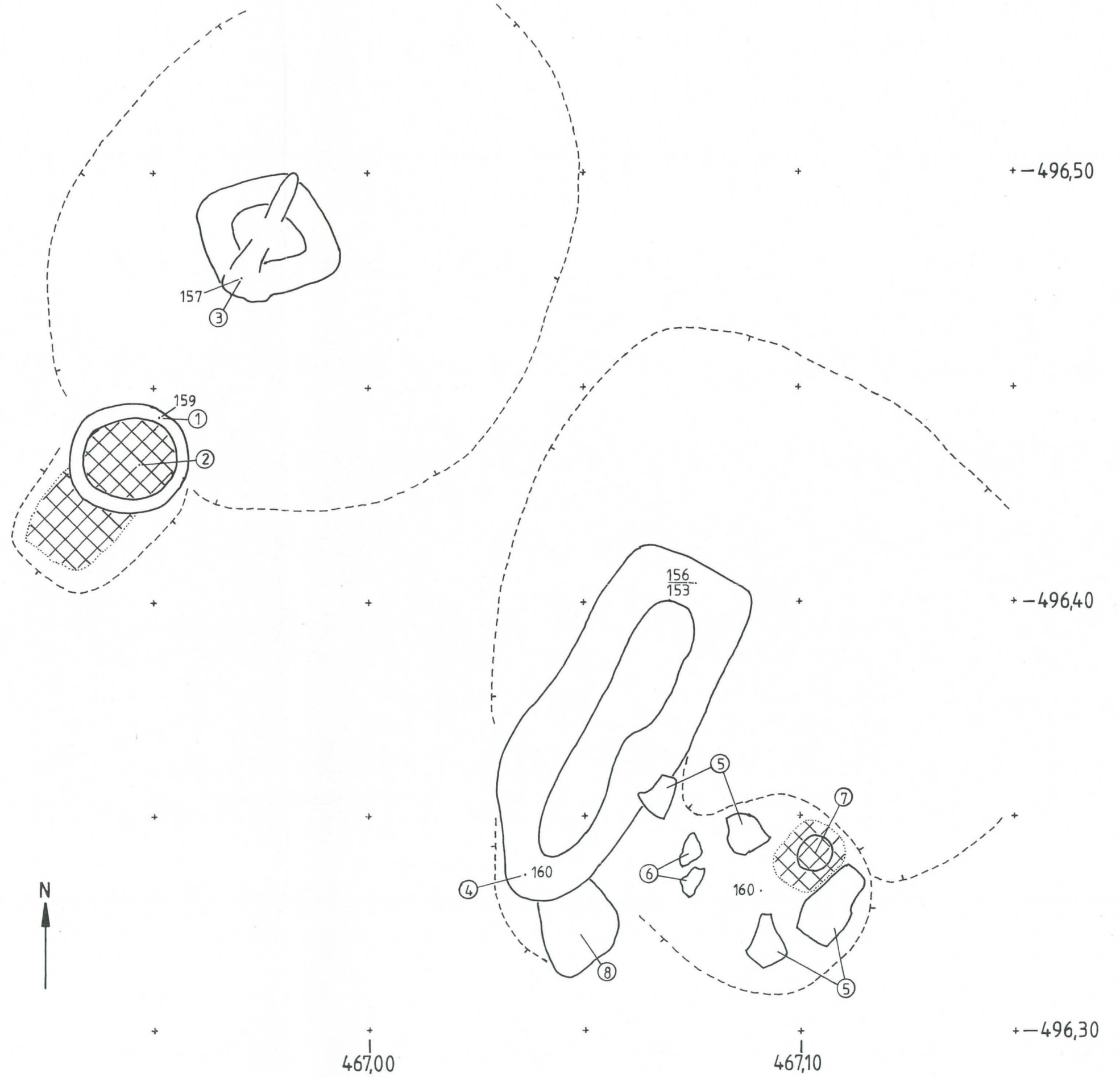
467,00

467,10

+ -496,30

+ -496,40

+ -496,50

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

Alue I

Haudat 11 ja 12, löytötaso

(alempi)

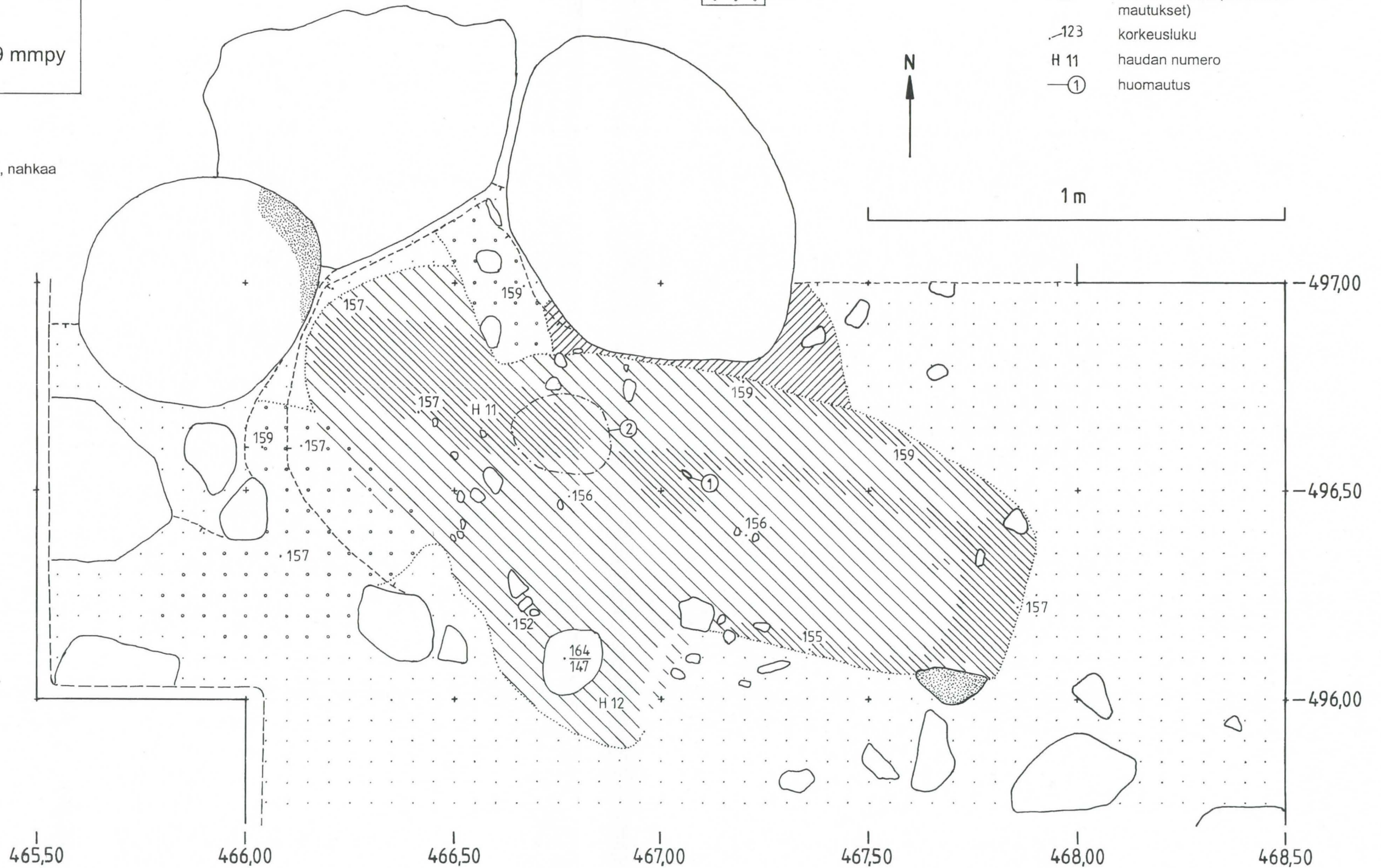
Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

Huomautuksia:

- 1 metallirengas KM 31928:4, nahkaa
KM 31928:5
- 2 maanäyte 10/1999

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

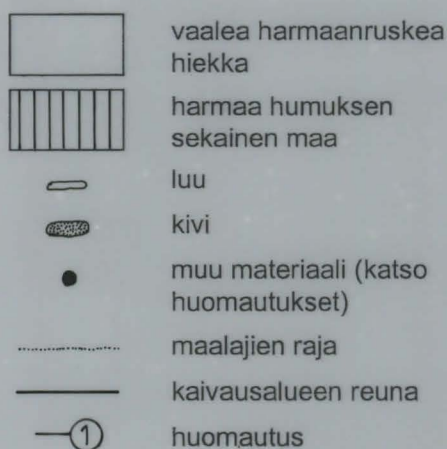
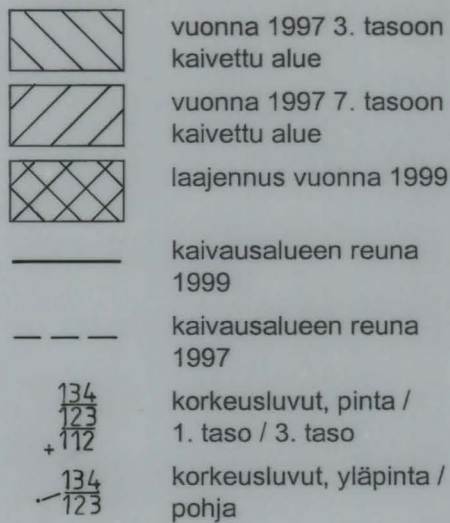
Alue II

Laajennus vuonna 1999,
3. taso ja vaaitusluvut pinnalla,
1. ja 3. tasossa

Mittakaava 1:50

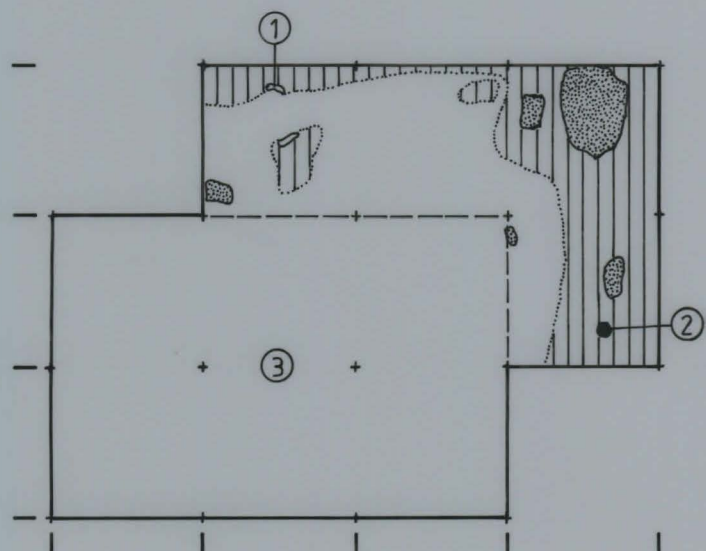
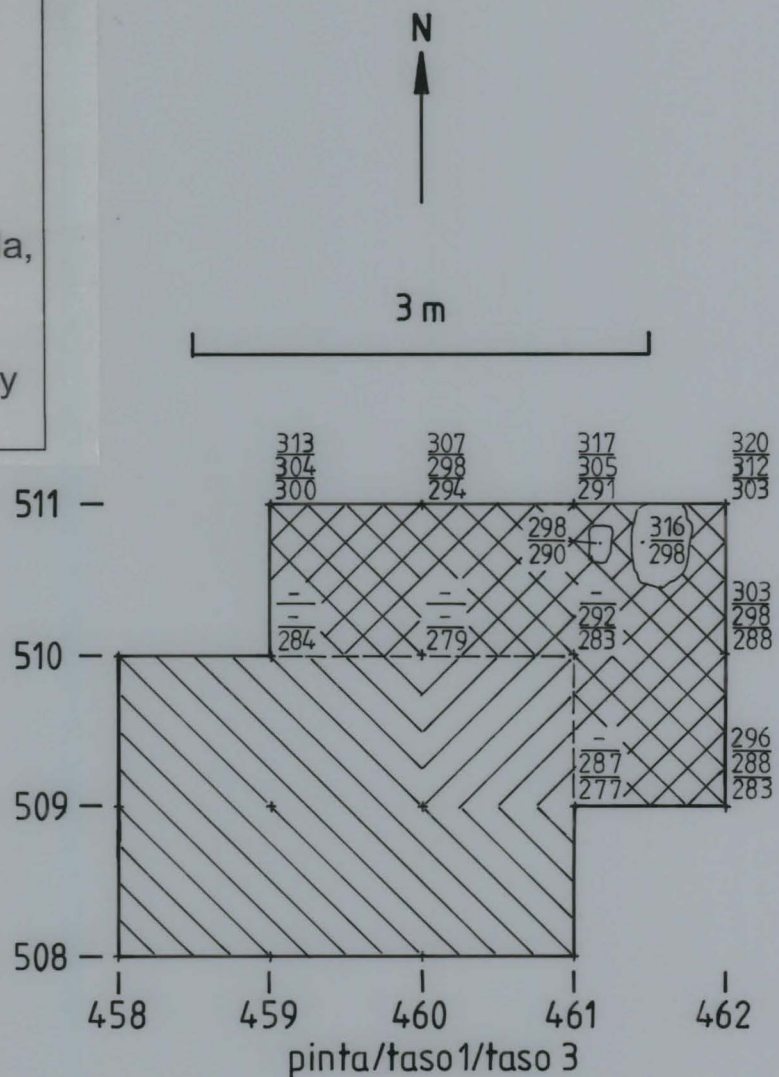
Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

Huomautuksia:

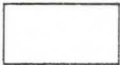
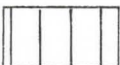

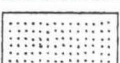

- 1 kanto
- 2 kallon osa
- 3 kaivettu vuonna 1997

taso 3

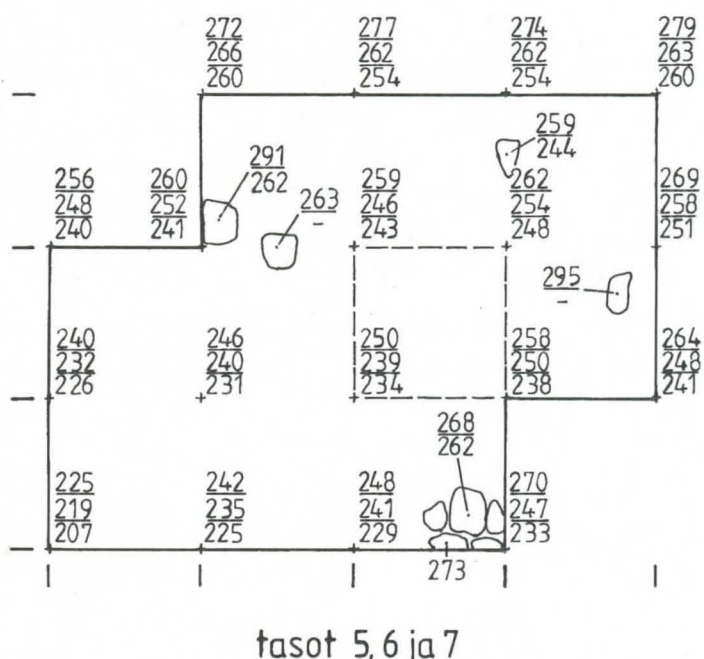
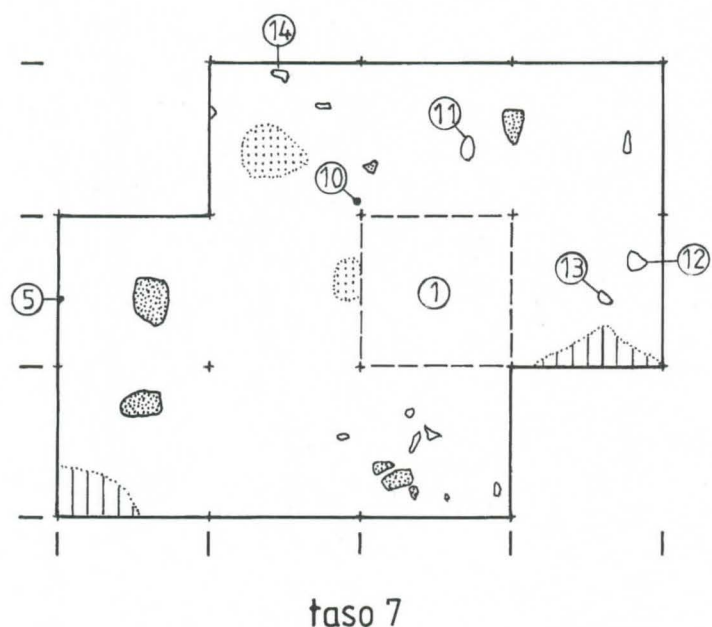
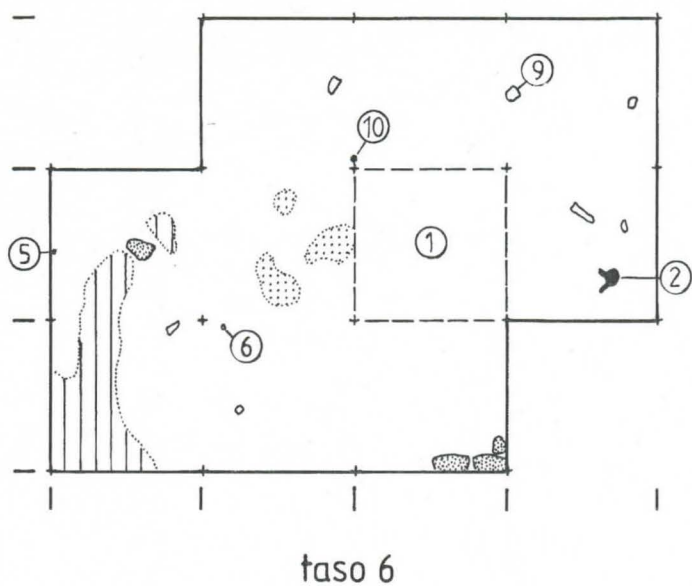
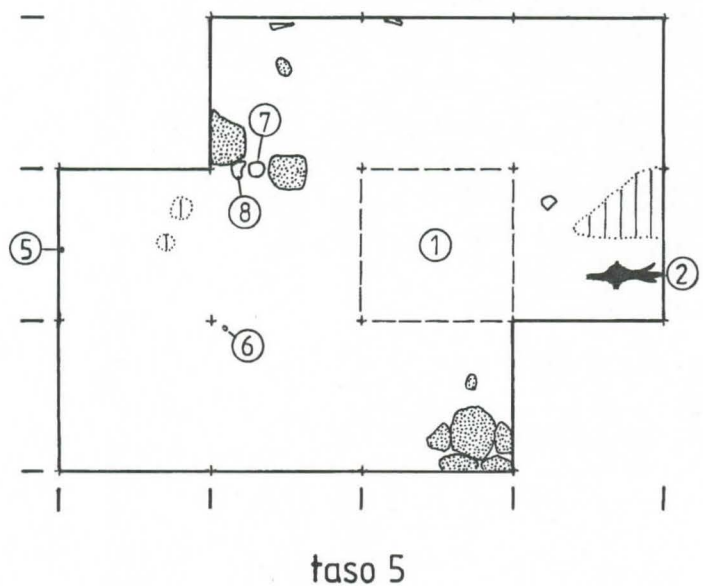
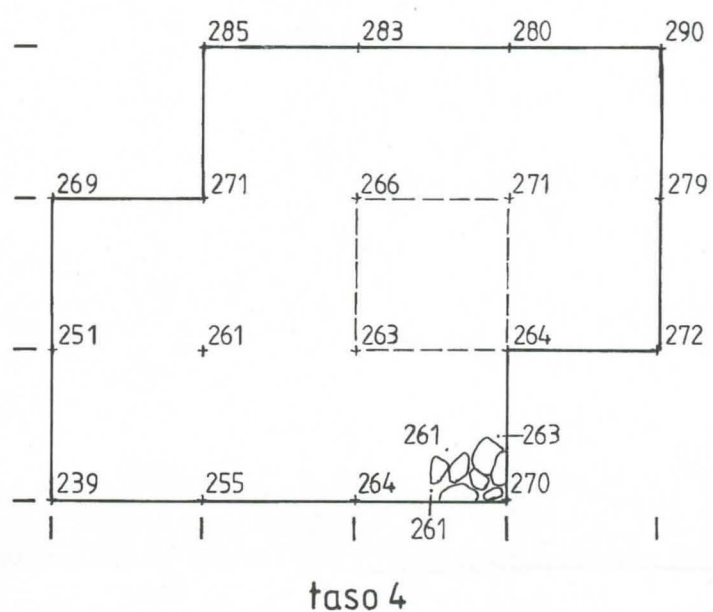
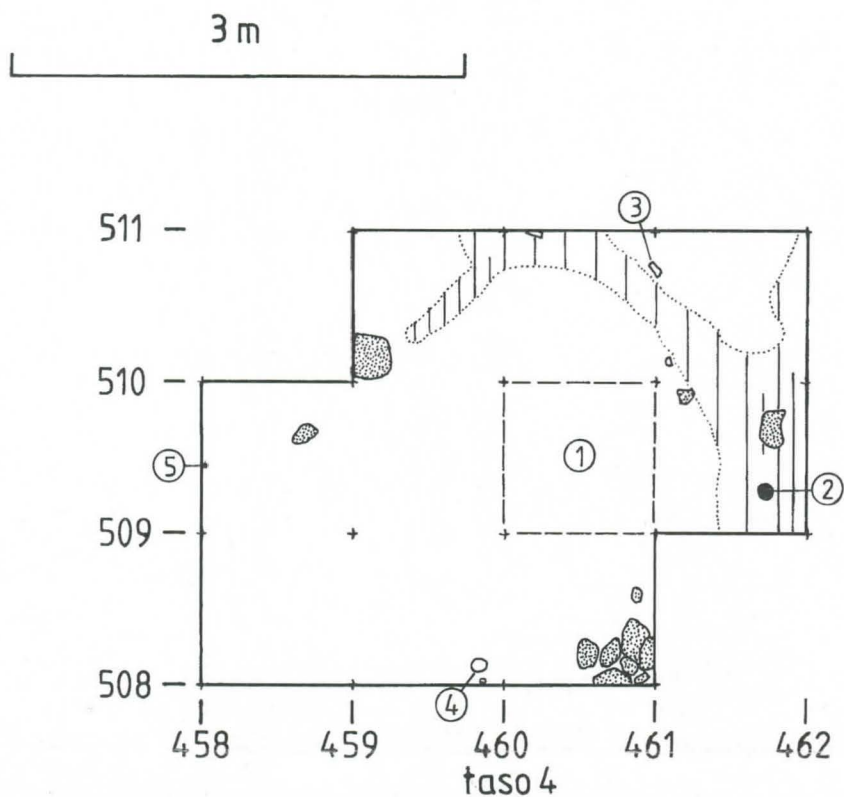

LAPPEENRANTA
Kauskila
Kappelinmäki
 Ville Laakso 1999
 Alue II
 Tasot 4 - 7
 Mittakaava 1:50
 Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy
 Piirtänyt Antti Bilund

- harmaanruskea hiekka
- harmaa humuksen sekainen maa
- tummanharmaa humuksen sekainen maa
- keltainen hiekka
- luu
- kivi
- muu materiaali (katso huomautukset)
- maalajien raja
- kaivetun alueen reuna
- kaivausalueen reuna

- +123 korkeusluvut, 4. taso
- +134 korkeusluvut, 5. taso / 6. taso / 7. taso
- +112 korkeusluvut, yläpinta / pohja
- ① huomautus

- Huomautuksia:
- 1 kaivettu vuonna 1997
  - 2 kanto
  - 3 alaleuka
  - 4 kallo 1
  - 5 vuoden 1953 kaivauksen puupaalu
  - 6 luu pystyssä
  - 7 kallo 3
  - 8 kallo 4
  - 9 kallon osa
  - 10 vuoden 1953 kaivauksen puupaalu
  - 11 kallo 6
  - 12 kallo 9
  - 13 kallon osa
  - 14 alaleuka

LAPPEENRANTA
 Kauskila
 Kappelinmäki
 Ville Laakso 1999
 Alue II
 Tasot 8 - 10
 Mittakaava 1:50
 Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy
 Piirtänyt Antti Bilund

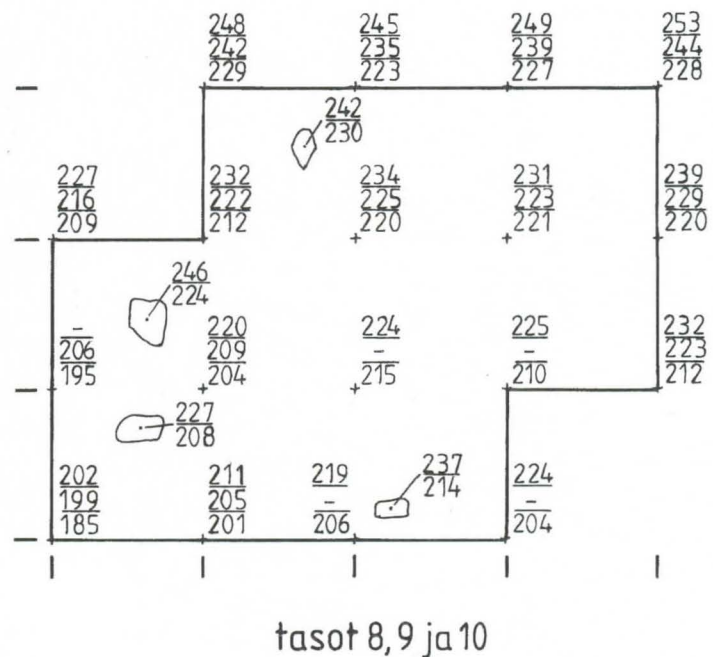
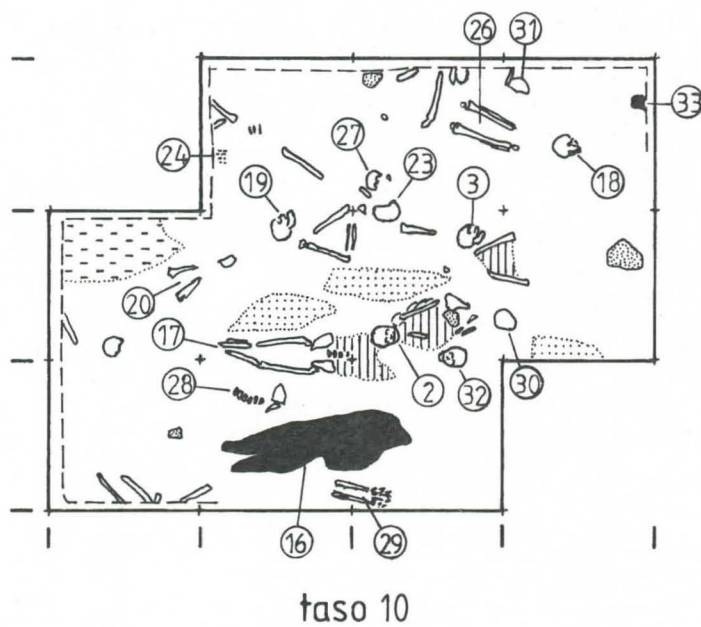
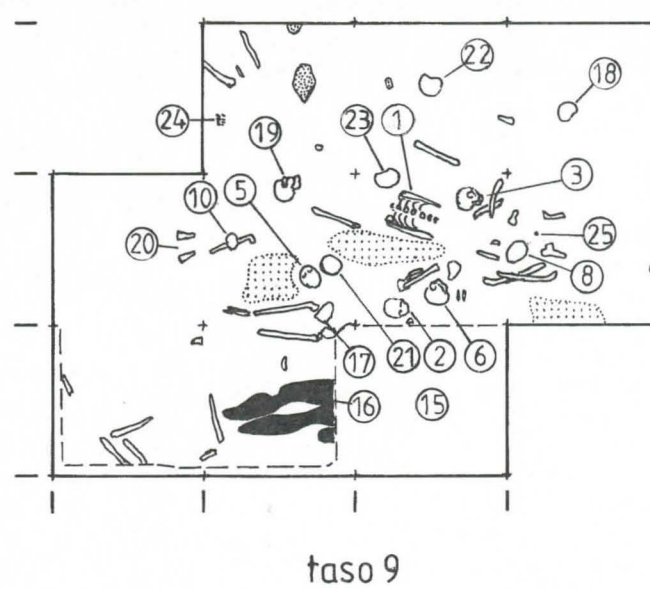
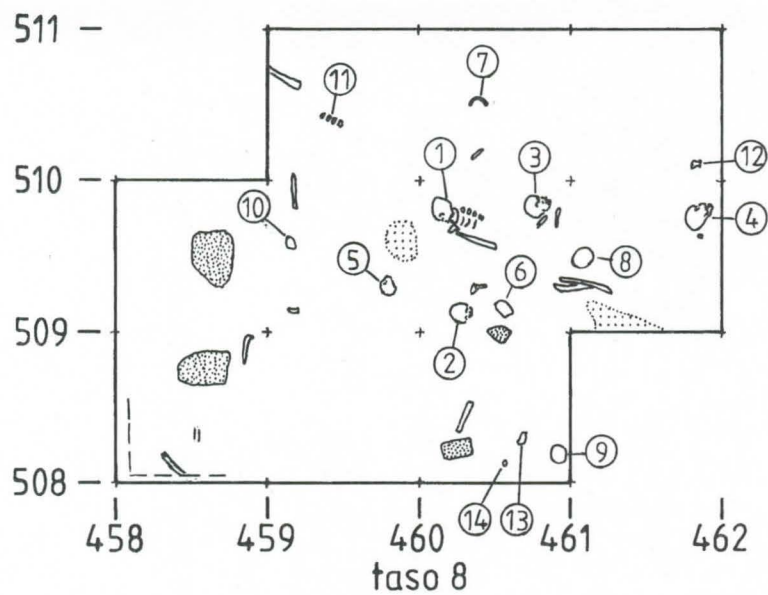
- harmaanruskea hiekka
- tumma likamaa
- vaalea karkea kirjava hiekka
- keltainen hiekka
- luu
- kivi
- muu materiaali (katso huomautukset)
- maalajien raja
- kaivetun alueen reuna
- kaivausalueen reuna

- Huomautuksia:
- 1 hauta 6
  - 2 hauta 17
  - 3 hauta 18
  - 4 kallo 9
  - 5 kallo 12
  - 6 kallo 15
  - 7 kallon osa
  - 8 kallon osa
  - 9 kallon osa
  - 10 kallon osa
  - 11 selkärangan osa
  - 12 leukaluuta ja hampaita
  - 13 pieniä luita kasassa
  - 14 luu pystyssä
  - 15 tasoa 9 ei piirretty
  - 16 hauta 16, päällä puisen arkun kannen jäännökset
  - 17 hauta 19
  - 18 hauta 20
  - 19 hauta 23
  - 20 hauta 26
  - 21 kallo 13
  - 22 kallo 14
  - 23 kallo 18
  - 24 varpaiden luut
  - 25 rautanaula pystyssä
  - 26 hauta 21
  - 27 hauta 22
  - 28 hauta 24
  - 29 hauta 25
  - 30 kallo 16
  - 31 kallo 17
  - 32 kallo 19
  - 33 puuta ja luuta

- $\frac{134}{123}$ korkeusluvut, 8. taso / 9. taso
- $\frac{112}{123}$ korkeusluvut, yläpinta / pohja
- ① huomautus

3 m

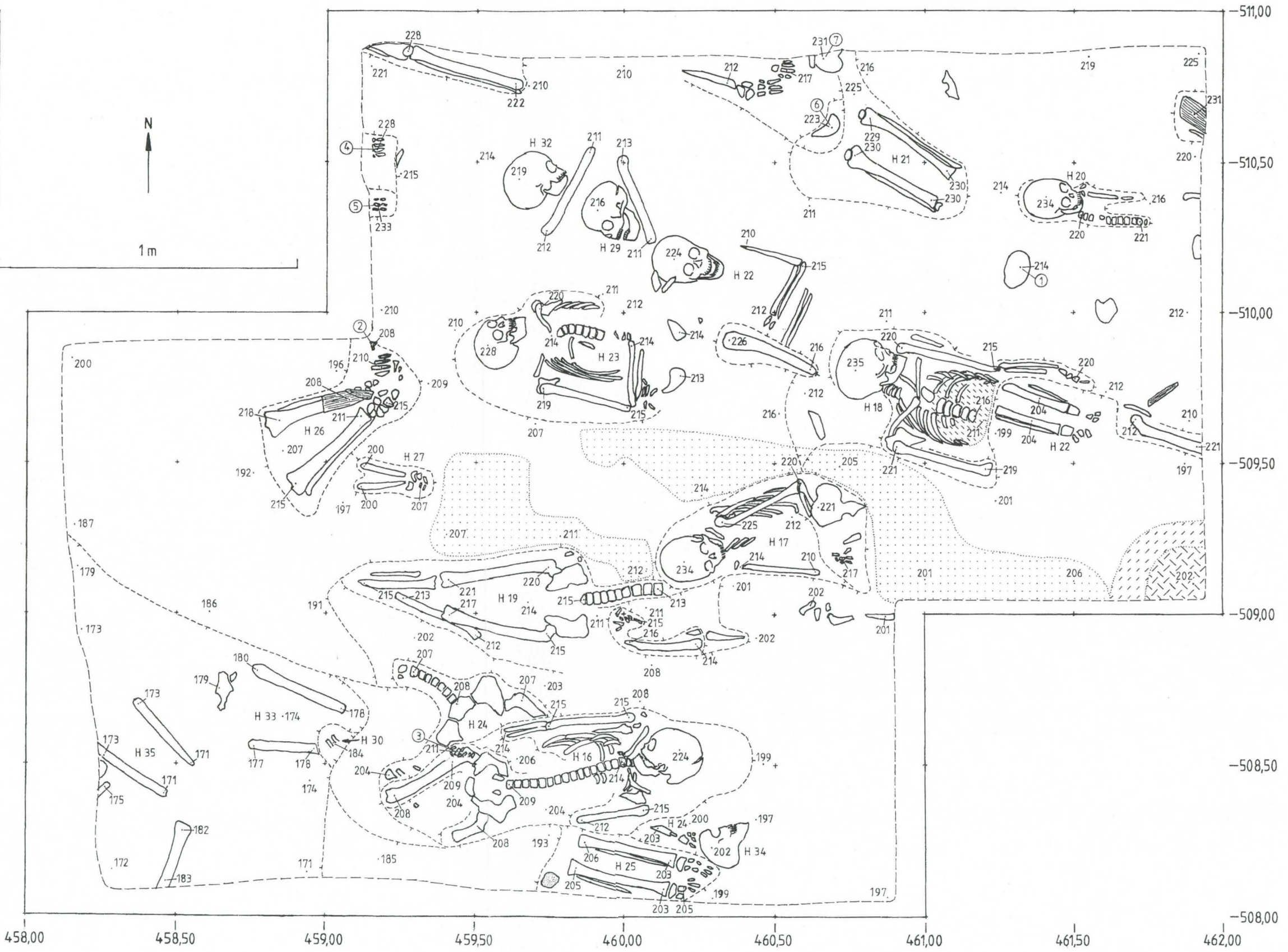

(PIENENNÖS
71%)

LAPPEENRANTA
Kauskila
Kappelinmäki
Ville Laakso 1999
Alue II
11. taso
Mittakaava 1:10
Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy
Piirtänyt Antti Bilund

- tumma liikamaa
- harmaanruskea hiekka
- punaruskea hiekka
- harmaa hiekka
- keltainen hiekka
- luu
- puu
- kivi
- muu materiaali (katso huomautukset)
- maalajien raja
- jyrkkä reuna, laskusuunta
- kaivetun alueen reuna
- kaivausalueen reuna
- -123 korkeusluku
- H 23 haudan numero
- ① huomautus

- Huomautuksia:
- 1 kallo 24
  - 2 rautanaula KM 31928:26
  - 3 oikean käden luita
  - 4 varpaiden luut
  - 5 varpaiden luut

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

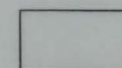
Alue II

Hauta 6

Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

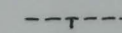
Piirtänyt Antti Bilund

harmaanruskea hiekka

luu

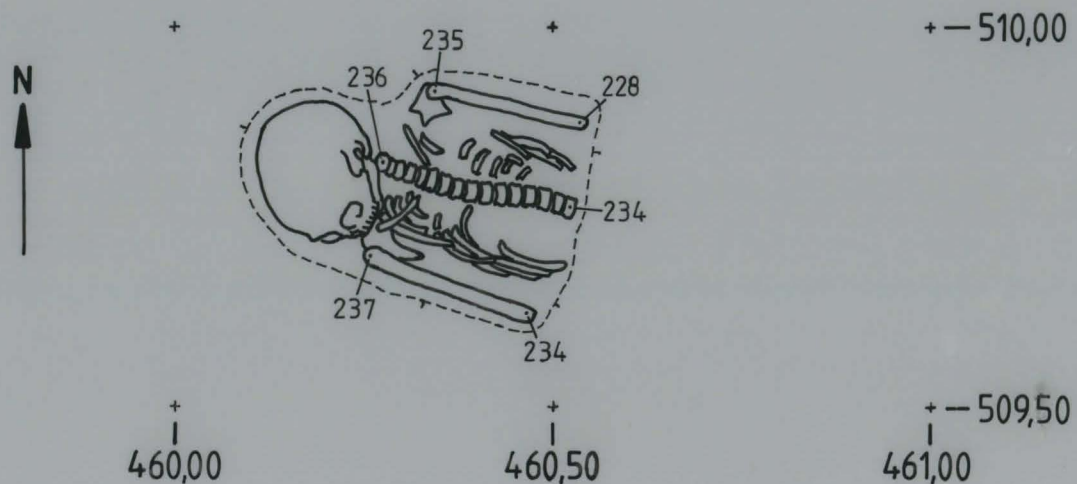

jyrkkä reuna, laskusuunta

korkeusluku

1 m

LAPPEENRANTA

Kauskila, Kappelinmäki

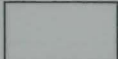
Ville Laakso 1999

Alue II, Hauta 22

Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

 harmaanruskea hiekka

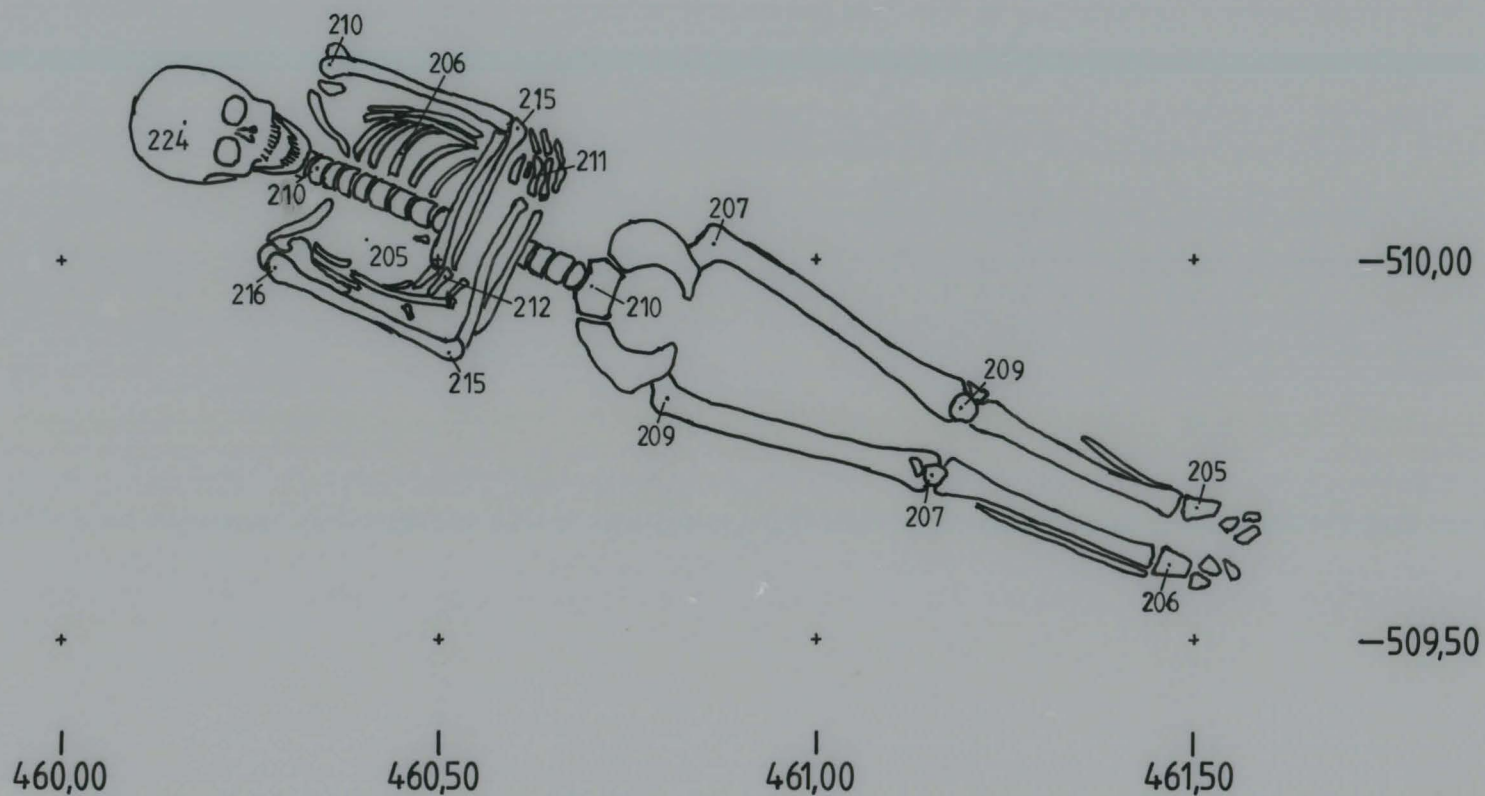
 luu

 korkeusluku

N

1 m

-510,50

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

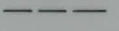
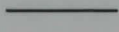

Alue II

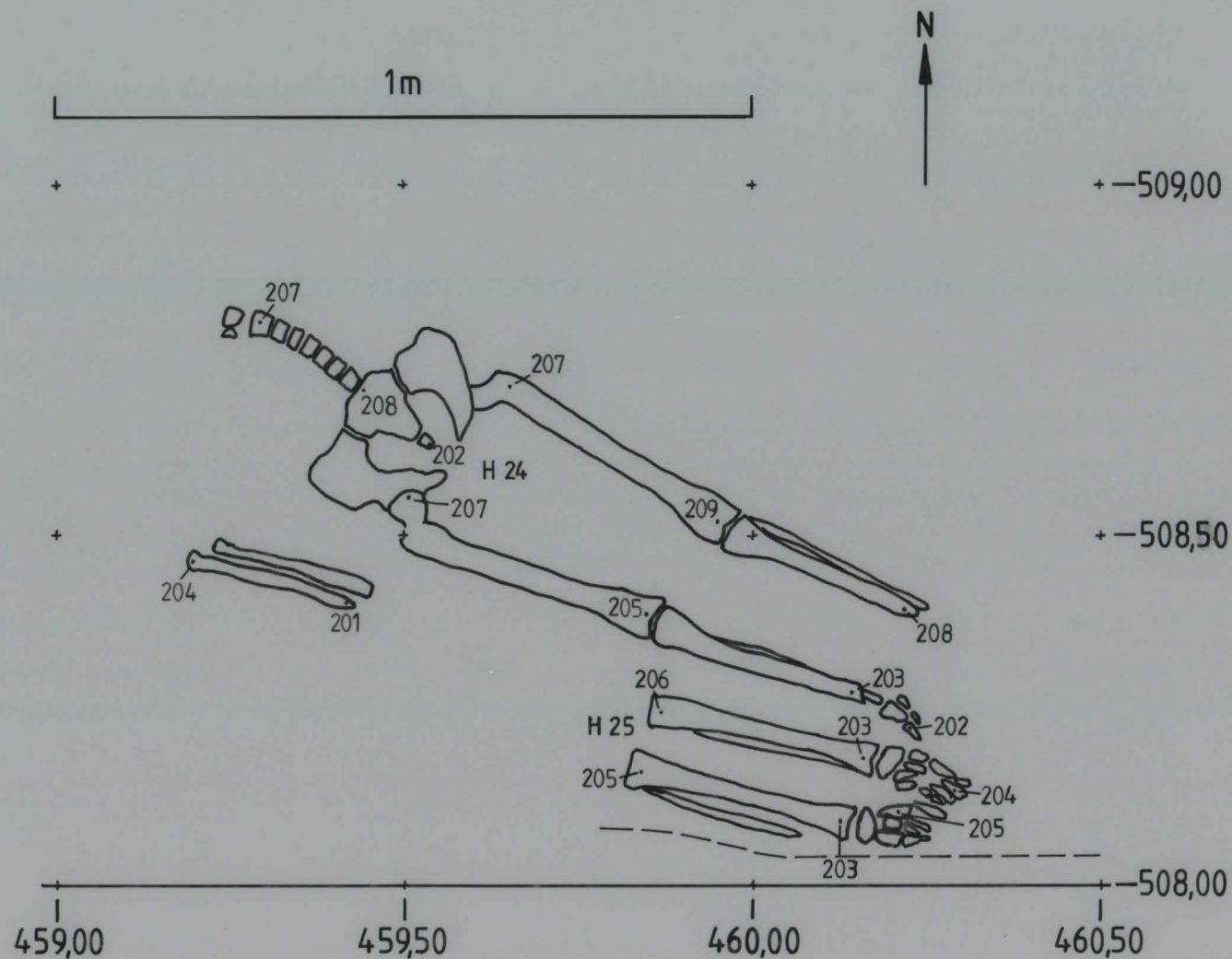
Haudat 24 ja 25

Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

	harmaanruskea hiekka
	luu
	kaivetun alueen reuna
	kaivausalueen reuna
	korkeusluku
	haudan numero

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

Alue II

Haudat 28, 31 ja 32

Mittakaava 1:10

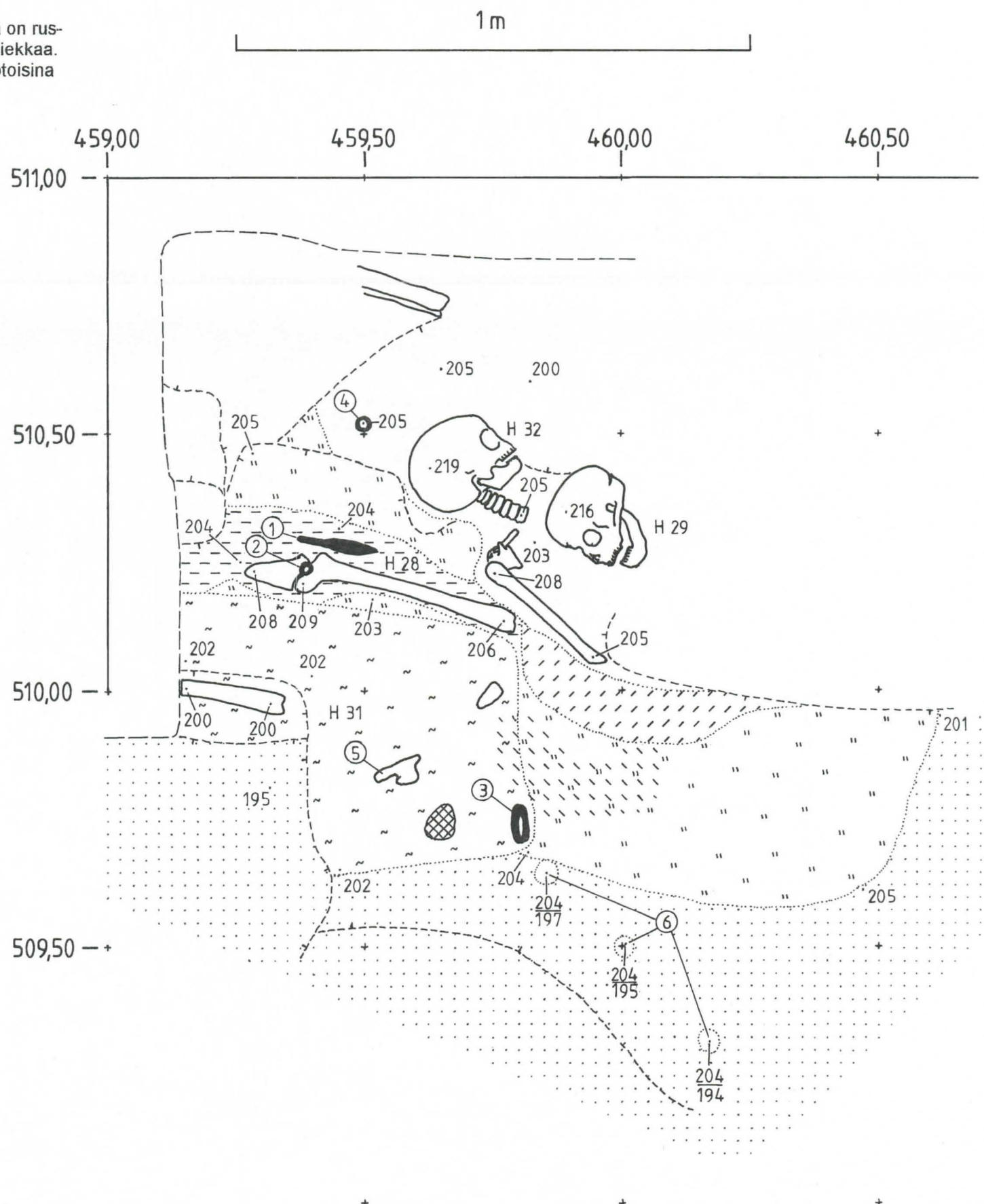
Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

	harmaa - harmaanruskea hiekka		luu
	maassa harmaata sävyä (jäänös haudasta 23)		hiili
	punertavanruskea hiekka		muu materiaali (katso huomautukset)
	ruskeanharmaa hiilensekainen maa		maalajien raja
	tumma kirjava harmaanruskea maa		jyrkkä reuna, laskusuunta
	ruskeankirjava keltainen hiekka		kaivetun alueen reuna
	puhdas vaalea harmahtava - kellertävä hiekka		kaivausalueen reuna
			korkeusluku
			korkeusluku tasossa ja pohjalla
			haudan numero
			huomautus

Huomautuksia:

- 1 veitsi KM 31928:29
- 2 rengasmainen rautaesine KM 31928:30
- 3 tulusrauta KM 31928:31
- 4 vyönsolki KM 31928:71
- 5 lapaluu
- 6 Likamaaläikkiä, joissa maa on ruskean harmaata - ruskeaa hiekkaa. Läikät jatkuvat saman muotoisina pohjaan saakka.

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

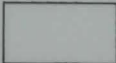
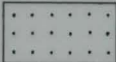

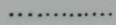
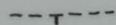

Alue II

Haudat 29 ja 32

Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

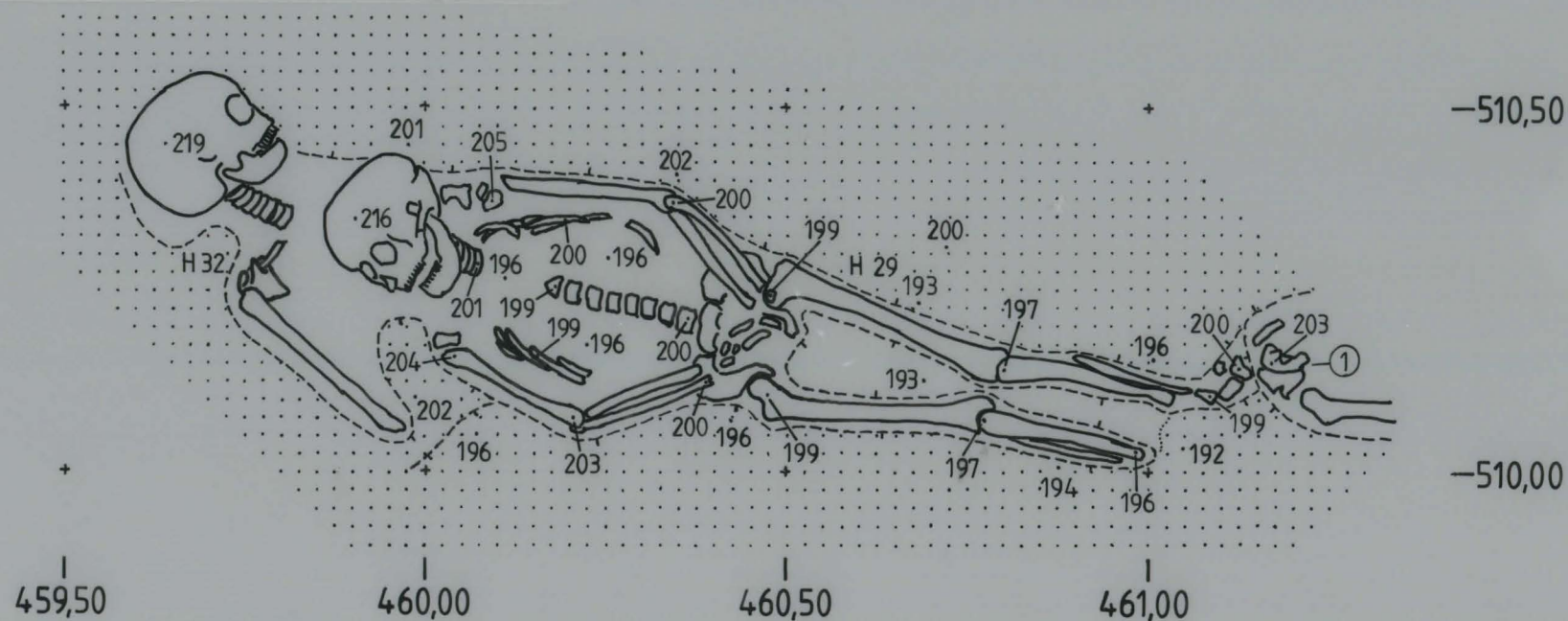
	harmaa - harmaanruskea hiekka
	puhdas harmahtava - kellertävä hiekka
	luu
	maalajien raja
	jyrkkä reuna, laskusuunta
	korkeusluku
	haudan numero
	huomautus

Huomautuksia:

- 1 Täyttemaassa oleva luukasa, joka ei kuulu hautoihin 29 ja 32.

1m

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

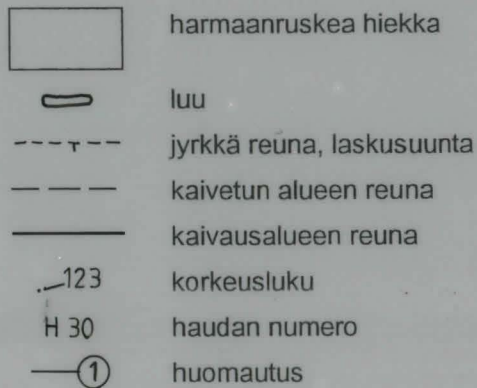
Alue II

Haudat 30 ja 33

Mittakaava 1:10

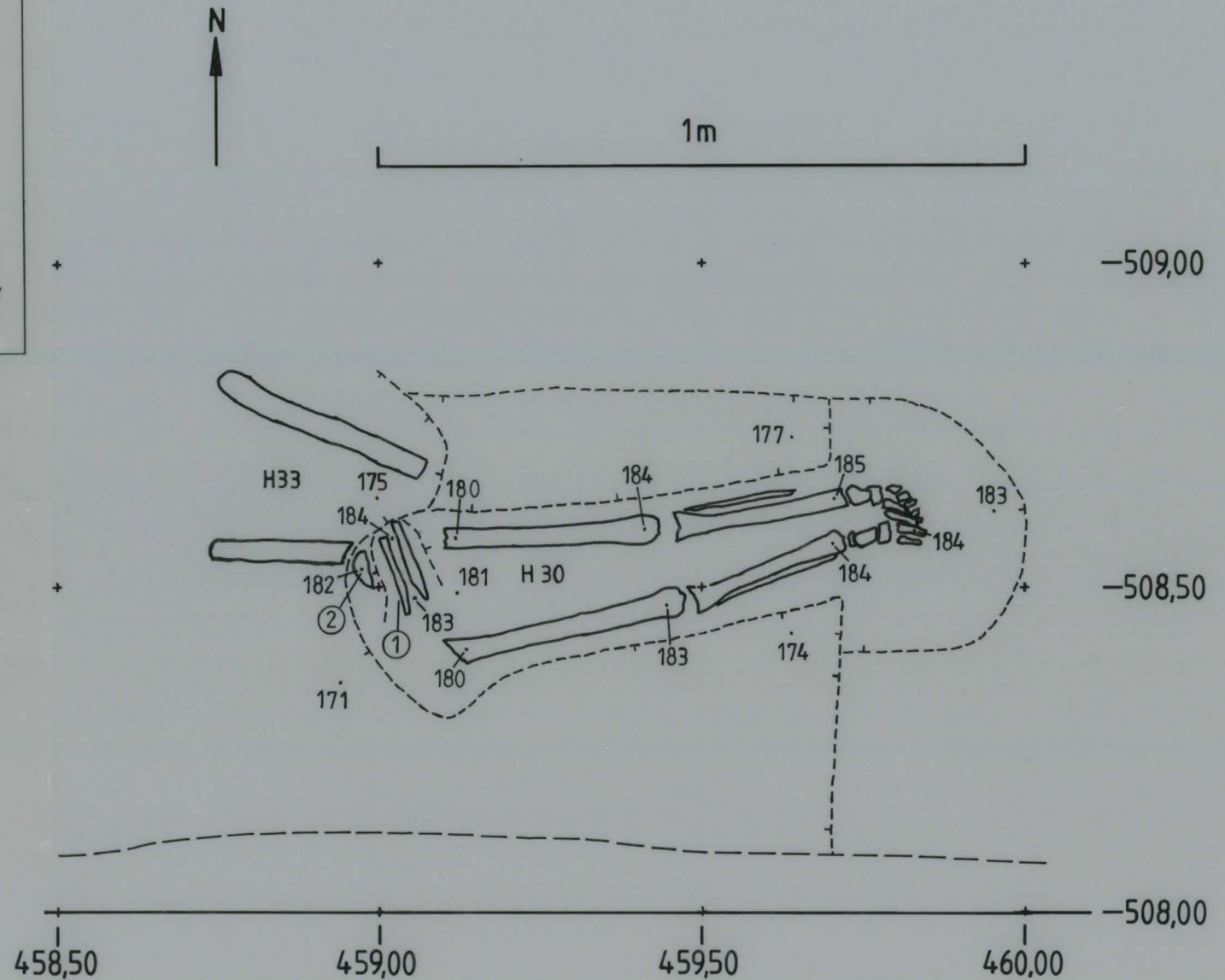
Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

Huomautuksia:

- 1 kyynärvarren luut
2 lantioluun osa

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

Alue II

Hauta 31 ja paikoilleen
jätettyjä hautojen osia
pohjoisprofiilin vieressä

Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

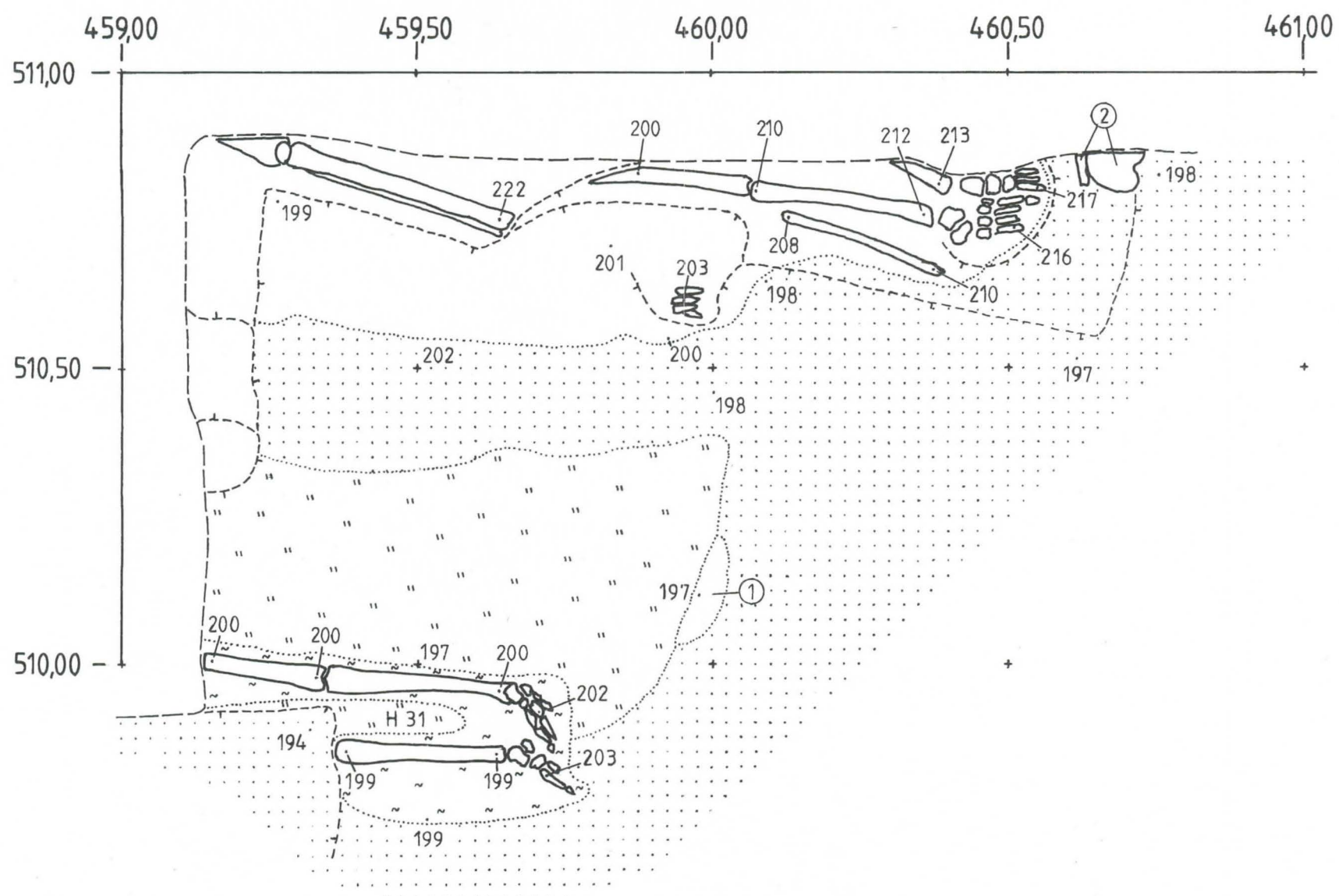
Piirtänyt Antti Bilund

	harmaanruskea hiekka
	ruskehtavanharmaa kirjava hiekka
	ruskeankirjava vaalea hieno hiekka
	puhdas vaalea hiekka
	luu
	maalajien raja
	jyrkkä reuna, laskusuunta
	kaivetun alueen reuna
	kaivausalueen reuna
	korkeusluku
	haudan numero
	huomautus

Huomautuksia:

- 1 jäännös hautojen 29 ja 32 pohjasta
- 2 lantioluu ja putkiluu profiilissa piirretyn tason yläpuolella

1m

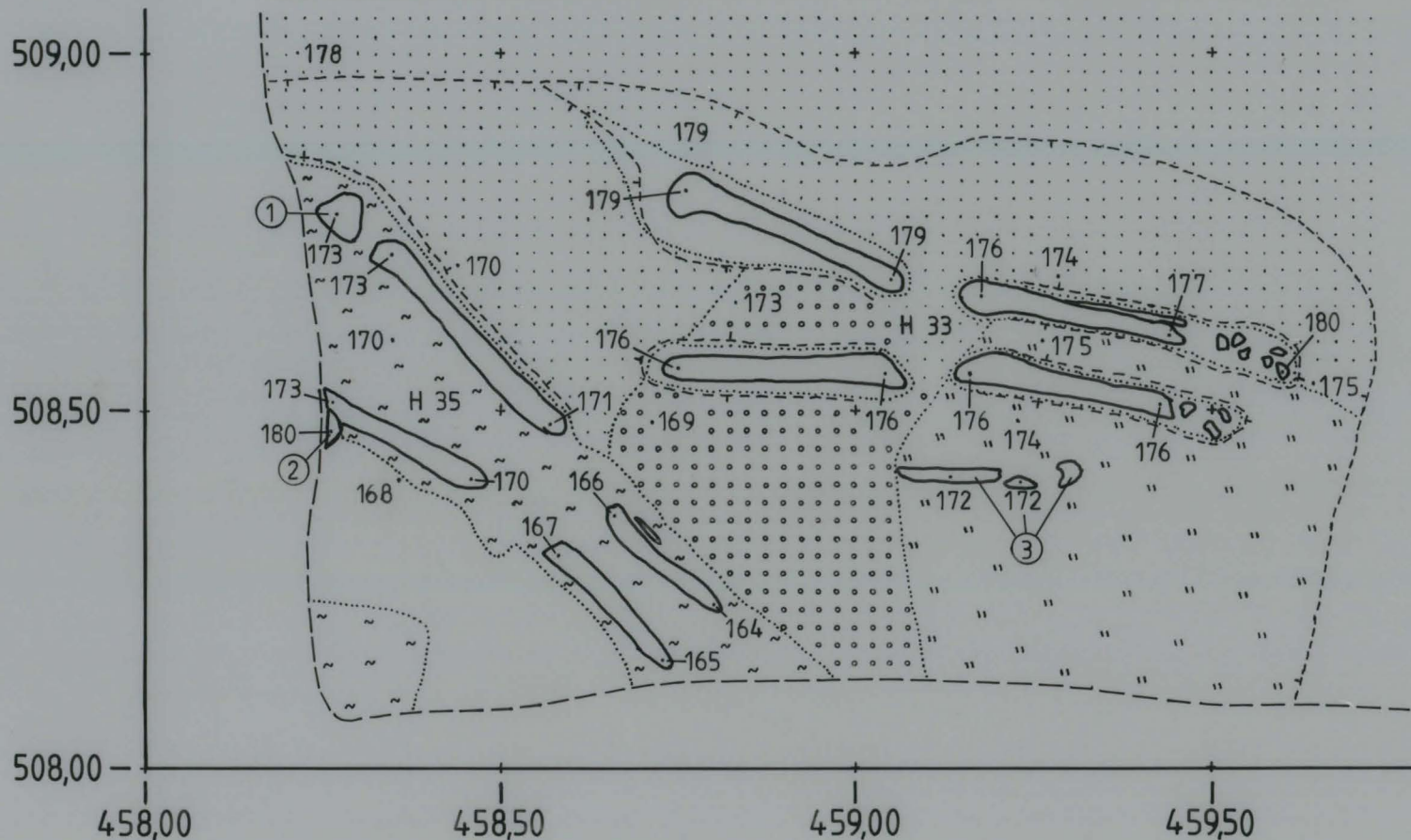
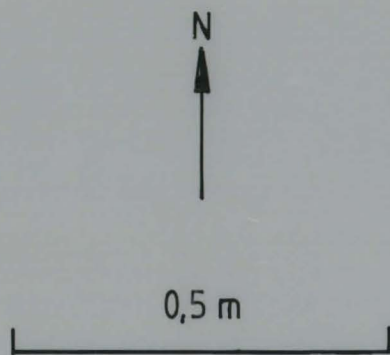

LAPPEENRANTA
Kauskila, Kappelinmäki
 Ville Laakso 1999
 Alue II, Haudat 33 ja 35
 Mittakaava 1:10
 Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy
 Piirtänyt Antti Bilund

	kirjava harmaanruskea - ruskea likamaa		luu
	harmaanruskea hiekka		maalajien raja
	hienohko ruskean kirjava kelta-ruskea hiekka		jyrkkä reuna, laskusuunta
	puhdas karkea ruskea hiekka		kaivetun alueen reuna
	puhdas hieno kellertävä - harmahtava hiekka		kaivausalueen reuna
			korkeusluku
			haudan numero
			huomautus

Huomautuksia:

- 1 lantioluun osa
- 2 luu täytemaassa
- 3 Eivät ilmeisesti kuulu hautaan 33.

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

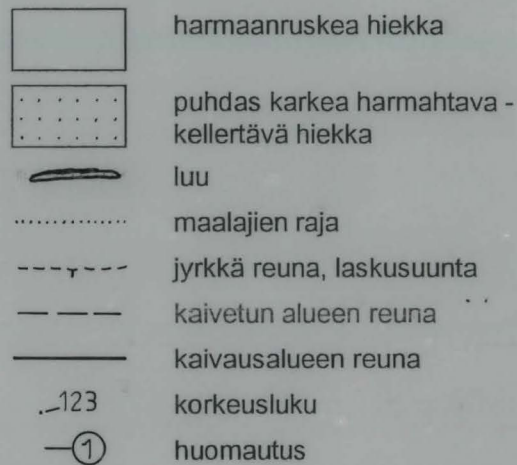
Alue II

Hauta 34

Mittakaava 1:10

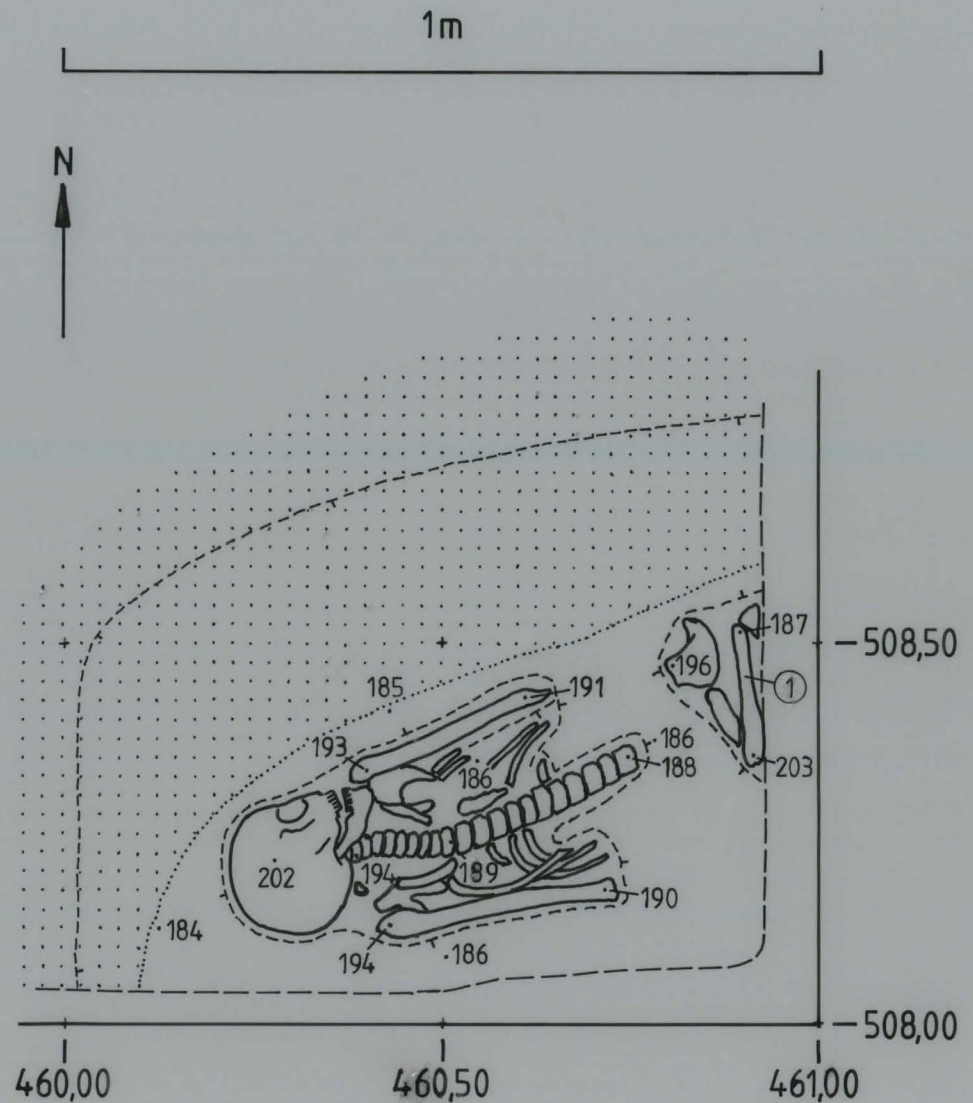
Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

Huomautuksia:

- 1 Luukasa, joka ei ilmeisesti kuulu hautaan 34, vaan on sen katkaisseen haudan täytemaassa.

LAPPEENRANTA

Kauskila

Kappelinmäki

Ville Laakso 1999

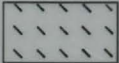

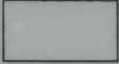

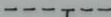

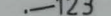
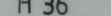

Alue II

Hauta 36 ja 37

Mittakaava 1:10

Kiintopiste 248 = 72,89 mmpy

Piirtänyt Antti Bilund

	harmaa likamaa		luu
	harmaanruskea hiekka		maalajien raja
	tumma harmahtavan ruskea hiekka		jyrkkä reuna, laskusuunta
	puhdas keltainen hiekka		kaivetun alueen reuna
			kaivausalueen reuna
			korkeusluku
			haudan numero
			huomautus

Huomautuksia:

- 1 orgaanista ainetta ja sen sisällä metallia KM 31928:30 käden luiden joukossa (hieman piirretyn tason alapuolella)
- 2 kallon osa
- 3 kallo profiilissa piirretyn tason yläpuolella
- 4 luu profiilissa piirretyn tason yläpuolella

1m

